

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLADVOORDE WEERMACHT VANNEDERLANDENINDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeeling
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.
A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f12.50 per jaar. Losse Nummers f1.50

102de JAARGANG

No. 7

JULI 1933

INHOUD.

	Blz.
Hoe leeren jonge aanvoerders een tactische opdracht op redelijke wijze op te lossen? door S. L. UIJTERSCHHOUT	404
Nieuwe Uitgaven	407 en 420
Voorschrift Inrichten Stellingen (Deel VII) door H. J. H. VAN TAREL.....	409
Gasbevelen (V), door A. H. J. L. FIÉVEZ	422
Tactiek en Vuurtechniek der Artillerie (VII), door A. T. C. OPSOMER	429
Denkbeelden over Cavaleristische vragen van den dag, door VON VIKTORIN ..	434
Adviezen en inlichtingen	441
Beoefening van het tuchtrecht in de weermacht	442
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	445
Uit de Vakpers	458

HOE LEEREN JONGE AANVOERDERS EEN TACTISCHE OPDRACHT OP REDELIJKE WIJZE OPLOSSEN?

DOOR

S. L. UIJTERSCHHOUT
Eerste Luitenant bij de S.R.O.I.

In vele gevallen wordt van de pas aangestelde vaandrighs, die bij de verschillende regimenten infanterie zijn gedetacheerd, verwacht, dat zij toonen wat zij op de S.R.O.I. hebben geleerd. Inderdaad mag en moet men aan de vaandrighs bepaalde eischen stellen: in de eerste plaats dat zij voldoende theoretische kennis bezitten en vervolgens dat zij als aanvoerder van een sectie kunnen optreden.

Hierbij mag evenwel niet uit het oog worden verloren, dat de vaandrighs gedurende hun eersten opleidingstijd een omvangrijke — hoewel reeds tot het uiterste beperkte — leerstof moeten verwerken, welke bij het begin der detachering nog moet bezinken. Bovendien komen zij in een vreemde omgeving en behoeven zij dan ook eenigen tijd om zich aan te passen en te oriënteren. Hoeveel tijd er voor de practijk ook in de oefenprogramma's van de S.R.O.I. wordt uitgetrokken, de ervaring leert telkens weer, dat deze in verhouding tot de allernoodzakelijkste oefenstof nog te kort blijkt te zijn. Van de zoo onmisbare herhaling der practische oefeningen komt meestal niet veel. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat bij het verlaten van de S.R.O.I. de vorming tot sectie-commandant, aanvoerder, nog geenszins is voltooid en daarom tijdens de detachering bij de regimenten infanterie met kracht moet worden voortgezet en voltooid.

De huidige oefenomstandigheden en gelegenheden bij de regimenten infanterie zijn evenwel verre van gunstig, om den vaandrighs de evengenoemde verdere opleiding en vorming te kunnen geven.

Dit neemt niet weg, dat de gestelde eisch blijft klemmen. Het primair belang van deze aangelegenheid is te groot, dan dat geen weg zou kunnen worden gevonden. Als tijd- en oefenomstandigheden in deze tegenwerkende factoren vormen, moet een systeem van opleiding worden gevonden, dat niettemin tot het doel leidt, doordat de vaandrighs, behalve tijdens de gevechts-oefeningen met den troep, ook en voornamelijk bij de kaderoefeningen in het terrein een voortgezette scholing verkrijgen in het oplossen van alle voorkomende sectie-opdrachten.

Daarom mag de detachering bij de regimenten infanterie geenszins los staan van de afgesloten eerste opleidingsperiode aan de S.R.O.I. Er moet, althans voor wat *het practisch gedeelte* betreft, en meer in 't bijzonder ten aanzien van de opleiding tot sectiecommandant, een zekere continuïteit bestaan.

In verband hiermede brengen wij hieronder gaarne onder de aandacht van allen, die op eenigerlei wijze met de vorming en opleiding van de vaandrags bij de regimenten infanterie zijn belast ¹⁾, den inhoud van een artikel, hetwelk door ons in de Juni-aflevering van het Maandblad van de S.R.O.I. is geschreven over het houden van „Kader oefeningen in het terrein”. Hierin wordt een lans gebroken voor het *analyseeren* van elke opdracht, teneinde tot een redelijke oplossing te geraken en deze logisch te kunnen motiveeren.

De analyse-methode wordt in 't algemeen bij de praktische oefeningen en kader oefeningen in het terrein weinig consequent toegepast. De ervaring heeft geleerd, dat de adspirant reserve-officieren tijdens hun verblijf bij de regimenten infanterie dikwijls blijk geven weinig inzicht in het terrein te bezitten en voorts dat zij, ook zelfs bij eenvoudige opdrachten, geen goed gemotiveerde oplossing van het geval weten te geven.

De verklaring hiervoor kan naar onze meening alleen worden gezocht in de omstandigheid, dat de leerlingen — die in hun eersten opleidingstijd veel leerstof moeten verwerken — door de boomen het bosch niet meer zien. De oefeningen in terreinleer op zichzelf en het gebruikmaken van het terrein bij de practische oefeningen zijn alléén niet voldoende om de leerlingen een dusdanig inzicht in het terrein te geven, dat zij elke tactische opdracht in het terrein op een redelijke wijze kunnen oplossen.

Niettemin moet het zeer wel mogelijk worden geacht de leerlingen, ook de middelmatigen, te leeren een opdracht aan te pakken en logisch te ontleden. Bij alle practische oefeningen, maar in het bijzonder bij de kader oefeningen in het terrein, moet daarom den leerling worden geleerd zijn opdracht te *analyseeren*, d.w.z. voor zichzelf de hieronder volgende punten te overwegen:

1. *vijand*;
2. *opdracht*;
3. *terrein*;
4. *ontvangen middelen*;
5. *bijzondere omstandigheden*.

ad 1. De vragen oplossen: Wat kan ik van den vijand verwachten; wat zou ik doen als ik zelf vijand was?

ad 2. De ontvangen opdracht in onderdeelen ontleden en nagaan wat er wordt verlangd.

ad 3. Het ontleden van het terrein, zoowel voor de eigen handelingen, als voor die des vijands (het laatste is reeds bij het punt „vijand” overwogen).

ad 4. Overwegen wat met de ter beschikking gestelde middelen kan worden bereikt.

ad 5. De invloed, welke in voorkomend geval bijzondere omstandigheden, b.v. de nacht, slecht zicht, enz. op de gevechtshandelingen kunnen uitoefenen.

Uit elk der genoemde punten moet een conclusie worden getrokken ten aanzien van de te kiezen oplossing. Enkele van deze conclusiën zullen in bepaalde gevallen met elkaar in strijd zijn en moeten alsdan met elkaar in overeenstemming worden gebracht.

Het punt *terrein* speelt wel de gewichtigste rol. *Het terrein schrijft in vele gevallen de te nemen maatregelen, de te kiezen opstellingen of de aan te nemen vormen voor.* Op deze wijze te werk gaande, kan elke leerling, die over een

¹⁾ De redactie, welke met de beschouwingen van den heer Uyterschhout geheel instemt, beveelt deze ook in de aandacht van andere officieren en reserve-officieren aan.

gezond verstand beschikt en voorts het schema en de normen kent, elke opdracht tot een redelijke oplossing brengen.

De opdracht komt thans niet meer als een puzzle op hem aan, waarmee hij veelal geen raad weet, met het gevolg, dat, als de knoop moet worden doorgemaakt, er belangrijke leemten in de oplossing worden gevonden, ja veelal wordt ten einde raad „het schema” — al of niet verminkt — gekozen.

Wij willen hier geenszins te kort doen aan het groote nut van „schema” en „normen”. Integendeel, beide moeten door de reserve-officieren worden gekend. Deze vormen zelfs bij de analyse *de basis*, waarvan steeds moet worden uitgegaan, doch die door de hierboven omschreven omstandigheden moet worden gewijzigd. Dit systeem kweekt rust en zelfvertrouwen aan, zoowel bij de onderwijzers, als bij de leerlingen.

De onderwijzer moet eerst zich zelf deze wijze van analyseeren eigen maken, zoewel bij bedoelde kader oefeningen als bij de practische oefeningen met troepen en tactische oefeningen op de kaart. Doordat de onderwijzer bij elke voorkomende gelegenheid het voorbeeld geeft, raakt de leerling als vanzelf met bedoelde analyse-methode vertrouwd.

Zelfs zenuwachtige naturen zullen — bij het ontvangen van een opdracht — kalm de koe bij de horens vatten.

Heeft de aspirant reserve-officier grondig geleerd te analyseeren, dan komt dit later aan *zijn voortgezette vorming als reserve-officier* ten goede. Immers, de daarvoor geschikte reserve-officieren zullen een bataljon, ja zelfs voor een deel een regiment moeten kunnen commandeeren. *De grondslagen daarvoor moeten reeds gedurende de eerste opleiding op hechte wijze worden gelegd, waardoor de evengenoemde verdere tactische vorming minder moeilijkheden met zich mee zal brengen.*

Voor het welslagen van iedere gevechtsactie is het een gebiedende eisch, dat de aanvoerders van hoog tot laag op het gevechtveld *snel de juiste beslissingen weten te nemen*. Alleen door een systematische scholing in het analyseeren kon een snelle besluitvaardigheid worden verkregen. *De massa der aanvoerders heeft deze scholing noodig. Slechts enkelen zijn van nature dermate begaafd, dat zij de juiste oplossingen — zonder redeneering en overweging — onmiddellijk zien en juist aanvoelen.*

Het zou van zeer hooge beteekenis zijn, indien deze methode van analyseeren der gevechtsoopdrachten *overal in ons leger een uniforme toepassing vond*. Het resultaat zal dan ongetwijfeld zijn, dat *voor het oorlogsleger aanvoerders worden gekweekt, die in alle mogelijke gevallen tijdig juiste maatregelen weten te nemen, welke hun gunstigen invloed op de bevelvoering enerzijds en het verloop der gevechtshandelingen anderzijds niet zullen missen.*

Ten slotte nog iets over *het verloop* van elke kader oefening.

1°. *De opzet.*

Het tactisch denkbeeld, dat aan de kader oefening ten grondslag moet liggen, geeft allereerst gelegenheid de hoofdlijnen der tactiek in een concreet geval te belichamen.

2°. *Analyse van de opdracht van het naast hogere onderdeel.*

De leider van de kader oefening treedt tevens op als Commandant van het naast hogere onderdeel (veelal dus als C.C.) en analyseert de opdracht, die de C.C. heeft ontvangen, desgewenscht ook enkele groote lijnen van het bataljon. Op deze wijze wordt het voordeel verkregen, dat de leerling te voren weer een

voorbeeld krijgt hoe een opdracht moet worden aangepakt, terwijl hij zich tevens beter in de gedachtengang van den opdrachtgever kan indenken.

3°. *De terreinverkenning.*

Voor de terreinverkenning een bepaalden tijd vaststellen (op tijd leeren werken). De deelnemers in twee of meer groepen splitsen en door elke groep een bepaalde sectie laten behandelen.

Vervaardigen van een schets 1 : 2500 (ruime schaal) van de opstellingen (vuurplan); een kladschets, doch zoodanig dat daarop zou kunnen worden gewerkt, is voldoende.

4°. *De leider* gaat de opstellingen, enz., met de groepen na, waarbij hij de deelnemers gelegenheid geeft hun opdracht te analyseeren, bespreekt deze en geeft ten slotte zijn oplossing.

5°. *Het uitwerken der oefening.*

Het is van groot nut de kaderoefening schriftelijk te laten uitwerken (b.v. een week tijd). De deelnemer neemt deze verslagen mede, en komt daarmee in het bezit van een aantal concrete voorbeelden; op deze wijze heeft de gehouden kaderoefening blijvende waarde.

Dit schriftelijk verslag moet achtereenvolgens inhouden:

1°. Het tactische denkbeeld.

2°. Opdracht aan het naasthoogere onderdeel (in groote trekken) en analyseering daarvan.

3°. *De analyseering van de eigen opdracht*, scherp onderverdeeld in de hiervoor reeds besproken punten: vijand, opdracht, terrein, ontvangen middelen en eventueel bijzondere omstandigheden.

4°. *De gekozen oplossing* met toelichtende schets 1 : 2500.

5°. Eventueel slotbeschouwingen.

NIEUWE UITGAVEN

1. **Beispiele von Sperrren. (1.80 R M).** 2. **Beispiele von Fluszübergängen aus den Bewegungskämpfen der ersten Weltkriegsjahre (3 R M)** *Auf Veranlassung der Inspektion der Pioniere und der Festungen bearbeitet von Generalmajor a.D. KÖNIGSDORFER. Verlag „Offene Worte“, Berlin W. 35.*

Twee boekjes (48 en 93 bladzijden), waarin een paar onderwerpen worden besproken, die voor onze legerleiding en voor het overige deel van het officierskorps van buitengewone beteekenis zijn en waarvan wij de aanschaffing door bibliotheken ten zeerste aanraden.

In „Sperrren“ wordt de beteekenis van voorbereide vernielingszônes besproken, die „een belangrijk wapen in de hand der legerleiding vormen, de verdediging versterken, het vertragend gevecht vergemakkelijken en krachten doen besparen voor den aanval op het beslissende punt“.

In den wereldoorlog was het voeren van een vertragend gevecht, in verbinding met systematische vernielingen, nog onbekend. In den toekomstigen oorlog zal deze vorm van tijdwinst zeer waarschijnlijk op groote schaal worden toegepast en vooral voor den zwakkere een zeer economische wijze van strijden kunnen zijn. Dit geldt inzonderlijk in terreinen, die zich leenen tot het op grooten afstand tot ontwikkeling dwingen van den aanvaller.

De Generaal KÖNIGSDORFER heeft uit den wereldoorlog een 6-tal episodën gekozen, waarin een doelmatige toepassing van bedoelde vechtwijze, vermoedelijk tot een geheel ander verloop van den slag zou hebben geleid. De schrijver begint met een overzicht te geven van de wijze, waarop de episode zich daadwerkelijk heeft afgespeeld en gaat daarna aan de hand van dien gevechtstoestand na, hoe het volgens moderne opvattingen zou hebben kunnen gaan. Hij geeft daarbij telkens zeer leerzame wenken omtrent de sterkte, uitrusting en vervoerwijze der pionierformaties en acht o.m. motorisering van een deel daarvan een onafwijsbare eisch.

De beteekenis der, in den wereldoorlog nog niet tot ontwikkeling gekomen, luchtsrijdkrachten en gemotoriseerde en gemechaniseerde formaties, wordt telkens naar voren gebracht.

Het werkje geeft een duidelijk inzicht in de groote beteekenis, die blijkbaar in Duitschland aan het mitrailleurvuur bij de verdediging en aan het versperringswapen wordt gehecht. Ook uit dezen hoofde is bestudeering zeer leerzaam.

De zes besproken episodën zijn:

1. Het optreden der Duitsche troepen in het gat tusschen het 1e en 2e Duitsche leger in den Marneslag.
2. Alsvoren op den rechtervleugel van het 6e Duitsche leger in den slag in Lotharingen (20 Aug. 1914).
3. Het ontkomen van het Belgische leger uit Antwerpen.
4. Tannenberg.
5. De O.H. rechtervleugel in Galicië in 1914.
6. De terugtocht en vervolging in Italië in 1917 (na de doorbreking bij Tolmein—Flitsch).

De voorbeelden zijn door duidelijke schetsen toegelicht.

Rivierovergangen hebben in den wereldoorlog een zeer belangrijke rol gespeeld. Bij onze landsverdediging zullen de rivieren uiterst gewichtige verdedigingslijnen kunnen zijn. „De geschiedenis leert, dat de strijd om rivieren van overheerschende beteekenis was in de oorlogen van alle tijden; bestudeering van dezen gevechtvorm is dus noodig” schrijft de Inspecteur der Pioniertroepen en Vestingen dan ook vóór in het tweede werkje.

De Gen. KÖNIGSDORFER heeft een aantal rivierovergangen uit den bewegingsoorlog in 1914 en 1915 nader beschouwd en geeft na een beschrijving van het gebeurde achtereenvolgens operatieve, tactische, organisatorische en technische beschouwingen, waarin hij het gebeurde door een meer moderne bril bekijkt. De 10 bestudeerde voorbeelden zijn de Maasovergangen van het 3e, 4e en 5e Duitsche leger in Augustus 1914, de overgang over de Oise in den slag bij Guise—St. Quentin (Sept. '14), de rivierovergangen bij het beleg van Antwerpen en over de Yser in October 1914 en een viertal overgangen op het Oostfront, waaronder de beroemde Weichselovergang door de legerafdeeling van Generaal WOYRSCH in Juli 1915.

Duidelijk blijkt uit de voorbeelden, welke krachtsinspanning een rivierforceering van den aanvallende eischt en op welke schitterende wijze rivieren den verdediger tijd-winst kunnen verschaffen.

Bestudeering van dit zeer deskundig geschreven en aangenaam-lezend boekje achten wij voor onze Nederlandsche officieren van overwegend belang, omdat er uit blijkt, welke voordeelen de groote rivieren ons bij de landsverdediging kunnen brengen. *Met het werkje over „Sperren” bewijst het boekje, dat ons bestaande leger met zijn mitrailleur-bewapening in onze Nederlandsche terreinen een macht vormt, waarmede een tegenstander rekening zal dienen te houden.*

W.

Johan Maurits van Nassau (O Principe de Nassau) door PAULO SETUBAL. Historische roman uit den tijd der Hollandsche bezetting van Brazilië. Vertaling uit het Portugeesch van R. SCHREUDER en J. SLAUERHOFF. Uitg. Wereldbibliotheek, Amsterdam. Pr. in keurband f 2.85.

Tactique d'Infanterie, par le Lieutenant-Colonel BARRAND. Quatre cas concrets vécus avec le 2e bataillon du 82e régiment d'infanterie en cours de guerre de mouvement (Mars-October 1918). Nouvelle édition refondue. Préface du Général GAMELIN. Uitg. CHARLES LAVAUZELLE & Cie., Boulevard Saint-Germain 124, Paris. Pr. gebr. Frs. 20.—

VOORSCHRIFT INRICHTEN STELLINGEN

DEEL VII.

BOUW VAN ZWARE GEWAPEND BETON-SCHUILPLAATSEN

DOOR H. J. H. VAN TAREL,

Kapitein der Genie, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

Het Voorschrift Inrichten Stellingen (V.I.S.) zal bestaan uit een reeks afzonderlijke deelen, welke elk een min of meer afgerond gedeelte van de uitgebreide versterkingskundige kennis, benoodigd bij den aanleg van stellingen, zal bevatten.

Bedoelde indeeling zal waarschijnlijk de volgende zijn:

- I. Het inrichten van stellingen.
- II. Pionieren.
- III. Gemeenschapsmiddelen.
 - a. Wegen.
 - b. Bruggen.
- IV. Vernielingen.
- V. Opruimingen.
- VI. Gevechts- en afwachtingsdekkingen.
- VII. Bouw van zware gewapend beton-schuilplaatsen.
- VIII. Hindernissen.
- IX. Maskeering.
- X. Legering.

Het geheel zal voorts worden aangevuld met enkele aanhangsels (speciale Pionierwerkzaamheden) en bijlagen.

In deel I zullen de tactisch-technische grondbeginselen worden vastgelegd, volgens welke onder verschillende omstandigheden en in verschillende terreinen de stellinginrichting zal moeten geschieden; dit deel zal dus als het ware de „grondwet” vormen voor de stof, in de overige deelen behandeld.

Als eerste gedeelte is in 1928 verschenen deel VII betreffende beton-schuilplaatsen; in 1931 hebben bovendien reeds het levenslicht aanschouwd „deel IX, Maskeering” en „Aanhangsel A, Gebruik en toepassing van springmiddelen (voor Pioniers)”. Uit deze tusschen haakjes gestelde toevoeging kan worden geconcludeerd, dat het geheele voorschrift is bestemd voor *alle* onderdeelen van de Landmacht en dat de kennis van springmiddelen, voorzover benoodigd voor andere troepen dan de Pioniers, wel een plaatsje zal verkrijgen in deel IV.

Deze hoofdopzet komt mij uitermate gelukkig voor. De stellingbouw geschiedt tegenwoordig in hoofdzaak door de troepen zelf, allen behooren daarom voor de werkzaamheden van denzelfden grondslag uit te gaan. Dit brengt eenheid in uitvoering, gedachten en commandovoering en is daarom economisch. Dat de stof zóó gesplitst wordt, dat enkele gedeelten, die hoofd-

zakelijk thuis behooren bij een bepaald legeronderdeel, bijeengevoegd zijn tot afzonderlijke deelen en toch opgenomen worden in het groote verband van het Voorschrift Inrichten Stellingen, wil mij eveneens zeer juist voorkomen.

Het zal door velen in het Leger worden toegejuicht, wanneer alle deelen van het voorschrift binnen niet te langen tijd zullen zijn verschenen. ¹⁾

Deel VII V.I.S. „Bouw van zware gewapend beton-schuilplaatsen” is een flink opgezet en uitgevoerd technisch voorschrift. Het benadert vrijwel het denkbeeld „handboek”, wat uit den aard der zaak voor- en nadeelen heeft. Volgens de inleiding van het voorschrift is het de bedoeling geweest, vrijwel iedereen van de geheele Landmacht in staat te stellen beton-schuilplaatsen te maken. Zooals later zal worden uiteengezet, betwijfel ik ernstig of hieraan wel behoefte zal blijken te bestaan. Doch al beschikt men tijdens den bouw ook over genieofficieren of andere technici als leidende personen en zijn de werkers van een beter technisch gehalte dan de gewone soldaat, dan nog zal het voordeelig zijn om over een dergelijk uitgebreid en duidelijk voorschrift te beschikken. Alle technici zijn trouwens ook geen speciale beton-deskundigen! Waar overigens, in het bijzonder de in dit deel verwerkte stof, niet vraagt om een zeer beknopte behandeling — vóór en tijdens den bouw heeft men voldoende tijd voor eenige studie — wil het mij voorkomen, dat de voordeelen van een uitgebreide opzet de nadeelen, daaraan verbonden, verre overtreffen en houd ik deze opzet voor doeltreffend.

Nu het voorschrift eenige jaren oud is en ik dien tijd in de gelukkige omstandigheid heb verkeerd dit herhaaldelijk in de lessen aan de Hoogere Krijgsschool te kunnen behandelen en door de leerlingen in hunne opdrachten „Versterkingskunst” te doen toepassen, komt het mij wenschelijk voor van de daarbij opgedane ondervinding het een en ander mede te deelen. Daarbij wordt vooropgesteld, dat het voorschrift technisch alle bewondering verdient, dat het overzichtelijk en duidelijk is, ook voor lezers, die van beton nimmer eenige studie hebben gemaakt en dat het op dit gebied in één gedeelte van de praktijk — d.w.z. de zuivere bouwtechnische zijde — zeer zeker zal voldoen. Ten opzichte van de andere zijde van de praktijk — d.w.z. de tactisch-technische toepassing, welke juist op de H.K.S. zeer goed beoordeeld kan worden — ben ik daar op verschillende punten niet van overtuigd.

Voorzoover ik heb kunnen nagaan is tot heden slechts eenmaal een beknopte beschouwing omtrent dit voorschrift gepubliceerd en wel door den toenmaligen Kapitein der Genie D. VAN DEN BERG in het Wetenschappelijk Jaarbericht 1928, blz. 114 t/m 116. In hoofdzaak had deze officier twee min of meer principieele bezwaren tegen den inhoud, te weten het verbod van gebruik van *ongewapend* beton en de te kleine inwendige hoogte der gebouwtjes. Deze bedraagt normaal 1.20 m, en 1.60 m bij bijzondere bestemming (commando- en hulpposten) of in bijzondere omstandigheden (meer achterwaarts gelegen of meer permanenten bouw).

Zelf ben ik eveneens geen bewonderaar van het te starre, absolute verbod van ongewapend beton. Een constructie van beton zonder wapening zal in vele gevallen toch de voorkeur verdienen boven bouw met hout, (c.q. ijzer) en grond. Trouwens een dergelijk technisch voorschrift moet zich in het algemeen onthouden van het geven van te positieve bepalingen. Bij belangrijke stellingbouw is het ondenkbaar, dat geen genieofficier met de algemeene

¹⁾ Zie onder „Nieuwe reglementen en voorschriften”. (Red.)

leiding zou zijn belast. Deze zal de beste technische oplossingen voor ieder geval moeten uitmaken, geruggesteund — niet gedwarsboomd — door het voorschrift. Wat zal hij nu moeten doen, wanneer het beschikbare hout en de voorradige rails op zijn hoogst voldoende zijn voor $\frac{3}{4}$ der benodigde werken en bovendien nog een belangrijke hoeveelheid cement, zand en grind te verkrijgen is, echter geen wapeningsijzer? Voor de meeste leiders zal — niettegenstaande het verbod in 't voorschrift — deze vraag niet moeilijk zijn te beantwoorden. Beter een schuilplaats of kazemat van ongewapend beton, die toch minstens zeer goed scherfvrij en tegen voltreffers van veldgeschut bestand is, dan in het geheel niets.

Wat de kleine inwendige hoogte van 1.20 m betreft, sta ik grotendeels eveneens aan de zijde van den toenmaligen Kapitein VAN DEN BERG. Tegen de redactie van het grondbeginsel, neergelegd in de laatste vier zinsneden van pt. 3 op blz. 8 heb ik geen ernstig bezwaar. Daarin wordt uitdrukkelijk vastgelegd, dat die zeer kleine hoogte „veelal noodgedwongen moet worden toegepast bij schuilplaatsen en kazematten in den voorrand van de hws. als bedoeld in 1 sub 3e". Dat wil zeggen (volgens bedoeld punt): wanneer de stellingoorlog in vollen gang is en in de nabijheid van den vijand. Natuurlijk, nood breekt wet! Overigens kan uit bedoelde 4 zinsneden worden gelezen, dat de meeste andere werkjes inwendig 1.60 m hoog worden. Waar ik echter *wel* ernstig bezwaar tegen heb is, dat het voorschrift op dit gebied niet consequent is en zich zelf tegenspreekt.

Bij opdrachten, waar met beton moet worden gewerkt, grijpt men zoo eenigszins mogelijk onmiddellijk naar sprekende voorbeelden. Dit geeft een flinken ruggesteun. Deze sprekende voorbeelden bezit het V.I.S. VII gelukkig in ruime mate en wel in tabel VII op blz. 100 t/m 103, waarin wij voor vele typen werken zeer gedetailleerde opgaven vinden van benodigde materialen en arbeidskrachten, in bijlage II (blz. 109 t/m 114), waarin de benodigde materialen zijn berekend voor den bouw van betonwerken in een regimentsvak van een hoofdweerstandsstrook en ten slotte in de afzonderlijke bijlage IV, waarin 46 typen in teekening zijn gebracht, met bijvoeging van materiaalstaten.

Nu is het onlogische in het voorschrift, dat zoowel in tabel VII als in de bijlagen II en IV voor *alle* schuilplaatsen en mitrailleurkazematten een inwendige hoogte van 1.20 m is aangenomen (behalve in tabel a. op blz. 111 voor de enkele schuilplaatsen, onmiddellijk behoorende bij de commando-posten van B.Cn. en R.C., welke op 1.60 m zijn gebracht). Bovendien wordt op blz. 110, bij de toelichting op de werken van het regimentsvak, nog afzonderlijk vermeld, dat daarbij wordt aangenomen, „dat de stelling niet binnen zóó korten tijd aan een vijandelijken aanval zal zijn blootgesteld, dat gerekend zou moeten worden op toepassing van betonstenen bekistingen". Dit laatste moet m.i. beslist zoodanig worden opgevat, dat verondersteld wordt dat voor de hierbedoelde gelijktijdig onder handen genomen serie werken minstens 4 à 5 weken tijd beschikbaar is. Indien zulks niet het geval ware, zou men immers niet met betonwerk beginnen, daar men het risico zou loopen, dat tienduizenden uren arbeid nutteloos zouden worden besteed. De beschikbare krachten laten dit meestal niet toe en de commandant zal in een geval — waarin die 4 à 5 weken waarschijnlijk niet aanwezig zijn — zijn mannen economischer kunnen doen werken, d.w.z. zonder gebruikmaking van beton. Dit sluit natuurlijk niet uit, dat wanneer alles vrijwel in grond en hout gereed is en *dàn* blijkt, dat de vijand nog tijd en gelegenheid laat om

werk te verrichten, men kan trachten het geheel door betonbouw te verbeteren. Hier zijn wij weer aangeland bij ons uitgangspunt, want in een dergelijk geval zou in den voorrand van de hoofdweerstandsstrook een inwendige hoogte van 1.20 m kunnen worden gebillijkt.

Het voorschrift is hier dus in tegenspraak met zichzelf. Het grondbeginsel op blz. 8 in pt. 3 geeft aan: *1.20 m inwendige hoogte voor schuilplaatsen en kazematten in den voorrand van de hoofdweerstandsstrook, wanneer de stellingoorlog in vollen gang is en in de nabijheid van den vijand, anders zoo mogelijk 1.60 m.* Bijlage II geeft echter aan *1.20 m hoogte voor alle schuilplaatsen en kazematten in de geheele hoofdweerstandsstrook tijdens stellingbouw buiten aanraking met den vijand.*

Behalve deze tegenstrijdigheid heb ik in hoofdzaak willen aantonen, dat bij het practisch gebruik van het voorschrift vrijwel steeds door iedereen typen met een inwendige hoogte van 1.20 m zullen worden toegepast, daarbij beïnvloed door tabel en bijlagen. Het behoeft geen nader betoog, dat ik hier een tegenstander van ben; als ik het goed begrijp, het voorschrift eigenlijk ook, doch dan hadden tabel en bijlagen daarin op andere wijze moeten zijn samengesteld en geteekend.

De voorwaarden, die het voorschrift op blz. 8 stelt voor een hoogte van 1.60 m, zijn: beschikbare materialen, beschikbare tijd en gezichtsdekking. Zooals in het W.J. reeds opgemerkt werd, spelen meerdere materialen en tijd een ondergeschikte rol bij een kleine hoogtevermeerdering van ± 0.40 m (6 à 7%).

In bijlage II worden in het regimentsvak van de 52 groepsschuilplaatsen en mitrailleurkazematten 11 stuks van het type A (met afzonderlijk portaal; de zoogenaamde meer volmaakte uitvoering) en 41 stuks van het type C (de z.g. eenvoudige uitvoering) gemaakt. Een type II A bijv. kost aan beton $\pm 20\%$, aan ijzer $\pm 40\%$ en aan manuren $\pm 20\%$ meer dan een type II C. Zoo'n flankerende kazemat, met de uitgangszijde afgekeerd van den vijand, heeft geen bepaalde behoefte aan een dergelijk afzonderlijk portaal (dit geldt trouwens in even sterke mate voor de andere typen). De 3 niet door de mitrailleur zelf te verdedigen zijden van de kazemat — waaronder dus de uitgangszijde — moeten toch door buiten de kazemat opgestelde manschappen, uit een oogpunt van nabijverdediging, worden beschermd. In de eerste plaats zullen hiervoor worden bestemd de oogenblikkelijk niet voor de bediening noodig zijnde soldaten van de groep zelf. Een scherfvrije deur in 2 bladen, ter afsluiting van de direct met de buitenlucht in verbinding staande opening aan de achterzijde van de kazemat of schuilplaats, komt mij in de meeste gevallen voldoende voor; vooral omdat daarachter toch meestal een rugweer van grond ligt.

Bij den stellingbouw *in oorlogstijd* zijn de factoren materialen, krachten en tijd — in algemeenen zin gesproken — *steeds* krap toegemeten. Men zal dan wel nimmer overgaan tot den bouw van typen A, die meer materialen en tijd vorderen dan typen C, waarvan men er dus meer kan maken. Doch om op het punt van uitgang terug te keeren, zeer zeker zal men steeds de voorkeur geven aan schuilplaatsen van het type C, met bijv. 1.60 m inwendige hoogte, boven die van het type A met 1.20 m hoogte; bovendien spaart men dan nog aanmerkelijk aan materialen c.a.

Hiermede heb ik getracht aan te toonen, dat de hoogte van 1.20 m bezwaarlijk verdedigd kan worden met een beroep op gebrek aan materialen en tijd, zoolang in het voorschrift met die materialen en tijd op andere wijze.

waar grooter bezuiniging op betere wijze te verkrijgen is, te kwistig wordt omgesprongen.

Afgescheiden van het bovenstaande zou ik zoo eenigszins mogelijk steeds de werkjes een inwendige hoogte van ± 1.60 m willen geven (hoogere cpn., hulpposten e.d. dan 1.90 m). Het moreel van den troep en de goede bediening van de mitrailleur zijn zeer belangrijke factoren; deze zullen ernstig worden geschaad bij een verblijf in dergelijke *te lage* ruimten. Aan de andere zijde is het evenmin gewenscht deze inwendige hoogte weer te veel op te voeren. Een dergelijke stelling kent tijden van actie en tijden van betrekkelijke rust. De betonwerken worden hoofdzakelijk gemaakt om in tijden van actie de verdedigers te vrijwaren tegen de zware artillerie. Wij kunnen de betonwerken dus meer beschouwen als gevechtsschuilplaatsen in tegenstelling met de voor dezelfde menschen reeds gemaakte — en na gereedkoming van de beton tot logiesschuilplaatsen gedegradeerde — andere werken, bestaande uit grond en hout (of kelders of desnoods gewone huizen). De betonwerken behoeven dan ook nimmer langdurig voor de geheele bezetting als logiesruimte te worden gebruikt, zoodat te ruime afmetingen wederom oneconomisch zouden zijn.

Blijft nog de voorwaarde van gezichtsdekking. Vooral in de meeste van onze terreinen zullen deze werkjes vrijwel op het maaiveld moeten komen te staan. Maskeering zal dan even gemakkelijk of beter gezegd, even moeilijk zijn bij een werkje van 2.5 m of 2.9 m uitwendige hoogte, zoodat ook hierin geen afdoende reden ligt om de inwendige hoogte te veel te drukken.

Ik grijp deze gelegenheid gaarne aan om tevens eenige opmerkingen te maken omtrent de vraag *welke werken* in beton moeten worden uitgevoerd. Gedurende een oorlog, zelfs gedurende een mobilisatie, is er m.i. geen situatie denkbaar, waarin op dit gebied niet een groote beperking noodig zal zijn. Al wordt ook de zeer gunstige omstandigheid van een onbeperkte hoeveelheid materialen aangenomen, dan zal het uit een oogpunt van werkkrachten slechts mogelijk blijken een beperkte hoeveelheid werkjes in beton uit te voeren. Zooals reeds werd vermeld, er moet zoo bijzonder veel versterkingskundige arbeid worden verricht, men behoeve slechts te denken aan de tientallen km loopgraaf, benoodigd voor een behoorlijk doorlopend stelsel van links naar rechts en van voren naar achter, aan de wegen c.a. en aan de hindernissen. Wanneer men daarbij dan nog in aanmerking neemt, dat — uit het oogpunt van gevaar wegens het niet op tijd gereed zijn van de betonwerken — voor alle troepen, die zich daarin t.z.t. zullen nestelen, tevens tegelijkertijd werken in grond en hout moeten worden geconstrueerd, dan zal het geen verwondering wekken, dat het steeds noodig is de beschikbare krachten zuiver te verdeelen over betonarbeid en andere werken, hetgeen steeds tot resultaat zal hebben, dat de betonarbeid beperkt *moet* worden. De werkelijkheid laat niet met zich spotten!

Wij hebben op de Hoogere Krijgsschool gedurende maandenlange oefeningen in den stellingoorlog op de kaart verschillende gevallen — gebaseerd op voor Nederland zeer normale tactische en strategische omstandigheden — versterkingskundig uitermate nauwkeurig bekeken en uitgewerkt. Niettegenstaande daarbij dan aan een D.G. nog 2400 extra burgerwerkkrachten werden toebedeeld en de Pioniercommandant bovendien nog de machtiging verkreeg betonwerken voor een bedrag van één millioen gulden te doen aannemen, is het nimmer gelukt meer dan een bescheiden gebruik van beton te maken. Ik voeg hieraan toe, dat bij deze oefeningen de tactische omstandigheden de

grootte waarschijnlijkheid openden, dat 1 à 2 maanden buiten aanraking met den vijand gearbeid kon worden. Bij meer tijd wordt de toestand natuurlijk gunstiger voor den betonbouw, doch dit is niet normaal en daarop mag een Nederlandsch voorschrift dan ook niet zijn gebaseerd.

Bij de vraag, *wat* in een dergelijk geval in beton gemaakt moet worden, zal de gebruiker van V.I.S. VII natuurlijk weer steun zoeken bij bijlage II, waarin een als bovenaangegeven geval staat uitgewerkt voor een regiment. Ik wensch niet bepaaldelijk te opponeeren tegen het daarin genoemde totaal van 80 betonwerkjes voor een regimentsvak, te bouwen tijdens den oorlog. Ofschoon dit groote aantal wel is waar aan de lezers een te optimistische kijk op de mogelijkheden van betonbouw geeft, is toch dit bezwaar niet zoo groot, omdat deze bijlage nu meer gegevens kan verstrekken en vermindering niet moeilijk valt. Doch, en dit is wel een groot bezwaar, die vermindering zal ten opzichte van de verschillende *soorten* daarin genoemde werken, ongeveer in evenredigheid geschieden. In tabel *a* van bijlage II zijn o.m. opgenomen 41 schuilplaatsen voor groepen (hierbij de 2 halve sectieschuilplaatsen herleid tot 4 groepsschuilplaatsen en de schuilplaatsen, behoorende bij de cpn. buiten beschouwing gelaten) en 15 kazematten voor mitrailleurs (lichte of zware). Op grond van deze gegevens zal dus als systeem worden aanvaard of bouw van deze getallen of — bij noodzakelijkheid een evenredige vermindering — en bijv. 20 schuilplaatsen en 7 kazematten.

Dat alle cpn. van C.Cn. en hogere commandanten, benevens alle hulpposten van gewapend beton worden gemaakt, komt mij in dit geval wel juist voor; ik kan mij echter eveneens zeer goed tactische omstandigheden indenken, waarin verre de voorkeur wordt gegeven aan bijv. 8 kazematten van beton en 3 hulpposten in geschikte en versterkte kelders boven 5 kazematten en 3 hulpposten in beton. Bij de verdere beschouwing wordt hiermede, evenmin als met de halve sectieschuilplaatsen, behoorende bij de cpn., dan ook geen rekening gehouden.

Nu is de groote vraag of het tactisch juist is om een dergelijke verhouding van schuilplaatsen tot kazematten als van 3 op 1 te nemen. Bij de beantwoording wil ik uitgaan van de volgende gegevens:

- a. de mitrailleurs zijn het geraamte van de stelling; een zware mitrailleur met bediening of een mitrailleurgroep behoort dus eerder goed beschermd (d.w.z. in beton geplaatst) te worden dan een geweergroep;
- b. een betonkazemat voor een mitrailleur, d.w.z. gevechts- en afwachtingsdekking vereenigd, is verre te verkiezen boven een schuilplaats in beton met een open gevechtsofstelling in de nabijheid; wanneer dus niet te veel in beton gemaakt kan worden — en zooals reeds gezegd kan dit in een dergelijk geval nimmer — moet voor een zware mitrailleur met bediening of een mitrailleurgroep dus nimmer een schuilplaats, doch steeds een kazemat worden gebouwd. Bij een frontale kazemat type V C (fig. 56 bijl. IV) is de afzonderlijk gehouden schuilplaatsruimte even groot als die in een schuilplaats voor een groep (type I C fig. 53). Bij de flankerende kazemat (type II C fig. 54) is er slechts één ruimte, doch deze is voldoende groot om tijdens vijands zwaar artillerievuur zoo noodig de geheele groep tijdelijk te bergen; moet de mitrailleur in actie komen, dan is de tijd meestal tevens aangebroken voor de manschappen, die niet direct voor de bediening noodig zijn, de kazemat te verlaten en hun gevechtsofstellingen daarbuiten in te nemen en krijgt de bediening voor de mitrailleur meer ruimte. Ik wil hiermede zeggen, dat de kazematten dus in

ieder geval tevens als schuilplaats kunnen worden gebruikt, bijv. bij een artilleriebeschieting. Gedurende andere perioden beschikt het personeel desgewenscht over de schuilplaatsen in hout en grond, die tevens gemaakt zijn *moeten* worden voor het geval de betonbouw niet tijdig gereed kwam;

- c. wanneer het wenschelijk is, dat de mitrailleur zoo noodig verschillende richtingen uit moet kunnen vuren en de schietsleuf der kazemat hiertoe geen gelegenheid geeft, moet dit in beginsel geen aanleiding zijn ten behoeve van deze mitrailleurgroep een schuilplaats, benevens een open gevechtsofstelling te bouwen. In een goed opgezet vuurplan heeft deze mitrailleur toch één hoofdtak, de overige richtingen betreffen neventaken. De oplossing behoort dan te zijn: betonkazemat (tevens schuilplaats zie ad *b*) voor de hoofddracht, open reserveopstelling in de nabijheid voor de neventaken. De vraag doet zich hierbij onmiddellijk voor of de kazemat dan niet beter anders ingericht kan worden. Deze aangelegenheid zal later afzonderlijk onder de oogen worden gezien.

Op grond van deze gegevens ad *a* t/m *c* wensch ik bovengestelde vraag beslist ontkennend te beantwoorden. In de eerste plaats moeten de mitrailleurkazematten worden gebouwd en wanneer ongeveer *alle* mitrailleurs daarvan voorzien zijn, kan men aan de schuilplaatsen gaan denken. Bijl. II geeft op dit gebied een geheel verkeerde voorstelling, die in de werkelijkheid hoogstwaarschijnlijk een sterkte van de stelling tot gevolg zal hebben, die verre beneden het mogelijke blijft.

In aansluiting hierop moet de vraag worden gesteld, *welk soort kazemat* voor een bepaalde mitrailleur behoort te worden gebouwd. Of het type frontale of het type flankerende zal worden geconstrueerd, is volgens het voorschrift een zeer belangrijke aangelegenheid. In pt. 16 op blz. 38 staat vet gedrukt de voorwaarde (uiterste eigen schootsrichting naar 's vijands zijde moet ten minste een hoek van 15° met de uiterste richting van 's vijands vuur maken), waaraan een flankerende kazemat moet voldoen; anders behoort een frontale kazemat of een open gevechtsofstelling met schuilplaats te worden gebouwd. De frontale kazemat heeft inwendig twee lokalen, de eigenlijke kazematruimte en de schuilplaats; daarentegen heeft het flankerende type, waarvan de wand met schietgat minder blootgesteld is aan treffers, slechts de kazematruimte. Het laatstgenoemde werkje kost aan arbeid en materialen dan ook minder dan $\frac{2}{3}$ van die, benodigd voor de frontale kazemat. In de praktijk is het, zulks uit tactische overwegingen, bijna nimmer mogelijk, wanneer aan bovengenoemde voorwaarden de hand wordt gehouden, een flankerend type te bouwen. Wat de uiterste richting van 's vijands vuur is, valt bovendien meestal bij den aanvang van den betonbouw niet met enige zekerheid te bepalen en hangt trouwens van zooveel factoren (dracht, soort en opstellingsplaats vijandelijke art., kronkelend beloop eigen stelling, eventueel indrukken der eigen stelling, gepaard met stellingverandering vijandelijke art., enz.) af, dat men hieraan geen behoorlijk houvast heeft. Verder is het de groote vraag of de wand met afsluitbaar schietgat van een dergelijk type flankerende kazemat — ook al kan deze onder een grooteren hoek worden geraakt — wel zoo gevaarlijk is voor de bezetting, dat dit het meerdere werk voor een zwaarder type of de grootere kwetsbaarheid van een open opstelling wettigt. In vele gevallen zal het toch mogelijk zijn bedoeld type goed gemaskeerd te bouwen, waardoor het niet aan gericht vernietigingsvuur is blootgesteld; bovendien kan dikwijls het gedeelte naar 's vijands zijde, buiten

het eigen schootsveld, door een voorliggend grondlichaam (granaatvanger voor het schietgat) worden beschermd. Rekening houdende met het bovenstaande, ben ik de meening toegedaan, dat het aanbeveling verdient van het type flankerende kazemat een ruimer gebruik te doen maken, dan het voorschrift toestaat.

Ten slotte zou ik in dit verband nog willen wijzen op de eigenaardigheid, dat in bovenbedoelde bijl. II alle 56 schuilplaatsen en kazematten worden gebouwd in de strook der beide voorbataljons en geen één ten behoeve van het bataljon regimentsreserve. Al zal het voorste gedeelte van de hoofdweerstandstrook hoogstwaarschijnlijk aan de hevigste beschieting zijn blootgesteld, toch wil mij deze verdeeling niet gelukkig voorkomen. Bij een eventueel doordringen van den vijand in de hoofdweerstandstrook zullen enkele zeer goed beschermde en opgestelde flankerende mitrailleurs, ook in het gebied der regimentsreserve, dikwijls wonderen kunnen verrichten. Juist omdat zij daar minder kans hebben op voltreffers en zodoende vrij zeker nog intact zullen zijn, wanneer dit noodig is, zou ik nimmer een verdeeling, als in het V.I.S. VII aangegeven, kunnen verdedigen en zeker enkele van die 56 betonwerkjes in den vorm van mitrailleurkazematten in de strook der regimentsreserve bouwen.

Zooals hierboven onder *c* reeds is aangeroerd, zullen er zich bij de verdediging — vooral in gevallen, dat de bezetting niet sterk is — dikwijls gevallen voordoen, dat aan een mitrailleur verschillende taken moeten worden opgedragen d.w.z. dat zij in meer richtingen moet kunnen vuren dan de schietleuf van de kazemat toelaat. Het voorschrift geeft als norm voor de mitrailleurschietgaten een schootsveld van 30° aan en zegt voorts op blz. 2, dat het de bedoeling is geweest normalisatie bij den bouw te verkrijgen en ten slotte op blz. 3, dat deze normalisatie voor technisch meer geschoold personeel de basis vormt voor beton-schuilplaatsen van afwijkende en meer ingewikkelde inrichting in *achterwaarts gelegen stellingen*. Zooals reeds meer gezegd, zie ik dat verschil tusschen een eerste stelling en meer achterwaarts gelegen stellingen, dus bijv. een 2e of 3e stelling, uit technisch oogpunt niet zoo in. Zoo geen tijd beschikbaar is wordt geen betonbouw toegepast, zoo dit wel het geval is, dan wordt uit den aard der zaak deze krachtige hulpbron niet voorbijgegaan. Hierbij wordt natuurlijk met Nederlandsche toestanden rekening gehouden. Zoo wel tijd beschikbaar is, vervaagt m.i. het verschil tusschen een 1e of een 2e stelling en zal daarbij zoowel het leidend als het uitvoerend personeel, met den betonbouw belast, van dezelfde samenstelling zijn. Het zullen zijn genieofficieren, soldaten en burgers, eventueel aangevuld door aannemers c.a.

Doch ons nu stellend op het meer enge standpunt van het V.I.S. VII zal men, dit volgende, zeer zeker in verreweg de meeste gevallen de normalisatie kiezen en voor mitrailleurkazematten komen tot één van de 14 typen, welke bijl. IV zoo keurig in teekening brengt, allen met één schietgat van 30°.

Ik stel op den voorgrond, dat ik zelf een groot voorstander ben van normalisatie, vooral voor dergelijken oorlogsbouw onder verzwarende omstandigheden. Niettemin hel ik ernstig tot de meening over, dat hier uit tactisch oogpunt te ver is gegrepen. De techniek zal aan den tactischen commandant de behulpzame hand moeten bieden teneinde dezen commandant in de gelegenheid te stellen zoo goed mogelijk aan zijn opdracht te voldoen. Dikwijls zal dit aanleiding worden tot een compromis, m.a.w. zal men genoodzaakt worden water

in zijn technischen wijn te doen. Ik zou het daarom zeer aanbevelenswaardig hebben gevonden, wanneer in het voorschrift, dat toch zoo veel gegevens heeft verstrekt omtrent vrijwel gelijk- en gelijkvormige typen, tevens meer den nadruk zou zijn gelegd op enkele voorbeelden van „afwijkend” (ik laat zelfs na te spreken van „meer ingewikkeld”) model. Dat afwijkend model zou voor mitrailleurkazematten dan moeten bestaan uit typen met *meer mitrailleur-schietgaten*. Natuurlijk gaat de sterkte daardoor achteruit, doch de schietgaten voor neventakken zullen dikwijls in minder kwetsbare muurvlakten en steeds afsluitbaar met metalen luiken kunnen worden gemaakt. De eigen nabijverdediging van den mitrailleur, het eventueel optreden tegen een doorgedrongen vijand enz. enz. worden dan alle nieuwe mogelijkheden, te verrichten *uit* de kazemat, wat m.i. een betere oplossing is, dan het opstellen in een eventueele open reserve opstelling *daar buiten*. Nogmaals, ik ben bij het hierbij door V.I.S. VII ingenomen standpunt zeer bevreesd, dat het technisch „betere” de grootste vijand zal blijken te zijn van het technisch-tactisch „goede”.

In de meer genoemde uitwerking van een regimentsvak van bijl. II worden alle commandoposten van C.Cn., B.Cn. en R.C. van beton gemaakt, te weten 12 + 3 + 1 of 16 stuks. Het beginsel komt mij juist voor, omdat de commandoering verzekerd moet zijn. Zooals reeds vroeger vermeld werd, zal het aantal van 56 schuilplaatsen en kazematten voor een regimentsvak in vele gevallen niet kunnen worden gemaakt. Toch is hier de verhouding van 56 : 16 of 7 : 2 voor schuilplaatsen + kazematten tot Cpn. Aangezien het aantal der laatsten meestal niet voor vermindering vatbaar is, zal deze verhouding meestal nog ongunstiger uitvallen ten opzichte van de commandoposten, d.w.z. dat daaraan in verhouding meer arbeid voor betonwerk besteed zal moeten worden.

Tactisch is het noodzakelijk, dat de commandonesten, gevormd door betonen kelder- of grondwerken, schuilplaatsen en gevechtsofstellingen van de troepen die bij den C. behooren, enz., wederom een gevechtsgroep vormen voor de nabijverdediging in het geheele verband van de hoofdweersstandstrook

Ik vraag mij nu af, of bijv. uit een B.C. cp. in beton, waarvoor bijl. II een type VII J uitkiest (n.b. 't zwaarste, benoedigde manuren 15300), zijnde het belangrijkste werk in het nest, niet wat meer gehaald kan worden dan schuilplaatsruimte, uitkijkgellegenheid over $\pm 200^\circ$ (waarin $\pm 30^\circ$ is begrepen voor de seinlampsleuf en de periscoopmogelijkheid buiten beschouwing wordt gelaten) en een gedekte opstelling voor den verbindingspost (o.a. seinlamp-post). En mijn antwoord is dan onmiddellijk volmondig ja; met die 15300 manuren moet meer gewoekerd worden en uit een dergelijke cp. moet eventueel ook *gevochten* kunnen worden. De uitkijksleuf moet tevens bruikbaar worden gemaakt voor schietsleuf voor de lichte mitrailleur en dit denkbeeld van schietmogelijkheid moet zoo mogelijk eveneens worden toegepast in één of meer van de zijwanden. Een dergelijke oplossing kan natuurlijk voor de meeste cpn. worden gevonden en behoort daarom als norm te worden aanvaard. Ik herhaal, technisch is dit niet de sterkste oplossing, doch voor Nederlandsche omstandigheden zal dit meestal wel de beste oplossing zijn.

Voorts zij in dit verband aangestipt, dat volgens bijl. II bij iedere B.C. en R.C. cp. een betonschuilplaats voor een halve sectie wordt gebouwd. Het zou aanbeveling verdienen deze schuilplaats als kazemat te bouwen, bijv. zoodanig dat commandopost en bijbehoorende kazemat tezamen vrijwel een schootsveld van 360° kunnen bestrijken.

Ten slotte wordt opgemerkt, dat in het voorschrift nog steeds wordt gesproken van de „halve sectie”; met het oog op de — inmiddels tot stand gekomen — nieuwe organisatie van 3 groepen per sectie ware het beter om te spreken van „schuilplaats (kazemat) voor 1 groep” en „schuilplaats voor 2 groepen”, enz.

Teneinde het bovenstaande begrijpelijker te maken en tevens een duidelijk inzicht te geven in de mogelijke keuze van betonwerken, die het V.I.S. VII ons geeft, zij in het bijzonder verwezen naar pt. 33 en de afzonderlijke bijl. IV met omslag en schetsen.

Het Romeinsche cijfer duidt het type aan (bijv. I = schuilplaats voor één geweer- of mitrailleurgroep). De letters geven aan of het werkje in meer volmaakte- of wel eenvoudige uitvoering is gebouwd, voorts of de werkzaamheden geschieden met houten of betonstenen bekisting en tevens wordt hiermede het weerstandsvermogen aangeduid. Zoo is het type II A (fig. 40 bijl. IV) een flankerende kazemat voor 1 mitrailleur met bediening, van meer volmaakte uitvoering (d.w.z. met portaal), met een houten bekisting en een weerstandsvermogen, bestand tegen een voortgezette beschieting met brisantgranaten van 15 hw. en tegen enkele voltreffers van 21 hw. (W 15—21).

Steeds wordt het gebruik van een periscoop mogelijk gemaakt, terwijl, afhankelijk van het draagvermogen van den bodem, de vloerplaat al of niet uitstekend wordt geconstrueerd; zoo noodig wordt een paalfundeering aangebracht.

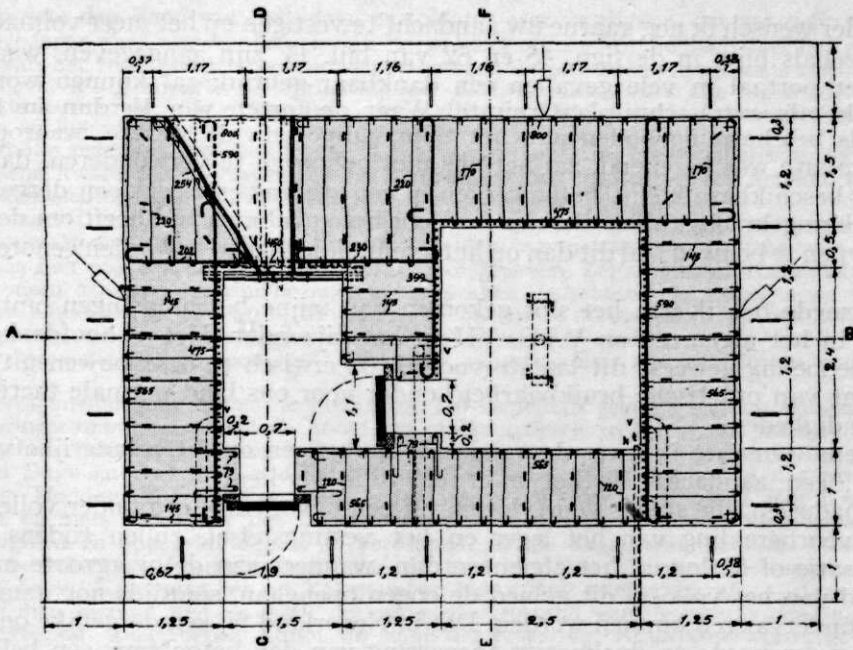
De inwendige ruimte en ook de dikte van de betondekkingen kunnen gemakkelijk uit de figuren worden afgelezen; buizen voor ventilatie (rook), telefoon, enz. worden in de beton ingelaten.

Ik zou gaarne dit artikel willen besluiten met de aandacht te vragen voor de frontale kazemat type V C, in plattegrond en twee doorsneden hierbij afgebeeld. In tegenstelling met een flankerende kazemat, waarbij de schietsleuf veel veiliger is gelegen, vindt men hierin dus twee gescheiden ruimten.

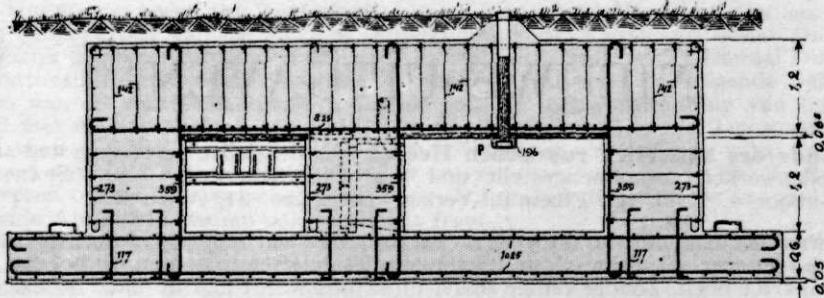
Het gebruik van deze kazemat denk ik mij als volgt. Zoo lang mogelijk blijft de groep met mitrailleur in het meest veilige gedeelte, zijnde de schuilplaatsruimte (rechter gedeelte); waargenomen wordt met periscoop en/of door de schietsleuf. Na waarschuwing wordt de mitrailleur onmiddellijk in stelling gebracht in de kazematruimte (linker gedeelte). Het personeel, dat voor de bediening niet noodzakelijk is, blijft in het rechter gedeelte en zet zoo mogelijk met de periscoop de waarneming voort. Laatstbedoelde manschappen verlaten de kazemat eerst, wanneer dit in verband met hun opdracht — bijv. het rechtstreeks beschermen van de kazemat of een afzonderlijke taak in het vuurplan — beslist noodzakelijk is. Volgens het geschetste type uit V.I.S. VII moeten zij dan *door* de eigenlijke kazematruimte, wat nadeelig is voor de bediening van de mitrailleur. Bovendien vordert dit meer tijd, dan wanneer de uitgang naar buiten uitkwam in de schuilplaatsruimte. Ook wordt het, belangrijkste, linker gedeelte beter beschermd, wanneer daarin geen rechtstreeksche uitgang is.

Bij een dergelijk type hecht ik er daarom de voorkeur aan om de opening met scherfvrije buitendeur in het rechter inplaats van het linker gedeelte der kazemat te maken.

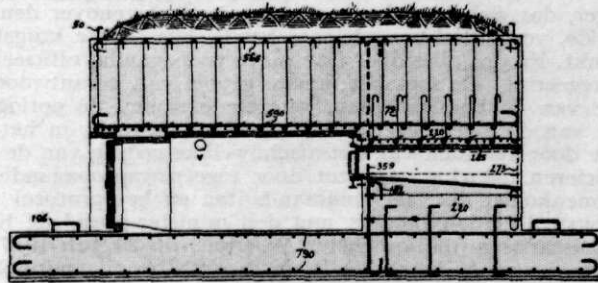
Het voorschrift kent geen schietgaten in de *deuren*. Deze zijn m.i., vooral in het hier besproken type, waar bij dichten buitendeur niets ter verdediging van den ingang kan worden gedaan, wenschelijk.

Afb. 1. Plattegrond. Schaal 1:100.

Afb. 2. Doorsnede volgens AB op afb. 1. Schaal 1:100.

Afb. 3. Doorsnede volgens CD op afb. 1. Schaal 1:100.

Verder wensch ik nog gaarne uw aandacht te vestigen op het meer volmaakte type, zooals bijv. in de fig. 45 en 62 van bijl. IV zijn aangegeven, waarbij van het portaal in vele gevallen een dankbaar gebruik zal kunnen worden gemaakt als extra-schuilplaatsruimte. Waar de forten van Verdun in 1916 dikwijls bescherming boden aan het tienvoudige van de sterkte, waarop de logiesruimte was berekend, zal het ons niet behoeven te verwonderen, dat de enkele beschikbare kleine betonwerken in een stelling eveneens een dergelijke aantrekkingskracht zullen uitoefenen. Voor het geval men tijd heeft om dergelijke typen te bouwen, zal dit dan op hun creditzijde dienen te worden genoteerd.

Hiermede ben ik aan het slot gekomen van mijne beschouwingen omtrent V.I.S. in het algemeen en V.I.S. VII in het bijzonder. Het is hoofdzakelijk mijn bedoeling geweest dit laatste voorschrift critisch te beschouwen uit een oogpunt van practische bruikbaarheid onder voor ons land normale tactische omstandigheden.

Tevens wenschte ik meer de aandacht te vestigen op dit belangrijke voorschrift, een aandacht die het m.i. ten volle verdient.

De nadeelen, die steeds voortvloeien uit een onvolledige of minder volledige vredesvoorbereiding van het leger en het vestingstelsel, zullen tijdens een mobilisatie of oorlog, in het algemeen dan, wanneer aan de overgrootste meerderheid van het volk op dit gebied de oogen opengaan, somtijds nog aanmerkelijk ondervangen kunnen worden. Dat in Nederland bij een dergelijke ondervanging een goede en doelmatige toepassing van den betonbouw een belangrijke rol zal spelen, staat bij mij vast.

NIEUWE UITGAVEN

Das Ende des kaiserlich russischen Heeres aus offiziellen russischen und anderen Quellenwerken zusammengestellt und bearbeitet von LELIO GRAF SPANNOCCI. General-major d. R. Uitg. Elbemühl-Verlag. Berggasse 31, Wien IX.

Weliswaar is de inhoud van dit werk niet te rangschikken onder de „krijgswetenschap”, het is ook niet speciaal technisch militair, maar desalniettemin achten wij het een hoogst belangwekkend boek. Zonder eenige ophef of pathos wordt aan de hand van de meest authentieke bronnen op zeer heldere wijze de ondergang van het Keizerlijk Russische leger beschreven vanaf het tijdperk kort voor het uitbreken van de revolutie te Petersburg, 12 Maart 1917 tot begin December van datzelfde jaar, toen de Sowjet-afgevaardigden de wapenstilstand met Duitschland sloten.

Het is ontstellend te lezen, hoe in een vrij snel tempo een regeeringsgetrouw, goed gedisciplineerd leger, dat zich in vollen oorlogstoestand tegenover den vijand bevindt, vervalt tot een wilde, verpolitiekte ordeloze bende, hoe hechte krijgstucht als sneeuw voor de zon wegzinkt. En dat alles door intensieve propaganda, officieel bevorderd door een socialistische regeering, die niet het minste gevoel van verantwoordelijkheid heeft, noch ten opzichte van de bondgenooten, waarmede samen de oorlog begonnen was, noch ten opzichte van de eigen legerleiding. Zonder ook maar in het minst de lezers te willen prikkelen door verhalen van het afschuwelijke gedrag van de soldaten ten opzichte hunner officieren (daartoe aangezet door regeeringspropagandisten), geeft het verslag van de samenkomst der legercommandanten en het protocol van de vergaderingen van de hoogste legeraanvoerders met den minister-president KERENSKI en een der regeeringscommissarissen (die van het Z.W.-front) op 29 Juli 1917 het duidelijkste beeld van den invloed van de heerschende en machthebbende politieke strooming op de gebeurtenissen aan het front en de hiërarchieke verhoudingen in het leger zelf. Een van de meest merkwaardige dingen is wel het z.g. Bevel n°. 1 van 14 Maart 1917, uitge-

geven door den Raad van Arbeiders- en soldaten-afgevaardigden, dat per radio aan het geheele leger werd uitgezonden en dat, hoewel niet officieel zijnde, toch over het grootste deel van het front werd uitgevoerd en waartegen de officieren vrijwel niets vermochten. Dit bevel n°. 1 bevatte de oprichting der soldatenraden voor alle legeronderdeelen, het afschaffen van alle eerbewijzen, het stellen van alle materiaal onder de soldatenraden en het vrij drijven van roode politiek.

Dat alle generaals sterk aandrongen bij de nieuwe regeering (de socialistische; de bolsjewistische kwam pas in November 1917) op intrekking van dit bevel, spreekt vanzelf; het lukte echter niet, trouwens het was er te laat voor.

Opvallend is het ook, dat speciaal de hoogere generaals zich steeds uitspraken voor het doorzetten van den oorlog en het voorbereiden van nieuwe groote offensieven. Inderdaad is hier ook een begin van uitvoering aan gegeven. Zelfs minister KERENSKI reisde de fronten af, om door zijn bezielende toespraken de soldaten te bewegen de voorgenomen aanvallen in te zetten. 29 Juni 1917 begonnen de aanvallen op het Z.W.-front (Karpaten), om na eenige dagen in een volledig echec te eindigen.

Merkwaardig dat de toen reeds zoo roode regeering niet aan het sluiten van vrede dacht.

Steeds sneller gaat hierna de inzinking. 120 Generaals tegelijk worden ontslagen, de regeeringscommissarissen in de hoofd- en stafkwartieren treden steeds driester op. De Duitschers behalen hun succes bij Riga en als laatste oorlogshandeling in het Oosten vallen Dagö en Osel in hunne handen. De Russische weerstand is dan nog uitermate gering. Hadden de Duitschers geen kracht meer om door te stooten? Het boek vermeldt er niets van. Ook het Groote hoofdkwartier begon bedenkelijke teekenen van nalatigheid en oppervlakkigheid te vertoonen. In die dagen was Generaal KORNILOW opperbevelhebber, KERENSKI hoofd van de regeering. Een scherp conflict ontstond tusschen beide. KERENSKI zet op 9 September KORNILOW telefonisch af, — deze laatste stoort zich hieraan niet en blijft op zijn post. Opstand van de legeraanvoering tegen de regeering. De troepen kozen de zijde der regeering. KORNILOW wordt gevangen genomen, KERENSKI neemt zelf 't bevel op zich en betreft het Groote Hoofdkwartier. De onregelmatige ontbinding van het leger is in vollen gang.

7 November 1917 nieuwe Revolutie! KERENSKI vlucht naar het buitenland. LENIN krijgt de oppermacht met de Sowjets. Nog een enkele generaal blijft op zijn post. Generaal DUCHONIN voert nog het commando in het groote Hoofdkwartier en weigert zich te onderwerpen aan de Sowjets. Volkscommissaris KRYLENKO gelast DUCHONIN onmiddellijk de wapenstilstand te sluiten — volgt botte weigering. Generaal DUCHONIN wordt natuurlijk direct ontslagen maar . . . blijft op zijn post. De volgende weken zijn getuigen van de verschrikkelijkste tooneelen van de totale ontbinding van het leger, gepaard met massamoord op officieren, roof en plundering. Generaal DUCHONIN wordt bij zijn vertrek uit zijn hoofdkwartier door soldaten op wreeddådige wijze vermoord!

Het slot van dit boeiende werk behandelt nog het standhouden van enkele Russische legerkorpsen op het Rumeensche front, waar zij tusschen Rumeensche korpsen instonden. Einde April 1918 verliet ook echter dit front.

Wij bevelen de lezing van dit boek dat ons o.m. deed denken aan het welbekende werk „Vom Czarenadler zur roten Fahne" gaarne aan, temeer omdat alle romantiek vermeden is en de gebeurtenissen zuiver objectief zijn weergegeven.

Ook voor ons is er de leering uit te trekken, iedere verslapping van de discipline, hoe klein ook, met kracht tegen te gaan, onze tradities met kracht te handhaven. Het was zeker niet uit conservatisme, dat alle Russische Generaals zich tegenover de roode regeering met de grootste kracht verzetten tegen afschaffing van den militairen groet, als kernuiting van de onmisbare krijgstuicht.

GASBEVELEN.

DOOR A. H. J. L. FIEVEZ,

Eerste luitenant der infanterie, ged. bij de Hoogere Krijgsschool.

V. (Vervolg van blz. 244)¹⁾.

Als laatste in onze gasbevelenreeks vraagt nu nog het bataljonsbevel bespreking. Wij wenden ons hiertoe tot het rechtersvoorbatallion van het „zuidvak” der III Divisie. Dit batallion, I—1 R.I., is, blijkens het Algemeen Verdedigingsbevel van C.—1 R.I., (zie April-nummer), versterkt met 1 C.Mr. (min $\frac{2}{3}$), 1 Bt. 6 veld (min $\frac{1}{2}$) en $\frac{1}{4}$ 3 M.C., terwijl begrenzing en opstelling mogen blijken uit de *schets*.

Het regimentsgasbevel arriveert op 2 Juni te 24.00 bij C.—1 R.I. en treft dezen, zoowel als den *bataljonsgasofficier*, in diepe rust. Op 3 Juni echter wordt reeds in alle vroegte het *bataljonsgasbevel* samengesteld. Hoe vroeger dit bevel bij de compagnieën is, hoe beter, want niet alleen moet reeds uiterlijk te 16.00 de gasalarmeering volledig in orde zijn, doch ook moet zoo snel mogelijk worden begonnen met de gaskamercontrôle, terwijl het eveneens van belang is, dat de onder-commandanten spoedig weten over hoeveel gasbeschermingsmiddelen (gasgordijnen, schuilplaatsgasmaskers, enz.) zij bij het inrichten van hun stellingen kunnen beschikken. Mitsdien verlaat te 9.00 het volgende bevel den cp. van C.—1 R.I.

GEHEIM.

Commandant—I—1 R.I.
no. 2 B

Exemplaar No. 2.
cp., 3 Juni 1932
9.00

GASBEVEL.

1. *Vijand.*

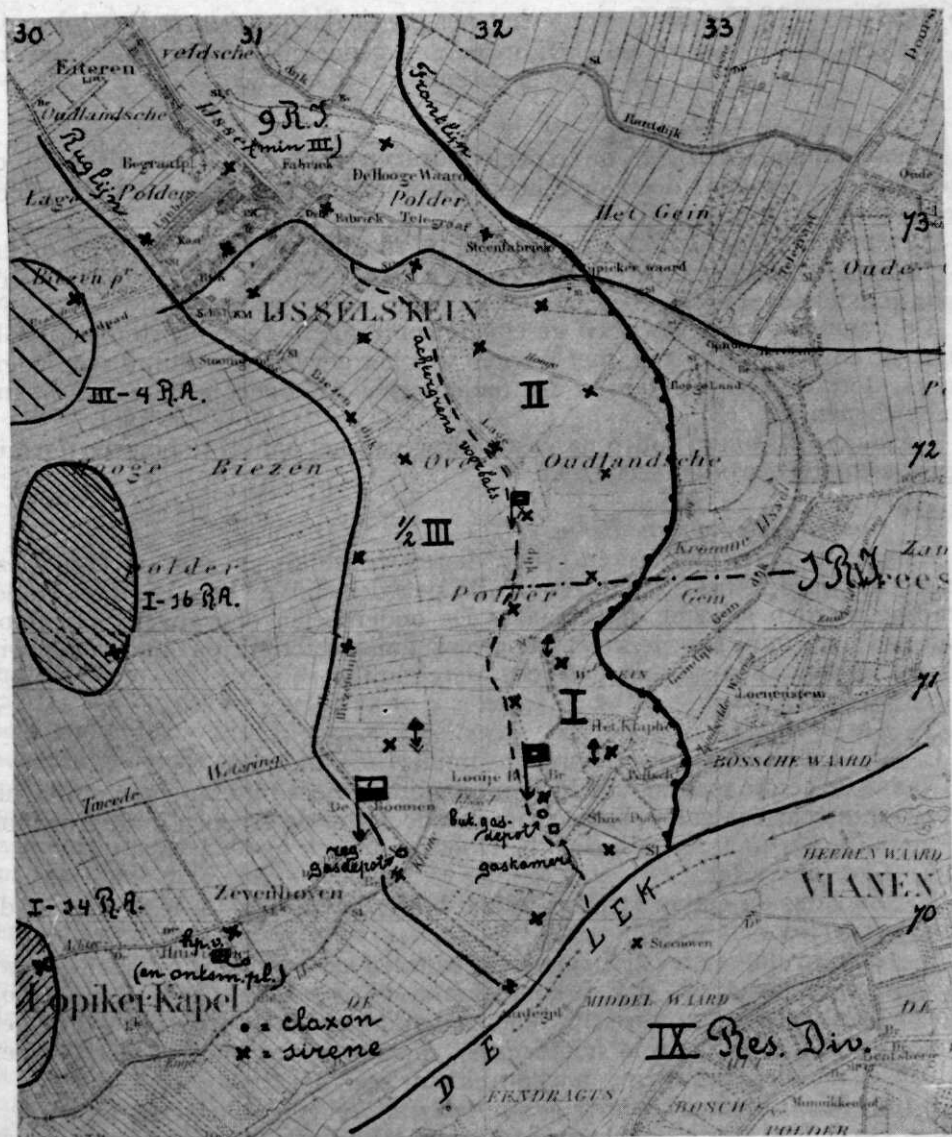
Behalve met vijandelijke *gasaanvallen door artillerie en vliegtuigen* moet ook rekening worden gehouden met de mogelijkheid van vijandelijke *gaswerper- en gaswolkaanvallen*.

2. *Individueele bescherming.*

Gaskamer I—1 R.I.: 250 m Z. van Looije Brug, in Z.rand boomgaard (zie *schets*).

¹⁾ Op blz. 92 (Februari-nummer) is in het hoofd van het divisiegroepsgasbevel het opschrift „Gasbevel” uitgevallen.

In onze beschouwingen over „*ontsmettingsplaatsen*” (blz. 90 t/m. 92, Februari-nummer) zeiden wij „De ontmettingsplaatsen voor dieren zouden kunnen worden gecombineerd met de veldziekenstallen”. Naar aanleiding hiervan ontvingen wij de opmerking, dat — gezien het karakter van de veldziekenstallen — deze ontmettingsplaatsen beter bij de paardenhulpplaatsen konden worden aangepast. Gaarne brengen wij deze opmerking ter kennis van den lezer.

Regeling gebruik gaskamer:

Datum:	uur:	Alle personeel van:
3 Juni.	13.00—14.15	Staf—I
	14.15—15.00	$\frac{1}{4}$ 3 M.C.
4 Juni	10.00—13.00	1—I
	14.00—17.00	2—I
5 Juni.	8.00—11.00	3—I
	11.00—11.30	1 Bt. 6 veld (min een sectie)
	11.30—12.15	1 C. Mr. (min twee sectiën)
	13.00—16.15	M.C.—I

5 Juni 16.15—17.00 het personeel, dat om *dringende redenen* niet op eerder genoemde tijdstippen aanwezig kan zijn.

3. *Collectieve bescherming.*

De commandanten der onderdeelen dragen zorg, dat niet alleen in de gevechtsofstellingen, doch ook in de kantonnementen, alle verblijven collectief worden beschermd.

Levensmiddelen, drinkwater en munitie moeten gasvrij worden geborgen.

Bijzonder collectief moeten worden beschermd: cp.—C.—I—1 R.I. en de bataljonstelefoonpost.

De aanmaak van *gassluizen* geschiedt centraal, in twee soorten (Hdl. Gb. fig. 3c en 4c). Aanvragen, met opgave van het gewenschte aantal van iedere soort, door de commandanten der onderdeelen zoo spoedig mogelijk bij mij in te dienen.

Luchtaanvoerlangen zullen na vaststelling van het aantal te bouwen mitrailleurkazematten worden verstrekt.

4. *Gasbescherming van dieren.*

Aangezien geen gasmaskers voor dieren beschikbaar zijn, moeten deze collectief worden beschermd. Voor alle paarden zal in den Batuwe Polder stalling worden gezocht of gemaakt. De onderdeelen ontvangen, na afloop van een door mijn zorg te verrichten verkenning, hieromtrent nadere aanwijzingen. Alle stallen moeten gasdicht af te sluiten zijn.

5. *Gasverkenning.*

C.—3—I stelt een gasverkenner te mijner beschikking.

Nadat de eerste stelling mocht zijn ontruimd, moet bij elke voorcompagnie steeds minstens één gasverkenner zijn ingedeeld bij de groepen in de frontlijn.

6. *Gasalarmeering.*

A. Zoolang de eerste stelling intact blijft, bevindt I—1 R.I. zich in de *bedreigde strook*.

B. Zoodra de eerste stelling mocht worden ontruimd, wordt een *nieuwe alarmstrook* ingesteld; I—1 R.I. komt dan in de *gevaarlijke strook*. Deze strook moet reeds nu worden ingericht. Voor iedere groep in de frontlijn wordt een claxon beschikbaar gesteld (zie *bijlage*), omtrent de opstelling van sirenen zal de gasofficier aanwijzingen verstrekken.

3 Juni 16.00 moet de *geheele gasalarmeering* volledig zijn geregeld.

C. Op 3 Juni moet tusschen 16.00 en 17.00 bij alle alarmeeringseenheden een *proefalarm* worden gehouden voor een veronderstelde vijandelijke gasbeschieting (of luchtaanval).

Tusschen 21.00 en 22.00 wordt een dergelijk proefalarm gehouden in de kantonnementen; het kantonnement Lopikerkapel vormt in zijn geheel een alarmeeringseenheid, het hierin op bovengenoemd tijdstip te houden proefalarm zal uitgaan van Staf—I—1 R.I.

Tusschen 17.00 en 18.00 zal in de stelling proefalarm worden gehouden voor veronderstelde gaswerper- en gaswolkaanvallen. Het initiatief hiertoe mag niet van de onderdeelen uitgaan; slechts wanneer zij bedoeld alarm vernemen, nemen zij dit over.

Na 3 Juni 22.00 mag geen proefalarm meer worden gehouden.

7. Gasbeschermingsmiddelen.

Bataljonsgasdepot: 150 m Z. van Looije Brug, in W.rand boomgaard (zie *schets*). Verstrekking van gasbeschermingsmiddelen: zie *bijlage*.

8. Gasontsmetting.

Van 3 Juni 10.00 tot nader order zijn gasonderofficier P. en ontsmettingsploeg ter beschikking van den bataljonsgasofficier.

9. Ontsmettingsplaats personeel.

Nabij hpv. (zie *schets*). De door besmet personeel te volgen wegen worden door mijn zorg aangegeven met handwijzers, waarop „Naar ontsmettingsplaats 1 R.I.”

10. Ontsmettingsplaats paarden.

Nabij paardenhulpplaats.

De Majoor,
C.—I—1 R.I.
Handteekening.
(Naam).

Aan:

.....

TOELICHTINGEN OP HET BATALJONGASBEVEL.

ad punt 2. Bij het bataljon wordt een gaskamer ingericht (zie punt 2 van het regimentsgasbevel en Hdl. Gb., pp. 92 en 159). Reeds eerder merkten wij op, dat een dergelijke gaskamer in den regel slechts primitief zal kunnen zijn, men denke dus vooral niet aan onze fraaie „vredesgaskamers”; een zoo goed mogelijk gasdicht gemaakt schuurtje, een groote schuilplaats, desnoods een tent of een overdekt stuk loopgraaf kunnen tot gaskamer worden gepromoveerd (zie Hdl. Gb. punt 85). Men moet er echter aan denken, dat men, naarmate de gaskamer minder gasdicht is, meer gaspatronen noodig heeft om een voldoende gasconcentratie te onderhouden (Hdl. Gb. punt 86).

Bij de „regeling betreffende het gebruik” is aangenomen, dat onze gaskamer een vijftiental personen kan bevatten. De regeling der tijden is er op gebaseerd, dat telkens een afdeeling ter sterkte van ongeveer een groep infanterie in behandeling wordt genomen en dat iedere afdeeling gemiddeld tien minuten binnen blijft. Na een kleine berekening komt dan de bataljonsgasofficier tot de volgende tijdsduren: Comp. inf.: 3 uur, M.C.: $3\frac{1}{4}$ uur, Bat.staf: $1\frac{1}{4}$ uur, Bt. 6 veld (min een sectie): $\frac{1}{2}$ uur, C.Mr. (min 2 sectiën): $\frac{3}{4}$ uur.

Aannemende, dat in den voormiddag van 3 Juni de gaskamer wordt „ingericht”, kan om 13.00 met de contrôle worden begonnen; om 15.00 dient hiermede echter reeds weer te worden geëindigd, omdat om 16.00 de onderdeelen zich in hunne stellingen moeten bevinden voor het proefalarm; in verband hiermede is er dien dag na 15.00 voor gasmaskercontrôle geen tijd meer.

Op 4 Juni is de bataljonsgasofficier tot 9.45 bezet, daar hij er prijs op stelt aanwezig te zijn bij het uitgeven der gasbeschermingsmiddelen aan de onderdeelen. Van 10.00 af wordt echter dien geheelen dag „gepast”; indien dan op 5 Juni te 8.00 weder wordt begonnen, kan net te 17.00 (het uur, aangegeven in het regimentsgasbevel) de geheele gasmaskercontrôle zijn afgelopen.

De bataljonsgasofficier maakt verder nog een kleine berekening, teneinde te weten of hij met de 60 gaspatronen, welke hij uit het regimentsgasdepôt

BIJLAGE

behoorende bij punt 7 van het Gasbevel van C.—I—1 R.I. (no. 2 B; 3 Juni 1932, 9.00).

In het *bataljonsgasdepot* (150 m Z. van Looije Brug, in W.rand boomgaard) zijn op 4 Juni beschikbaar voor de onderdeelen — op de uren boven iedere kolom vermeld:

	Staf.	Ontsmet- tingsploeg	1—I	2—I	3—I	M.C.—I	1 Bt. 6 veld (min een sectie)	1 C. Mr. (min twee sectiën)	$\frac{1}{4}$ 3 M.C.
	9.30	9.30	8.00	8.25	8.30	8.45	9.00	9.10	9.20
Zuurstofoestellen stuks*	—	4 ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—
Beschermende pak- ken..... „	10 ¹⁾	11 ¹⁾	8	8	2	30	2	2	7
Chloorkalk kg	—	200 ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—
Magnesia „	—	4 ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—
Gasgordijnen voor schuilnissen stuks	—	—	14	14	12	12	2	3	3
Schuilplaatsgasmas- kers „	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Sproeiers „	4	1	25	25	15	20	3	4	3
Zwavellever (pak- jes, 180 gr) „	4	1	25	25	15	20	3	4	3
Natrium hydroxyde (pakjes, 30 gr.) . „	4	1	25	25	15	20	3	4	3
Claxons ²⁾ „	—	—	— ³⁾	— ³⁾	—	—	—	—	—
Sirenen ²⁾ „	1	—	2 ⁴⁾	1 ⁴⁾	2 ⁴⁾	—	—	—	—

1) Kunnen in het gasdepôt opgelegd blijven.

2) Kunnen reeds te 13.30 worden afgehaald.

3) Eén per in de frontlijn opgestelde groep; beide voorcomp. tezamen hoogstens 12.

4) Aantallen kunnen nog worden gewijzigd in verband met de door Regimentsgas-officier te verstrekken aanwijzingen.

Gasmaskers
Gasmasker-toebehoren } z.n. aan te vragen, voor wat betreft de gasmaskers onder
Vullingbussen } opgave van de verlangde maten.

ontvangst, toekomt. Het schuurtje, dat als gaskamer in gebruik is genomen, is groot $4 \times 5 \times 2\frac{1}{2}$ m³. Op grond van Hdl. Gb. punt 86 moeten telkenmale bij den aanvang eener contrôle (3 Juni 13.00; 4 Juni 10.00 en 14.00; 5 Juni 8.00 en 13.00) twee patronen worden verschoten (dus 10 stuks), terwijl tijdens iedere contrôle elk half uur de gasconcentratie door het verschieten van één gaspatron moet worden op peil gehouden (in totaal 28 stuks). Derhalve zijn voor de geheele gasmaskercontrôle 38 gaspatronen benodigd.

Indien het niet mogelijk is het tot gaskamer in te richten schuurtje te voorzien van een voorportaal (Hdl. Gb. punt 85) of indien het niet voldoende gasdicht kan worden gemaakt, zal het gasverlies zoo groot zijn, dat de gasconcentratie vaker moet worden aangevuld. Maar zelfs indien dit ieder kwartier zou moeten geschieden, beschikt de gasofficier over voldoende gaspatronen om het geheele bataljon c.a. af te werken.

ad punt 3. I—1 R.I. is zéér spaarzaam bedeed met schuilplaatsgasmaskers. Liefst zou de B.C. alle compagniescommandoposten, alsmede een klein aantal

groepsschuilplaatsen van een schuilplaatsgasmasker willen voorzien, edoch . . . hij heeft er slechts twee ontvangen en (in gepast egoïsme) bestemt hij deze voor zijn cp. en zijn telefooncentrale.

ad punt 4. Wij nemen aan, dat de B.C. zijn luitenant-adjutant er op uitstuurt om (in overleg met de andere onderdeelen van 1 R.I.) de gelegenheid tot stalling in den Batuwe Polder op te nemen. Eerst nadat deze zijn verslag heeft uitgebracht, kan de B.C. voorloopige aanwijzingen geven, ev. in afwachting van maatregelen, welke door hoogere Cn. voor het bijbouwen van stallen zullen worden getroffen.

ad punt 5. Zoolang nog geen deugdelijke „gasverklikkers” aan onze gasofficieren kunnen worden verschaft, is het noodig, dat deze op andere wijze kunnen vaststellen of op een bepaalde plaats gas aanwezig is en, zoo ja, welk gas. Het is om deze reden, dat de bataljonsgasofficier aan zijn B.C. de beschikking vraagt over een hierop afgerichte gasverkenner. Daar de gasofficier dezen gasverkenner niet steeds noodig heeft, wordt hij tewerkgesteld bij den bataljonsstaf.

Verder acht de B.C. het gewenscht, om, zoodra de vijand voor onze stelling is gekomen, gasverkenners in de frontlijn te hebben; de kans op een tijdige alarmeering bij een ev. vijandelijken gaswolkaanval wordt hierdoor ver groot, vooral indien zulk een aanval des nachts mocht loskomen (zie Hdl. Gb. pp. 182, 183 en 184, laatste alinea).

ad punt 6. Voor de opstelling van claxons en sirenen zie de *schets*.

Omtrent de opstelling der sirenen heeft de regimentsgasofficier, met het oog op het verband tusschen de onderdeelen, aanwijzingen gegeven (zie *regimentsgasbevel*, punt 5 B).

Aangenomen is, dat I—1 R.I. legert te Lopikerkapel; hier moet dus, evenals in de gevechtsofstelling, een gasalarmeering worden ingesteld. Het geheele kantonnement wordt als één alarmeeringseenheid beschouwd, per sectie of per compagnie, wordt een gaspost met een alarmeeringsmiddel uitgezet; maakt één der gasposten in het kantonnement alarm, dan nemen alle andere dit over. Ter contrôle wordt tusschen 21.00 en 22.00 ook hier een proefalarm gehouden, uitgaande van den gaspost bij Staf—I—1 R.I. (zie ook Hdl. Gb. pp. 133, 137 en 138).

Verder moge worden verwezen naar de toelichtingen op de punten „gasalarmeering” van de vorige gasbevelen.

ad punt 7 en bijlage. Als beheerder van het bataljonsgasdepôt zal de gasofficier den gasonderofficier P (zie punt 8) aanwijzen.

Voor wat betreft de verdeeling der gasbeschermingsmiddelen verwijzen wij allereerst naar de toelichting op punt 6 van het regimentsgasbevel.

Wij mogen hieraan nog het volgende toevoegen.

De 50 *reserve-vullingbussen* worden niet verdeeld, omdat de B.C. het niet gewenscht acht, dat bij de compagnieën (en wellicht bij de sectiën) ook nog eens gasdepôtjes worden opgericht; uitgegeven wordt hierom alleen datgene, wat onmiddellijk over den troep moet worden verdeeld.

De 10 *beschermende pakken* voor den staf zijn bestemd voor: B.C., Lt.-Adj., gasofficier, ordonnansen en seiners (welke laatste hun taak immers alleen *buiten* de schuilplaatsen kunnen verrichten, terwijl het noodig is, dat ook tijdens en na een (mosterd-)gasaanval de verbindingen intact blijven). Verder krijgen de tien manschappen van de ontsmettingsploeg en de gasonderofficier (zie onder: *ad punt 8*) ieder een pak. Bij de verdere verdeeling is er naar gestreefd zooveel mogelijk commandanten, ordonnansen en bedieningen van

zware mitrailleurs te voorzien van beschermende kleding, maar ook hier kan de B.C. niet zoo ver gaan als bij gaarne zou willen, aangezien zijn voorraad pakken beperkt is.

De verdeling der *sproeiers* gaat uit van de veronderstelling, dat bij de voorcompagnieën hoofdzakelijk schuilplaatsen voor halve groepen worden gebouwd en dat meer achterwaarts ook grootere schuilplaatsen zullen voorkomen.

Per sproeier wordt een pakje *zwavellever* en een pakje *natriumhydroxyde* verstrekt.

ad punt 8. Wij nemen aan, dat de gasontsmetters niet over het geheele bataljon zijn verstrooid, doch dat de B.C. hen tezamengebracht heeft in één geweergroep (bijv. bij 3—I) en dat als commandant van deze groep optreedt de gasonderofficier.

Voorloopig gebruikt de gasofficier de ontsmettingsploeg voor het inrichten van en de werkzaamheden in het gasdepôt, voor het inrichten van de gaskamer en wellicht ook reeds voor het treffen van voorbereidende maatregelen, teneinde een mogelijke latere ontsmetting van materieel (o.m. wapenen en uitrusting van besmet personeel) zoo vlot mogelijk te doen verlopen.

ad punt 9. In het Februari-nummer maakten wij als onze opvatting kenbaar, dat de ontsmetting van mosterdgaspatienten tot de taak van den Geneeskundigen Dienst behoort. Mede met het oog op de wenschelijkheid deze ontsmetting zoo vlug mogelijk te doen geschieden, stelden wij derhalve voor, de ontsmettingsplaatsen te combineeren met de hulpverbandplaatsen, deze laatste formaties incidenteel uit te breiden met personeel der ontsmettingsploegen en aan dit personeel dan tevens de behandeling van wapens, kleding en uitrusting op te dragen.

Van gezaghebbende zijde was men zoo welwillend ons te doen opmerken, dat het op een hulpverbandplaats behandelen van wapens en uitrusting strijdig is met de Conventie van Genève en genoemde formatie aan de bescherming dezer Conventie zou onttrekken. Mocht zulks inderdaad het geval blijken te zijn, dan zijn er o.i. twee oplossingen mogelijk. Op de ontsmettingsplaats zouden wapens, uitrusting en kleding der besmetten kunnen worden ingenomen en voor transport naar achteren gereed gemaakt, terwijl de ontsmetting ervan in het achterland zou kunnen plaats hebben. Mochten ook hiertegen bezwaren bestaan, of mocht men het wenschelijk achten zooveel mogelijk materieel aan het front te ontsmetten, dan zal het noodzakelijk zijn naast ontsmettingsplaatsen voor personeel en ontsmettingsplaatsen voor dieren nog een nieuw begrip in te voeren, n.l. „*verzamelplaatsen*” of „*ontsmettingsplaatsen voor besmet materieel*”; de hier te verrichten werkzaamheden kunnen dan door personeel der ontsmettingsploegen worden verricht. Laatstbedoelde oplossing zou een kleine aanvulling van de Hdl. Gb. noodig maken.

Het aangeven van de wegen naar de ontsmettingsplaats met handwijzers is nuttig, omdat hierdoor tijdverlies bij het zich begeven naar de ontsmettingsplaats wordt voorkomen; een dergelijk tijdverlies immers stelt de behandeling uit en benadeelt hierdoor de patienten.

Hiermede beëindigen wij onze beschouwingen over „Gasbevelen”. Naar aanleiding van onze artikelen in de voorafgaande afleveringen bereikten ons enkele vragen en opmerkingen. Wij verzoeken den stellers ons te veroorloven de beantwoording hiervan tot een volgend nummer uit te stellen.

TACTIEK EN VUURTECHNIEK DER ARTILLERIE

OPTREDEN VAN EEN AFDEELING ARTILLERIE VOOR RECHTSTREEKSCHEN STEUN VAN EEN REGIMENT INFANTERIE IN DE VERDEDIGING.

DOOR A. T. C. OPSOMER,

Eerste luitenant-adjutant bij Staf IVe Artillerie Brigade.

VII. (Vervolg van blz. 234).

Wij zullen nu overgaan tot het bespreken van enkele vuren, zooals deze door de afdeeling onder deze omstandigheden zullen worden afgegeven.

In den avond van 11 Juli zijn de eigen lichte troepen binnen de voorpostenstrook teruggedaan en zijn Roode lichte troepen door de voorposten teruggewezen; de wachten en patrouilles zijn binnen de voorpostenstrook teruggedrongen.

In den loop van den nacht heeft C—I—5 R.A. de volgende *schietopdracht* gekregen.

VIII Div.

Cp., 12 Juli 2.00

D.A.C.

No. V.

Schietopdracht No. 1.

Zoo spoedig mogelijk na het aanbreken van den dag met één batterij schietgegevens bepalen ter hoogte van de afsluitingsvuren voor de voorposten.

De Kolonel,
D.A.C.

Aan:

C.—I—5 R.A.

De Afd. C. overweegt nu op welke wijze hij aan deze schietopdracht zal voldoen. Het vuur moet liggen op ongeveer den zelfden afstand als de voorbereide afsluitingsvuren voor de vps., althans moet het afstandsverschil tusschen deze vuren en den afstand waarop schietgegevens worden bepaald, bij voorkeur niet grooter zijn dan 500 m. Van de waarnemingspunten van de afdeeling is geen uitzicht op dit terrein. De A.O.I. bij den voorpostencomman-

dant echter, die zich bevindt op hoogte 26 (vt. 11—50), heeft uitzicht op verschillende terreindeelen vóór de vps. Hij heeft den Afd.C. o.m. een schets doen toekomen van het in te ziene terrein. Uit deze schets blijkt, dat van deze hoogte 26 te zien is een aaneengebouwde rij huizen, ter breedte van ongeveer 100 m en gelegen aan den landweg, die van den Plasdijk in Noordelijke richting loopt Noord van hoogte 12 (vt. 13—50). Deze huizenrij ligt ongeveer op den zelfden afstand als de afsluitingsvuren 105 en 106 en tusschen beide in: zij leent zich dus zeer goed voor het bepalen van schietgegevens.

De Afd.C. besluit dus deze huizenrij te bestemmen voor het bepalen van schietgegevens en dit te laten uitvoeren door een Afdeelingsofficier op hoogte 26. Als Afdeelingsofficier wijst hij aan den A.O.I. bij den voorpostencommandant, aangezien deze zich reeds daar ter plaatse bevindt en telefonisch is verbonden. Wel is waar behoort dit niet tot de eigenlijke taak van den A.O.I., maar zoo lang er nog geen sprake is van een aanval op de vps. is er geen bezwaar tegen hem een dergelijke opdracht te geven, temeer daar anders voor het uitvoeren van deze opdracht een der andere officieren eveneens naar dit punt zou moeten worden gezonden. Ook zou het mogelijk zijn een waarnemingspatrouille naar den A.O.I. te zenden om het vuur waar te nemen en dit dan van den commandopost uit te laten leiden, maar daardoor krijgt het vuur natuurlijk een weinig vlot verloop, wat niet gewenscht is.

De Afd.C. overweegt verder, dat het bepalen van de schietgegevens bij voorkeur zal moeten plaats hebben met één vuurmond. Hoofdrichting en richtlijnverband zijn in de batterijen gecontroleerd, zoodat uit dien hoofde met het vuren met één vuurmond kan worden volstaan. Wel is de waarnemer zijwaarts van de schootsrichting opgesteld, maar het doel heeft een behoorlijke breedte. Er bestaat dus geen bezwaar om met één stuk in te schieten.

Daar de schietopdracht luidt „bepalen van schietgegevens” en, naar te voorzien is, voldoende tijd beschikbaar zal zijn, wenscht de Afd.C. nauwkeurig afstand te bepalen voor de batterij (punt 237 Schietvoorschrift Artillerie). Het projectiel moet hier zijn de bg., verschoten, met het oog op den afstand, als bg. vsn. Ten slotte besluit de Afd.C. om te schieten met de middenbatterij. Veel doet het niet ter zake, omdat er verband in de afdeeling is, maar door te schieten met de middenbatterij verschillen de gegevens voor afstand en zijdelingsche richting van de beide andere batterijen het minste en wordt dus de grootste nauwkeurigheid verkregen.

Na deze overwegingen geeft de Afd.C. het volgende *vuurbevel* uit.

C.—I—5 R.A.

Cp., 12 Juli 3.00

No. . . .

Vuurbevel.

Middenbatterij zoo spoedig mogelijk na het aanbreken van den dag in afdeelingsvuur inschieten op huizenrij 13—50, 39—90.

Afdeelingsofficier is A.O.I. bij voorpostencommandant op hoogte 26 (vt. 11—50).

De Majoor,
Afd.C.

Aan:

C.—middenbatterij.

Aan den A.O.I. bij den voorpostencommandant gaat het volgende bevel uit:

C.—I—5 R.A.
No. . . .

Cp., 12 Juli 3.00

Bevel.

Zoo spoedig mogelijk na het aanbreken van den dag met middenbatterij met 1 vuurmond inschieten op huizenrij Noord van hoogte 12, 13—50, 39—90; front 100 m.; bg.vsn. nauwkeurig afstand bepalen.

De Majoor,
Afd.C.

Aan:

A.O.I. bij voorpostencommandant.

De Afd.C. heeft deze bevelen schriftelijk aan den commandant van de middenbatterij en aan den A.O.I. doen toekomen; de beschikbare tijd liet dit toe. De Afdeelingsofficier heeft nu nog allen tijd om de uitvoering van het vuur voor te bereiden. De zon gaat om ongeveer 4.00 op, maar het zal nog wel wat later worden eer de waarneming mogelijk zal zijn, temeer daar het doel in vrijwel Oostelijke richting ten opzichte van den waarnemer ligt en deze dus recht tegen de zon in moet waarnemen.

De Afdeelingsofficier overweegt nu op welke wijze hij het vuur zal leiden en doet de noodige berekeningen, zoodat hij, wanneer het vuur een keer geopend is, dit niet meer zal behoeven te onderbreken.

De opdracht is met één vuurmond inschieten en nauwkeurig afstand bepalen. Hij zal dus eerst bevestigde grenzen moeten schieten en daarna overgaan tot het nauwkeurig afstand bepalen. Hij meet op de kaart op, dat de afstand batterij — doel is 7225 m. De LS. 50 uit de schootstafel is op dezen afstand 80 m, dus moet hij bevestigde grenzen van 200 m bepalen. De eigen infanterie ligt op 450 m van het doel; veiligheidshalve besluit dus de Afdeelingsofficier het vuur te openen op 7400 m. Valt het eerste schot plus, dan zal hij met sprongen van 200 m moeten teruggaan (zie Schietvoorschrift Artillerie, punt 201, laatste zinsnede); valt het eerste schot min, dan zal hij een sprong van 400 m vooruit maken (afstand doel gemeten en grenzen van 200 m).

Uit de schets, die hij den vorigen dag heeft gemaakt, weet hij, dat het doel over de geheele breedte goed is waar te nemen; hij zal dus inschieten tegen het midden van het doel. Nadat hij op deze wijze zijn vuurplan heeft overwogen, gaat hij over tot het uitvoeren van de noodige opmetingen en berekeningen. De vleugel van rechts van het doel ligt $165^{\circ}/_{00}$ rechts van de hoofdrichting; om op het midden van het doel te komen moet hij $5^{\circ}/_{00}$ naar links (afgerond), zoodat hij 160 minder zal moeten geven. Als terreinhoek meet hij op 0.

Voorts is:

afstand batterij — doel 7225 m;

afstand waarnemer — doel 1750 m;

zijdelingsche afstand batterij — waarnemingslijn, gemeten in de batterij loodrecht op de schootsrichting = 1100 m.

Uit deze gegevens berekent hij de voor het vuur noodige coëfficiënten, n.l.

$$\frac{W}{S} = \frac{1}{4}$$

$$CW 100 = \text{min } 2.$$

Hoewel de CW 100 hier klein is en het doel breed, zal hij haar toch bij het vooruit en teruggaan moeten toepassen, omdat de breedteafwijkingen zich

voor hem zooveel grooter voordoen; bij een sprong van 200 m doet zich de CW 200 aan hem voor als een verplaatsing in de breedte van $4 \times 2 \times 2^0/00 = 16^0/00$. Ten slotte gaat hij in de schootstafel nog den vluchttijd na, die ongeveer 30 seconden blijkt te zijn. Hij schrijft nu het openingscommando vast op, dat als volgt luidt:

Middenbatterij;
afdeelingvuur;
rechter;
hoofdrichting 160 minder;
terreinhoek 0;
bg. vsn.;
7400;
vuren.

Bij het vuur zal de aan hem toegevoegde wachtmeester-verkenner voor zooveel noodig als hulprichter optreden. Zoodra nu waarneming mogelijk is kan het vuur worden afgegeven. Wij zullen het verloop van dit vuur niet verder volgen, maar nemen aan, dat de Afdeelingsofficier ten slotte bij het nauwkeurig afstand bepalen komt tot een afstand van 7350 m. Hij brengt nu nog door het commandeeren van een correctie het rechter stuk op den vleugel van rechts van het doel en meldt aan den commandant van de middenbatterij: Huizenrij, afstand 7350, terreinhoek 0, rechter stuk staat op vleugel van rechts.

De Bt.C. meldt aan den Afd.C.:
Middenbatterij, huizenrij, afstand 7350, terreinhoek 0.

De gemeten afstand van de batterij was 7225 m, zoodat de daginvloed voor de lengte op dezen afstand, alsmede op de afstanden, die 500 m grooter en kleiner zijn, plus 125 m bedraagt.

Van den Afd.C. gaat nu de volgende *melding* uit *aan alle batterijen* (telefonisch, daarna schriftelijk bevestigd):

Alle batterijen. Correctie daginvloed 6700—7700 m afstand 125 m vooruit.

Een zelfde vuur zal in den loop van den dag nog wel eenige malen worden herhaald, waarbij de Afd.C. dan telkens een andere batterij hiervoor gebruikt. Alle batterijen hebben dan een keer in de omgeving van de vuren 105 en 106 geschoten, zoodat deze vuren, als het noodig is met vrij groote nauwkeurigheid kunnen worden afgegeven.

Wij willen hierbij nog even wijzen op de mogelijkheid deze vuren te doen afgeven door een vuurmond, die buiten de batterij is opgesteld. Deze vuurmond moet dan, om de gedachte te bepalen, minstens een 200 m van de stelling verwijderd zijn. Aangezien dit opstellen van een stuk buiten de batterij geschiedt om de batterij niet door het vuur te verraden, moet men er zeker van zijn, dat de verplaatsing van dit stuk goed gedekt kan geschieden, omdat anders de batterij juist hierdoor zou kunnen worden verraden. De verplaatsing moet bij voorkeur met handen kunnen geschieden. De opstelling buiten de batterij moet telefonisch met de batterij zijn verbonden, aangezien anders de commandovoering te bezwaarlijk wordt. Ten slotte moet de plaats van het stuk ten opzichte van het nulpunt van de batterij nauwkeurig zijn bepaald. Om al deze redenen zal men er niet al te gauw toe kunnen overgaan om een stuk buiten de batterij op te stellen en zal dit bovendien alleen geschieden, wanneer niet onmiddellijk een vijandelijke aanval wordt verwacht.

Behalve het hierboven behandelde bepalen van schietgegevens, zal er

door I—5 R.A. in dit stadium van het gevecht waarschijnlijk wel niet worden gevuld, voordat werkelijk de aanval op de voorposten plaats heeft en de hulp van de afdeeling door den voorpostencommandant wordt ingeroepen. Wij nemen nu aan, dat in den vroege morgen van 13 Juli de Roode voorhoeden op het geheele front de gevechtsaanraking met de voorposten tot stand brengen. Pogingen om met sterke krachten door te dringen worden nog niet ondernomen, zoodat de hulp van I—5 R.A. nog niet is ingeroepen.

De batterijbezettingen zijn in de nabijheid van de stelling bezig met verschillende werkzaamheden; bij de stukken is een piket van zoodanige sterkte, dat de batterij onmiddellijk het vuur kan openen.

Te 13.00 breekt een hevig vijandelijk artillerievuur los, in hoofdzaak op Schoolbuurt en omgeving en om 13.10 gaat sterke vijandelijke infanterie aan weerszijden van den Plasdijk tot den aanval over. De voorste eigen infanterie daar ter plaatse geeft het sein: „wij verzoeken afsluitingsvuur”, welk sein door den voorpostencommandant wordt opgevangen. Deze heeft het recht om de afsluitingsvuren voor de vps. te doen afgeven en geeft nu aan den A.O.I. op: „vuur 105 afgeven”. De A.O.I. vraagt per telefoon aan de centrale het gesprekkentoestel van den Afd.C. en meldt den luitenant-adjutant die aan de telefoon komt: „voorpostencommandant vraagt vuur 105 af te geven”. De luitenant-adjutant vraagt aan de centrale onmiddellijk verbinding met de drie batterijen en deelt, terwijl hij op die verbinding wacht, het bericht van den A.O.I. mede aan den Afd.C. en den luitenant-vuurregelingsdienst, voor zoover deze het bericht niet reeds gehoord hebben. Zoodra de batterijen zich hebben gemeld, geeft nu de Afd.C. om 13.17 het telefonische *vuurbevel*: „alle batterijen om 13.20 vuur 105 afgeven”.

Vuur 105 is het vuur, waarop de afdeeling gereed staat, indien niet wordt gevuld. Was een vuur gecommandeerd, waarop de afdeeling niet gereed stond, dan had de Afd.C. een later tijdstip moeten kiezen voor de vuuropening, b.v. 13.24, om de batterijen gelegenheid te geven de vuurmonden om te zetten. Nu hebben de Bt.Cn. slechts te commandeeren: Laden, vuren.

Het heeft reeds te voren bij den Afd.C. een punt van overweging uitgemaakt, of hij voor de afsluitingsvuren een tijdstip aan de batterijen moet opgeven, waarop het vuur moet worden geopend, dan wel of hij alleen moet opgeven b.v. vuur 105 afgeven. Dit laatste heeft het voordeel, dat elke batterij zoo spoedig mogelijk zijn vuur afgeeft en er dus in den kortst mogelijken tijd vuur komt. Echter is het bezwaar, dat er groote kans bestaat, dat de batterijen niet gelijktijdig zullen vuren, doch gedeeltelijk na elkaar, waardoor het vuur verwatert. En het afsluitingsvuur moet een *geheel* zijn voor de afdeeling. Daarom heeft de Afd.C. besloten het tijdstip van vuuropening bij de afsluitingsvuren aan te geven.

DENKBEELDEN OVER CAVALERISTISCHE VRAGEN VAN DEN DAG

DOOR VON VIKTORIN,

Kolonel van het Oostenrijksche leger b.d.

Het is te begrijpen, dat de autoriteiten er vooral naar streven om de cavalerie in alle opzichten zooveel mogelijk volgens de eischen des tijds te ontwikkelen. Wil deze ontwikkeling doel treffen, dan moet men uitgaan van bepaalde beginselen, die altijd geldig zullen blijven.

Het wezen der Cavalerie.

Het eerste en gewichtigste grondbeginsel, dat nog altijd hier en daar niet goed wordt begrepen, betreft het *wezen* der cavalerie. Dit ligt in de groote *tactische bewegelijkheid*, d. w. z. in de door het *paard* gegeven mogelijkheid om zich snel en naarmate van de omstandigheden tot in de kleinste onderdeelen op te lossen, zich in bijna alle terreinen te bewegen en daardoor de vuurwapens met geringe verliezen tamelijk dicht bij den vijand te brengen.

Daaruit volgt het tweede grondbeginsel, dat de *kern* (de hoofdmacht) van elke groote cavaleriemacht, evenals vroeger, uit bereden troepen moet bestaan, dus cavalerie en rijdende artillerie. Door te sterke indeeling van andere, in de eerste plaats gemotoriseerde troepen, wordt dit grondbeginsel van het wezen der cavalerie verwaterd. Want de cavalerie kan eenerzijds nooit de snelheid bereiken van gemotoriseerde troepen, verliest echter anderzijds haar tactische bewegelijkheid, als zij letten moet op de gemotoriseerde deelen, of wel ieder deel werkt voor zich, in welk geval de organieke samenvoeging niet doeltreffend kan zijn. Vandaar dan ook, dat de zoogenaamde „gemengde divisies”, die voor ongeveer de helft uit bereden en voor de andere helft uit gemotoriseerde troepen bestaan, een tusschending vormen en niet aan de verwachtingen kunnen voldoen. De voornaamste moeilijkheid voor de moderne cavalerie is juist de goede verhouding tusschen paard en motor uit te vinden en het goede gebruik in onderlinge samenwerking van deze twee elementen, die elkaar eigenlijk vreemd zijn.

Uit de eerste twee grondbeginselen komt het derde voort, n.l. dat de *bereden troepen den hoofdfactor in den strijd* moeten blijven. De dikwijls gehoorde tegenwerping, dat de gevechtskracht van een — in den regel uit 6 cavalerieregimenten en 1 of 2 rijdende artillerieafdeelingen bestaande — cavaleriedivisie te gering is en daarom de indeeling van sterke, gemotoriseerde troepen noodig zou zijn, moet nader onder de oogen worden gezien.

Verhooging van de Gevechtskracht.

Gevechtskracht op zichzelf is een betrekkelijk begrip. Van overwegend belang voor de beoordeeling kan slechts zijn, of de gevechtskracht voor de gestelde taak voldoende is of niet, en ook moet niet worden gekeken naar bijzondere, op zichzelf staande opdrachten, maar naar die, welke aan de cavalerie in den regel worden toebedeeld. Dat deze opdrachten in wezen dezelfde gebleven zijn als vroeger, dat de cavalerie ze tegenwoordig echter deelt met luchtsrijdkrachten en gemotoriseerde, eventueel ook gemechaniseerde troepen (pantserwagens), is algemeen bekend.

De uitvoering geschiedt hoofdzakelijk op een van deze twee manieren: òf, voornamelijk bij de verkenning, doch ook bij het openen van *défilé's*, bij de vervolging e.d., het *snel breken van plaatselijken tegenstand* door flink, zoo mogelijk, omvattend aanpakken;

òf, zooals bij de grensbeveiliging, versluiering, het vasthouden van terrein-afscheidings tot de nadering der infanterie, het sluiten van gaten in het gevechtsfront en ten slotte bij het dekken van terugtochten, door *gevechten om tijdwinst* op een meestal tamelijk breed front.

Wij zien dus, dat de meest voorkomende opdrachten niet door dagenlange, zware gevechten moeten worden uitgevoerd, maar door zooveel mogelijk gebruik te maken van de groote, tactische bewegelijkheid, welke dus onder alle omstandigheden behouden moet blijven. Hiervoor zal de gevechtskracht van een normale cavaleriedivisie — met inbegrip van de noodige, later te bespreken gemotoriseerde deelen — in den regel voldoende zijn.

Niettegenstaande dat moet men er natuurlijk naar streven, de gevechtskracht van de bereden deelen zooveel mogelijk op te voeren. Dit kan zoowel door verhooging der sterkte aan manschappen gebeuren, als door vermeerdering der vuurwapens, vooral de automatische, dan wel door verbetering daarvan.

Is een vermeerdering aan *getalsterkte* mogelijk? Men kan niet gaan boven 6 regimenten per divisie, zonder dat de sterkte aan cavalerie te groot wordt, en deze dus moeilijk is te commandeeren en te verplegen. Evenmin kan men het aantal eskadrons in het regiment verhoogen, als men in beginsel als moderne organisatie van een cavalerieregiment aanneemt: staf (commandogroep, pioniers, verbinding-afdeeling, mitrailleurs van groot kaliber en sectie cavaleriegeschut), 4 ruiters- en 2 mitrailleurseskadrons. Ten hoogste kan men misschien de sterkte van de eskadrons wat vermeerderen, hetgeen echter voor het geheel niet van veel gewicht is ¹⁾.

Alleen de tweede weg blijft daarom open, n.l. vermeerdering, dan wel verbetering der vuurwapens. Tegenwoordig kan men per eskadron rekenen op 60—70 karabijnen en 8 lichte mitrailleurs, per mitrailleurseskadron op 6 zware mitrailleurs, bij het regiment nog op 2 mitrailleurs van groot kaliber en 2 stukken cavaleriegeschut, als men de bovengenoemde organisatie als grondslag aanneemt. Daar bijna altijd een vierde der manschappen als paardenhouders uitvalt en ook nog patrouilles enz. moeten worden geleverd, zal men het aantal karabijnen in het front, ook bij verhooging der eskadronssterkte, ten hoogste met 10 kunnen opvoeren. Daarentegen zal het zeker mogelijk zijn de gevechtskracht door invoering van een zelflaadgeweer te verhoogen,

¹⁾ Zie hiervoor mijn opstel „Het moderne Cavalerie-regiment” in het voormalige *Cavaleristisch Tijdschrift*, Oct. en Nov. 1929.

zoodra de proeven daarmee ten opzichte van bruikbaarheid te velde, munitieverbruik en -aanvulling, bevredigende resultaten hebben opgeleverd. In nauw verband daarmee staat ook de vraag, of in de toekomst het zelflaadgeweer in staat zal zijn den lichten mitrailleur te vervangen. Een verdere versterking ligt in vermeerdering der lichte mitrailleurs bij de ruiterskadrons, waarbij men er 9 zou kunnen indeelen in plaats van de gebruikelijke 6, zoodat elk peleton over 3 gemengde groepen, ieder met 1 lichten mitrailleur, zou beschikken. ¹⁾

Ten aanzien van de zware mitrailleurs ben ik van meening, dat men niet boven 6 dezer wapens per mitrailleur-eskadron moet gaan, zoowel met het oog op de vuurleiding in het gevecht alsook van wege de dan onvermijdelijke verhooging van de eskadronssterkte. Daar het regiment over 2 mitr.-eskadrons beschikt, is de gezamenlijke sterkte aan zware mitrailleurs even groot als die bij een groot mitr.-esk. — namelijk 12 — en het is (bij 2 eskadrons) gemakkelijker, een mitr.-esk. voor verkenningsdetachementen of voor bijzondere opdrachten af te geven.

Onwillekeurig komt daarbij dadelijk de vraag boven naar de wijze van medevoering der zware mitrailleurs bij de ruiteregimenten: op paarden of op voertuigen? Dit meningsverschil is zoo oud als de mitrailleurs zelf. Beide wijzen hebben hun voor- en nadeelen; in de verschillende legers is deze vraag dan ook verschillend opgelost. Wanneer men echter weer de kwestie van de tactische beweeglijkheid als levenselement der cavalerie op den voorgrond plaatst, dan moet men aan de draagwijze op paarden de voorkeur geven. Want slechts deze maakt het mogelijk, het mitr.-esk. in geval van nood, opgelost in afzonderlijke ruiters met handpaarden, snel en zeker ook over hindernissen in de gewenschte stelling te brengen. Een voertuig met 6 paarden daarentegen vormt een groot doel, valt daarom veel spoediger ten offer aan het vijandelijk vuur en kan ook hindernissen moeilijk of in 't geheel niet overwinnen.

Een verdere verhooging van de gevechtskracht vormen de zelfstandige mitr.-afdeelingen der divisie. Deze zijn zonder twijfel noodig en vormen een aanzienlijke vuurreserve van den divisie-commandant, waardoor hij werkelijken invloed kan uitoefenen op den loop van het gevecht. Over haar getal, sterkte en draagwijze zijn de inzichten echter ook weer verschillend. Normaal denken wij hier aan 3 zulke afdeelingen, ieder van 12 zware mitrailleurs. De vraag is echter, of dit niet wat te veel van het goede is, vooral als men de hiervoor reeds genoemde versterkingen der gevechtskracht in aanmerking neemt. Men zal zich dan wel moeten beperken tot 2—3 afdeelingen, elk ter sterkte van niet meer dan 9 zware mitrailleurs.

Hoe staat het nu met de artilleristische vuurkracht van de bereden kern (hoofdmacht) der cavalerie-divisie? Houdt men vast aan het grondbeginsel, dat deze kern ook de voornaamste factor in het gevecht moet zijn, dan is een rijdende afdeeling van 3 à 4 batterijen beslist te weinig; men heeft onvoorwaardelijk een regiment van 6 batterijen noodig, onderverdeeld in 2 à 3 afdeelingen van 3 tot 2 batterijen en wel kanonnen zoowel als houwitsers.

Hiermede is de bereden kern van een moderne cavalerie-divisie besproken, die om doelmatig te zijn, uit 6 ruiteregimenten en 6 rijdende batterijen moet bestaan en die met 216 lichte en 72 zware mitrailleurs bij de regimenten en

¹⁾ Een Nederlandsch eskadron heeft reeds 9 lichte mitrailleurs, waarvan één, als reserve, op de voertuigen. (Red.)

18—27 dito der zelfstandige afdeelingen, 12 mitr. van groot kaliber, 12 stukken cavaleriegeschut en 24 stukken licht veldgeschut, evenveel gevechtskracht bezit als 6 bataljons.

Onbereden troepen bij een Cav.-divisie.

Welke andere, onbereden troepen zijn nu in het raam van een cavalerie-divisie noodig en doelmatig?

In plaats van de traditioneele jagerbataljons zijn bijna overal, het laatst gedurende den wereldoorlog, bataljons wielrijders gekomen, die wij ook tegenwoordig nog meestal terugvinden. Wie echter in de gelegenheid was, in den oorlog, vooral op het oostelijk oorlogstoooneel, de eischen te leeren kennen, welke aan die wielrijders gesteld moesten worden, zal wel tot de overtuiging zijn gekomen, dat deze eischen onvervulbaar waren. Meestal moesten de wielrijders in zwaar zand of op onbegaanbare wegen te voet marcheeren en hun rijwielen schuiven of dragen, om soms daarna, geheel uitgeput, nog den zwaarsten last van het gevecht te moeten dragen. Hun tactisch beweeglijkheid wordt bovendien door de voortdurende zorg voor hun rijwielen verminderd; òf zij kunnen er zich niet te ver van verwijderen òf zij moeten na het gevecht groote afstanden afleggen om ze weer te gaan halen. Noch het hulpmiddel, manschappen achter te laten om de rijwielen aan de hand te vervoeren (wat de halve gevechtssterkte kost), noch het andere, lastwagens te gebruiken tot het vervoer der rijwielen, vormt een bevredigende oplossing. Wielrijders als gevechtstroepen bij een groote cavalerie-afdeeling komen mij daarom niet practisch voor, *tenzij in overwegend vlakke terreinen met vele en goede kunstwegen, zooals in de Po-vlakte of in Nederland*. Daarentegen zal de wielrijder als orgaan van den verbindingdienst en ook in sommige gevallen als patrouille steeds zeer goed te gebruiken zijn, om welke redenen het aan te bevelen is, elk ruiteregiment eenige wielrijders hiervoor mede te geven, wat trouwens in het Nederlandsche leger geschiedt.

Men komt natuurlijk gemakkelijker op het denkbeeld om bij een wielrijdersbataljon de rijwielen te vervangen door motorrijwielen. Daarmee komen wij op de gemotoriseerde deelen van een cavalerie-divisie en ik vermeld hierbij uitdrukkelijk, dat ik in het vervolg slechts de organieke indeeling van gemotoriseerde onderdeelen bedoel, niet hun toevallige en tijdelijke indeeling voor bepaalde opdrachten, hetgeen natuurlijk ook dikwijls noodig zal zijn en zonder bezwaar kan geschieden.

Al moge ook op het eerste gezicht de vorming van motorrijwielbataljons bekoren, zoo blijkt toch bij nadere beschouwing, versterkt door ervaring uit de practijk, dat dit een vergissing is. Ongetwijfeld hebben zij groote snelheid op kunstwegen en sparen zij de krachten der manschappen; maar ze zijn in het terrein niet bruikbaar en ook blijft de afhankelijkheid van de motorrijwielen, als zij weggezet zijn. Daarbij komen nog meer nadeelen: het groote, onder sommige omstandigheden verraderlijke lawaai der motoren en de stof, de daardoor veroorzaakte geringere waarnemings-(verkenning)s-mogelijkheid gedurende den marsch, de veel grootere diepte der marschcolonne en ten slotte ook het geringe economische rendement, nl. de wanverhouding tusschen aanschaffingsprijs, het verbruik van bedrijfsstoffen en de prestaties, de vervoersmogelijkheid, of het nu motorrijwielen met of zonder zijspan betreft; de duozitting kan natuurlijk op den duur als plaats voor een soldaat in veldtenue niet in aanmerking komen.

Als gevechtstroepen zijn daarom groote afdeelingen motorrijwieltroepen niet practisch; toch zal ongeveer een compagnie voor bijzondere doeleinden binnen het raam van het later te bespreken afzonderlijke (speciale) bataljon nog juist van pas kunnen zijn.

Daarentegen zijn natuurlijk motorordonnansen voor de reeds bij de wielrijders genoemde, bijzondere diensten, onontbeerlijk, waarom dan ook de indeeling van motorordonnansen bij *alle* troepen tegenwoordig van zelf spreekt. Er zij hier nog slechts in 't kort op gewezen, dat b.v. de ordonnans te paard op groote afstanden zich in den regel evenzoo overleefd heeft als de vroegere, zelfstandige, ophelderings (officiers) patrouille op grooten afstand.

De aangewezen versterking van iedere moderne groote cavalerieafdeeling wordt veel meer gevormd door het (jager)bataljon op — natuurlijk door het terrein gaande — snelle lastauto's, dat natuurlijk ook mitrailleurs van groot kaliber en infanteriegeschut hebben moet en daarom uit 1 stafcompagnie (commandogroep, verbindingsafdeeling, pioniers, mitrailleurs van groot kaliber, sectie infanteriegeschut), 3 compagnieën, 1 mitr.-compagnie en 1 lichte treinafdeeling bestaat. Om het tactisch zoo beweeglijk mogelijk te maken, moet het ook een zoo klein mogelijk aantal paarden voor de commandanten, verkenners, enz. hebben en voortdurend op de auto's meevoeren.

Het bataljon vormt dus reeds een tamelijk groote afdeeling, waarvoor ongeveer 60—70 lastauto's en 20—30 motorrijwielen noodig zullen zijn, maar heeft daarvan dan ook een zeer aanzienlijke gevechtskracht, die ongeveer overeenkomt met die van een cavalerieregiment.

Aan motorafdeelingen zijn verder noodig: vooreerst een compagnie pantserwagens, over welker samenwerking met de cavalerie bij den verkenningsdienst wel geen woord meer gesproken behoeft te worden, eventueel met een peloton (sectie) kleine vechtwagens (Tankettes, Engelsche tweemansvechtwagens Carden-Lloyd of Martell-Morris); verder een mitr.-compagnie, eventueel op auto-affuiten en ten slotte een compagnie voor de zoo gewichtige en moeilijke verkeersregeling en ook ter beveiliging der bij zelfstandige cavalerie dikwijls sterk bedreigde, volgende motorafdeelingen. Het is practisch deze deelen met de bovengenoemde motorwielrijderscompagnie samen te voegen tot een afzonderlijk (verkenning- en veiligheids-) bataljon.

Artillerie.

Aan artillerie heeft de cavalerie allereerst den „langen arm" noodig, dus een verdragende batterij veldgeschut, 1—2 lichte houwitserbatterijen en ten slotte een luchtdoelbatterij, die in één afdeeling samengevoegd worden. Wat betreft de luchtdoel-artillerie doe ik nog opmerken, dat het alleen reeds met het oog op de groote behoefte daaraan practisch onmogelijk zou zijn, iedere cavaleriedivisie een geheele afdeeling te geven; het is ook echter volstrekt niet zoo dringend noodig. De vliegerbeveiliging op den marsch is op dit oogenblik nog een zeer problematische kwestie (colonnenvorming, marschdiepten, bestreken ruimte der luchtdoelbatterij!). Voorts zal de cavalerie wel zelden in het geval zijn, dat zij groote terreinstrooken moet beveiligen, en voor het geval enkele gewichtige punten (bruggen, défilé's) beveiligd moeten worden, is ook meestal de enkele luchtdoelbatterij tezamen met de mitrailleurs van groot kaliber der regimenten voldoende, aan welke laatste ook de eventuele beveiliging der handpaarden tegen laag vliegende vliegers toevalt.

Pioniers.

Tenslotte heeft men ook nog een pioniercompagnie noodig met lichten pontontrein.

Nog meer dan deze gemotoriseerde afdeelingen aan een cavaleriedivisie te geven, komt mij niet practisch voor. Paard en motor verhouden zich dan ongeveer als 3 : 1, wat juist als een gezonde verhouding moet aangemerkt worden. Daarentegen zal men bij de achterwaarts volgende afdeelingen het paard zooveel mogelijk door den motor vervangen en zich hier ongeveer houden aan de verhouding 1 : 3, zoodat in het algemeen slechts de troepen-voertuigen met den gevechtstrein en van de achterna volgende afdeelingen een enkele treinafdeeling met paarden bespannen blijven. Natuurlijk moeten alle bespannen voertuigen met 4 paarden (enkele zelfs 6) bespannen zijn. Van de lastauto's moeten ten minste die der gevechtstroepen door het terrein gaande snelle lastauto's zijn. Natuurlijk zijn bij deze kwestie ook de terrein-omstandigheden en het wegnnet van veel belang; naar den aard daarvan zal zich de verhouding tusschen paard en motor zoowel bij de achterwaarts volgende afdeelingen als bij de gevechtstroepen wijzigen. De hier voorgeslagen oplossing is op een normaal manoeuvreer(operatie)terrein opgebouwd.

Het is duidelijk, dat ten slotte ieder groot cavalerielichaam zoo mogelijk ook zijn eigen vliegerafdeelingen hebben moet.

Indeeling van een Cavalerie-divisie.

De volgende vraag is, hoe men een cavalerie-divisie indeelen moet, of n.l. de gewone indeeling in 3 brigaden van 2 regimenten en verdere troepen doeltreffend en aan te bevelen is.

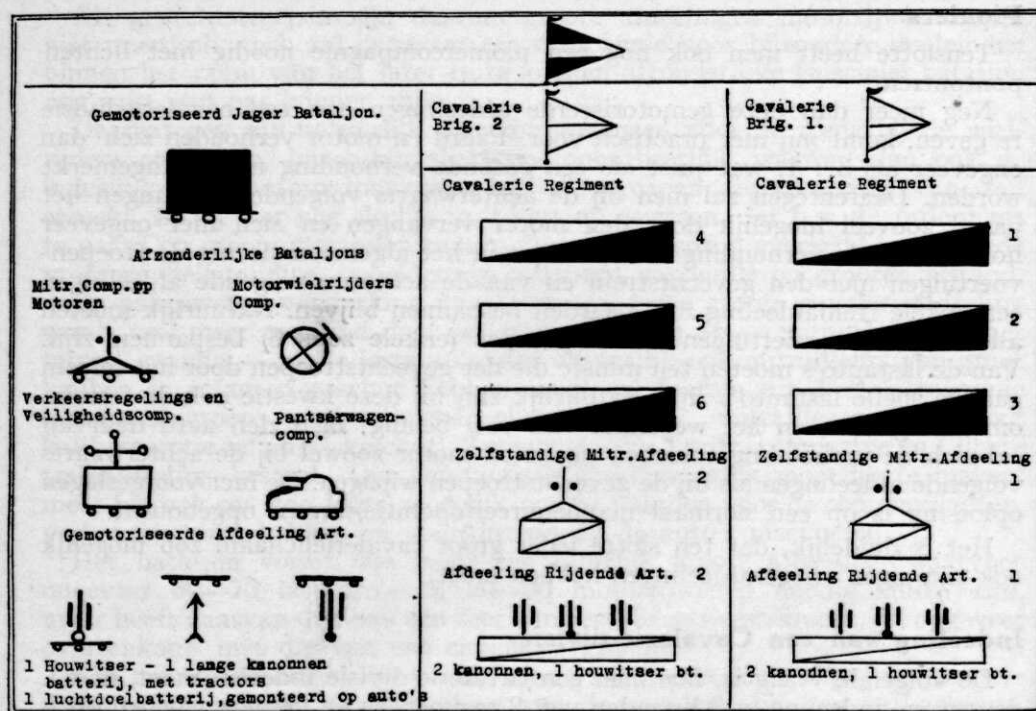
Daar deze kwestie voor het Nederlandsche leger niet van practisch belang is, moge voor mijn meening ter zake worden verwezen naar bijgaande figuratieve voorstelling.

Africhting te paard.

Ten slotte zij nog een niet geheel opgelost vraagstuk toegelicht, waarom veel gestreden is, n.l. dat der africhting te paard als belangrijkste basis voor het practische gebruik der cavalerie, dat succes belooft in het moderne gevecht.

Vooreerst moet hier aan het grondbeginsel vastgehouden worden, dat het paard niet maar alleen een middel ter voortbeweging is, maar zooals vroeger een strijdmiddel der cavalerie is gebleven. Daarom is ook de cavalerie geen bereden infanterie geworden, maar een ruitewapen gebleven. Slechts de wijze van medewerking van het paard is, evenals trouwens de strijdwijze der cavalerie, veranderd in vergelijking met vroeger. Werkte het paard vroeger, hoofdzakelijk door zijn levende kracht, bij den aanval — dus als *direct* strijdmiddel — mede, tegenwoordig valt het in den regel de rol van een *indirect* strijdmiddel toe, n.l. de taak, om den ruiter met zijn vuurwapen door het terrein en ook in het vijandelijk vuur snel en zeker zoo dicht mogelijk bij den vijand te brengen — en evenzoo — er weer vandaan.

Het is duidelijk, dat daarvoor noodig zijn een uitstekende africhting van het paard en dito rijkunstige oefening van den ruiter. De meening, dat men nog altijd hier en daar hoort, dat de rijkunstige africhting niet meer hetzelfde belang heeft als vroeger, is daarom verkeerd. Hierbij komt nog, dat tegen-

woordig de commandanten in alle rangen, ja zelfs dikwijls reeds de gewone man, gedurende het rijden in snellen gang veel meer hersenarbeid te verwerken hebben dan vroeger, wat ook slechts mogelijk is, wanneer ruiter en paard in het terrein uitstekend geoefend zijn.

Daaruit volgt logisch de hoofdtaak der africhting te paard: het bereiken der grootst mogelijke tactische beweeglijkheid, dus de africhting van de geheele cavalerie in absoluut zeker, handig en snel rijden in alle terreinen, die maar voor het gebruik van cavalerie in aanmerking komen, waarbij weder het zoo moeilijke rijden met handpaarden van bijzonder groot belang is. De paarden moeten verder zooveel mogelijk aan verschillende soorten van krijgsumoer, in het bijzonder motorlawaaï, aan het vuur en ten slotte aan het dragen van gasmaskers gewend worden. Ook het gaan liggen moet den paarden reeds bij de africhting bijgebracht worden; ontegenzeggelijk heeft men daarvoor veel verstand, tijd en geduld noodig.

Helaas zien wij hier — en in alle legers —, dat de oorlogservaringen en eischen steeds meer in vergetelheid geraken, hoe verder de oorlog achter ons komt te liggen en in plaats daarvan de vredesgewoonten komen, o. a. ook het verwekelijken der paarden. In dit opzicht kan niet dikwijls en dringend genoeg gewaarschuwd worden; anders zullen wij bij een nieuwen oorlog wederom de treurige ondervindingen opdoen gelijk in het begin van den wereldoorlog!

Een der gewichtigste middelen ter bevordering van de oefening in bovenbedoelden zin zijn de zoogenaamde veelzijdigheidsoefeningen (dressuur, springen, terreinrit), waaraan echter helaas bij de wedstrijden veel te weinig belang wordt gehecht. Voor den soldaat is het beste dressuurpaard, dat in

het terrein faalt, even waardeloos als het beste springpaard, dat slecht is afgericht en misschien angstig is voor iedere kleinigheid. Vóór den oorlog werd — althans te Weenen — bij ieder dressuurpaard nagegaan, hoe het zich gedroeg bij tromgeroffel, vlaggen en schieten; dat schijnt geheel in onbruik te zijn geraakt. En toch zou geen enkel militair paard een prijs behooren te krijgen, dat niet bestand is tegen zulk een proef, waaraan nog onvoorwaardelijk het rustige staan naast een draaienden motor zou moeten worden toegevoegd.

Deze veelzijdigheidsoefeningen moeten echter niet alleen voor den enkelen ruiter, maar ook voor patrouilles, ja zelfs voor geheele pelotons en voor het terreinrijden in veldtenuë ingesteld worden. Voor patrouilles (pelotons) zou binnen het raam van den terreinrit ook een kleine tactische opdracht, zoo mogelijk verbonden aan een korte oefening in het gevechtsschieten, gegeven moeten worden. Altijd moet hierbij het streven zijn naar zoo groot mogelijke gemiddelde resultaten, niet naar, zeer zeker ook te waardeeren, individueele uitblinkers.

Het is duidelijk, dat de eischen, die aan moderne cavalerie gesteld moeten worden, bijzonder hoog zijn en in den tegenwoordig overal ingevoerden korten diensttijd niet bereikt kunnen worden. Men zal daarom aan een verlenging daarvan ten slotte toch niet ontkomen, natuurlijk tegen overeenkomstige andere gunsten of verlichtingen. Want daarover moet men het weder eens zijn: wanneer cavalerie aan deze hooge eischen niet voldoet, dan heeft zij onder de moderne omstandigheden haar bestaansrecht verloren.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 21. Gevraagd een opgave van bronnen betreffende samenstelling, geoefendheid, bewapening en moreel van de Portugeesche weermacht vóór, tijdens en na het zich scharen aan geallieerde zijde, de motieven en oorzaken voor deelname aan den oorlog, waar aan de zijde der geallieerden of zelfstandig is gestreden en met welke resultaten, resultaten bij het sluiten van den vrede behaald.

Antwoord. Het Militär Wochenblatt 1916, nr. 47, bevat op blz. 1127 een verhandeling over de Portugeesche weermacht op het oogenblik dat Portugal de zijde der geallieerden koos. Een goede bron omtrent de redenen, welke dit land hiertoe leidden is het artikel „Deutschlands Konflikt mit Portugal” in het werk van C. H. BAER: *Der Völkerrrieg*, Band 16, blz. 3. Gegevens over de Portugeesche strijdkrachten, welke naar het Westfront werden gezonden, verschaft het Fransche stafwerk „*Les Armées françaises dans la grande guerre*”, tome V, 1er volume, blz. 48, terwijl op blz. 430 van dit boekwerk een en ander is vermeld over het transport van die troepen.

Over de eigenlijke krijgsverrichtingen van de Portugeezen zijn de bronnen zeer schaarsch. De beide Portugeesche divisien, welke naar het Westfront gingen, werden ingedeeld bij het Britsche leger en het Engelsche stafwerk is nog niet ver genoeg gevorderd om over de Portugeezen wat te melden. Hetzelfde geldt voor het Duitsche stafwerk: „*Les Armées françaises dans la grande guerre*”; tome VI, 1er volume, bevat op blz. 430 eenige mededeelingen over bedoelde divisien. Enkele interessante bijzonderheden geeft voorts MOR-DACQ op blz. 288 en 289 van „*Le ministère Clemenceau*”, tome I, waar wordt verwezen naar „*Abatalho do Lys*”, door generaal GOMES DA COSTA, publicatie van de „*Renascentza Portuguesa*” (Porto).

BEOEFENING VAN HET TUCHT- RECHT IN DE WEERMACHT.

Wij hebben ons niet vergist, toen wij in de weermacht een verhoogde belangstelling in het tuchtrecht aanwezig achtten. Talrijke antwoorden zijn binnengekomen op de vragen welke op blz. 320 van het Mei-nummer waren opgenomen. De inhoud van deze antwoorden liep ver uiteen, doch, alvorens hierop iets nader in te gaan, geven wij allereerst de antwoorden zooals deze, naar ons inzicht, behooren te luiden.

1. a. Zie art. 3, *Reglement betreffende de krijgstuicht (R.K.)*, nagenoeg gelijk-luidend met art. 67 *Wetboek van Militair Strafrecht (W. v. M. S.)*.
- b. zie art. 128 *W. v. S.*, waarin als slot de gevraagde uitzondering wordt genoemd.
- c. 1. zie art. 23, *Reglement Inwendigen Dienst*, Deel A.
2. zie L.O. 1920, nr. 260 (5de B.U. blz. 639). De beantwoording van vorenbedoelde vragen kan men mede vinden in „*De Praktijk van het Militaire Tuchtrecht*”, onderscheidenlijk op blz. 167, blz. 43, punt 6 en blz. 207 aant. 4.

2. De wachtcommandant roept de wacht in het geweer en begeeft zich, zonder op de uitvoering van zijn commando te wachten, onverwijld naar den schildwacht, teneinde deze te ontzetten.

Het door den wachtcommandant te gebruiken geweld hangt af van den tegenstand, welke hij ontmoet bij het ontzetten van den schildwacht. Zoonodig maakt hij van zijn (vuur)wapenen gebruik.

Ondertusschen is de wacht in 't geweer gekomen.

Deze arresteert, op last van den wachtcommandant, zoowel de groot-verlofgangers als de burgers en brengt allen naar het wachtlokaal. Den groot-verlofgangers wordt de uitrusting ontnomen en zij worden in voorloopig arrest gesteld, te ondergaan als streng arrest.

Voor wat betreft de burgers waarschuwt de wachtcommandant telefonisch de naastbijzijnde politiepost, om den aldaar dienstdoenden politiedienaar in kennis te stellen met het gebeurde.

De schildwacht wordt afgelost. De wachtcommandant maakt een uitvoerig rapport op van het gebeurde en meldt mondeling een en ander aan den (een) officier van den dag, zoodra deze de kazerne binnenkomt.

Met de burgers wordt verder gehandeld zooals de burgerpolitie aangeeft.

Indien noodzakelijk, kunnen bedoelde burgers door de patrouille van de politietroepen worden overgebracht naar den politiepost.

Overigens worden de politietroepen niet gebruikt, zoolang de wachtcommandant met eigen krachten kan volstaan.

De groot-verlofgangers hebben zich aan een zeer ernstig feit schuldig gemaakt en worden in arrest gesteld om te voorkomen, dat afspraken worden gemaakt om het ernstige van het feit te verdoezelen. De schildwacht heeft zich eveneens schuldig gemaakt aan een misdrijf (zie art. 129 *W. v. M. S.*). Nochtans is het

niet noodig hem hiervoor in arrest te stellen. Als post voor 't geweer, behoort hij echter dien nacht niet meer te worden gebruikt.

Met het personeel van de wacht bespreekt de wachtcommandant hoe de schildwacht had behooren te handelen.

3. Het optreden behoort te worden onderscheiden voor 't geval men in burger, dan wel in uniform gekleed is.

In burger gekleed kan men er mede volstaan de militaire politie, de marechaussee of de burgerpolitie telefonisch te waarschuwen.

Daarna blijve men den man volgen tot de politie komt. Het lijkt ons niet in het belang van de krijgstucht, indien de in burger gekleede meerdere in deze tracht een krachtiger houding aan te nemen.

In uniform gekleed, wordt de zaak echter geheel anders.

De militair (meerdere) behoort zich onverwijld naar den overtreder te begeven en deze te gelasten, het bord te verwijderen. Zooals reeds uit de vraag blijkt, nemen wij aan, dat de man halsstarrig in zijn houding is en hij zelfs geen antwoord geeft op de vragen, hem gesteld. Bevelen om het bord weg te werpen, omlaag te brengen of iets dergelijks, moeten niet worden herhaald, indien men den indruk krijgt dat de man zelfs niet wenscht te antwoorden. Men bepale zich dan tot het uitdrukkelijk bevel „volg mij”, met daarna de waarschuwing aan welk misdrijf hij zich bloot stelt bij eventueele weigering.

Onder geen beding verlaat men den overtreder.

Het hangt van de omstandigheden af, welke maatregelen de meerdere verder neemt.

Is er politie in de buurt dan roepe men natuurlijk de hulp van deze in. Heeft men de kans om, met medewerking van een burger, de militaire politie, de marechaussee of de gemeente-politie te waarschuwen, dan mag dit niet worden nagelaten.

Doch in geen geval mag men, uit vrees voor molestatie, zich onthouden van een persoonlijke arrestatie van den dienstplichtige.

Zoo noodig grijpe men den man daartoe zelf aan. De arrestant wordt overgebracht naar den dichtst-bijzijnden politiepost of kazerne, waarbij men er ter voorkoming van relletjes, naar moet streven de arrestatie op straat zoo snel mogelijk te doen verloop.

De meerdere legt den dienstplichtige vervolgens voorloopig arrest, in den vorm van streng arrest, op. Hij stelt den Garnizoenscommandant zoo spoedig mogelijk in kennis met het gebeurde. Is geen garnizoenscommandant ter plaatse, dan moet deze kennisgeving worden gericht tot den garnizoenscommandant ter plaatse, waar het korps verblijft, waartoe de arrestant behoort.

Met opzet spreken wij hier niet van het opmaken van een „rapport”.

Uiteraard zal dit dienen te geschieden. Doch de eerste maatregel behoort te zijn: „de man van de straat en in arrest,” en pas daarna komt de melding, c.q. spoedshalve telefonisch, terwijl tenslotte de feiten schriftelijk worden vastgelegd.

Den inzender wiens antwoorden wij het meest juist achten, is de eerste luitenant-adjutant T. J. C. MEEUES van het regiment genietroepen, wien wij eerstdaags het boekwerk „*De Praktijk van het tuchtrecht*” zullen doen toekomen.

Zooals wij hierboven reeds aanstipten, liepen de antwoorden op de vragen ver uiteen en slechts enkele inzenders benaderden de o.i. juiste oplossingen.

Het zou te uitvoerig worden elk antwoord afzonderlijk te behandelen, dus volstaan wij met enkele opmerkingen van algemeen belang.

Vraag 1.

Deze zuiver theoretische vraag was te beantwoorden door het naslaan van de voor de militairen geldende straf- en tuchtwetten en andere voorschriften. Het speet ons daarom te moeten ontwaren, dat enkelen, door het niet vermelden van een antwoord op vraag 1, eigenlijk blijk gaven niet bekend te zijn met de desbetreffende voorschriften.

Voorts gaven enkele inzenders blijk niet *geheel* en *al* op de hoogte te zijn van de desbetreffende bepalingen.

Vraag 2.

1°. De meeste inzenders stelden zich bij de beantwoording dezer vraag op een *veel te theoretisch standpunt*. Een wachtcommandant heeft geen W. v. M. S. of R. K. bij de hand!

Bovendien heeft hij deze voor zijn optreden ook niet noodig, want van hem wordt niet gevraagd „de zaak te berechten”, doch oogenblikkelijk te *handelen* en doelmatig op te treden.

Vraag 3.

De inzenders hebben het zich over het algemeen te moeilijk gemaakt met de beantwoording dezer vraag en zich de zaak ingewikkelder voorgesteld, dan ze is.

Hoofdzaak in al dergelijke aangelegenheden is, dat een meerdere *handelend optreedt* en zich niet verschuilt achter het motief dat het „optreden wel eens een relletje tot gevolg zou kunnen hebben”.

Wij eindigen met onzen dank te betuigen aan de inzenders en onze voldoening uit te spreken, dat zoowel beroeps- en reserve-officieren als onderofficieren (laatstgenoemden van het wapen der cavalerie) aan de beantwoording van deze prijsvraag hebben deelgenomen.

NIEUWE UITGAVEN

NASPORINGEN EN STUDIËN OP HET GEBIED DER NEDERLANDSCHE EN DER NEDERLANDSCH-INDISCHE KRIJSGESCHIEDENIS.

Het 38ste jaarverslag van het Krijgsgeschiedkundig archief, samengesteld door den directeur, kolonel b.d. C. C. DE GELDER, toont, dat deze instelling ook in 1932 een vraagbaak is geweest voor velen, welke ingelicht wenschten te worden omtrent krijgsgeschiedkundige feiten of levensbijzonderheden, dan wel omtrent militaire bijzonderheden van anderen aard. Het beleg der Citadel van Antwerpen stond daarbij in het afgelopen jaar natuurlijk op den voorgrond.

Kan dus eenerzijds van groote belangstelling worden getuigd, anderzijds betreurt kolonel DE GELDER het, dat, naar hem is gebleken, de oudere Vaderlandsche krijgsgeschiedenis tijdelijk bij onze officieren weinig in het teeken der belangstelling staat.

Het archief werd door tal van aanwinsten op velerlei gebied wederom verrijkt en vormt dan ook een ware schatkamer voor wie de waarheid beseffen van BILDERDIJK'S woorden: „In 't verleden ligt het heden.” Vooral in onze dagen is het werpen van een blik in de geschiedenis van ons krijgswezen bemoedigend, omdat zulks leert, dat op donkere tijden steeds nieuwe bloei is gevolgd. Wij weten bij ervaring, dat Kolonel DE GELDER en zijn medewerkers daarbij steeds tot voorlichting bereid zijn.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

HET INTERNATIONALE FEEST VAN MILITAIRE MUZIEK-
KORPSEN TE PARIJS.

De kapelmeesters.

De Redactie van De Militaire Spectator verzocht mij eenige mededeelingen te willen doen over de samenkomst van militaire muziekkorpsen uit verschillende landen te Parijs. Gaarne voldoe ik aan dat verzoek vooral omdat in deze dagen meer dan ooit gebleken is, in welk een populariteit de militaire muziek zich kan verheugen en hoe geweldig haar invloed op het volk is.

Op uitnodiging van het dagblad L'Intransigeant vereenigden zich op Donderdag 29 Juni te Parijs de muziekkorpsen van:

1. de „Grenadier-Guards” uit Londen, met tamboers en hoornblazers en met tamboers en doeldelzakken van de „Scotch-Guards”;
2. het Iste Regiment Guides, Brussel, met 18 trompetten;
3. de Guarda Republicana, Madrid;
4. het Regiment Grenadiers, Den Haag;

De kranslegging.

5. de Koninklijke Marine La Spezia, Italië;

6. de wacht, Praag;

7. de Garde-Républicaine, Parijs;

8. de Equipage de la flotte uit Brest.

Nederland kwam met de verreweg kleinste groep uit (49 muzikanten), tegenover:

Engeland: 65 muzikanten plus 60 man tamboers, hoornblazers en pijpers.

België: 82 muzikanten met 18 trompetters.

Spanje: 70 muzikanten;

Italië: 100 muzikanten;

Tsjecho-Slowakije: 65 muzikanten;

Frankrijk („Garde Républicaine"): 85 man met 40 tamboers en hoornblazers en 25 trompetters te paard;

Frankrijk (vloot): 80 muzikanten.

De leiders waren:

Kapitein G. MILLER, Engeland; Commandant A. Prévost, België; Luitenant-kolonel L. E. VEGA, Spanje; Kapitein C. L. WALTHER BOER, Nederland; Luitenant P. C. AGHEMO, Italië; Luitenant-kolonel P. OBERTHOR en Kapitein UHLIR, Tsjecho-Slowakije; Majoor P. DUPONT en Luitenant t. zee 1ste klasse M. BOHER, Frankrijk.

Voor kapelmeesters en muzikanten was het een hoogst leerzame ontmoeting, waarbij werd kennis gemaakt met de verschillende samenstellingen, wijze van musiceren, bijzondere gebruiken bij het defileren, tempo, marschmaat en vele andere eigenaardigheden. Frankrijk en België hebben een nagenoeg gelijk type; Tsjecho-Slowakije is op de Oostenrijksche wijze van vóór 1918 ingericht; Engeland uitmuntend in militaire tradities en paradepas. In klankvolume viel heel veel verschil waar te nemen en dit was soms omgekeerd evenredig met de getalsterkte van de korpsen, een bewijs hoeveel op dit gebied door de aanhoudende studie van de tooneeuving valt te bereiken.

GEDURENDE DE FEESTDAGEN hebben drie indrukwekkende plechtigheden plaats gevonden:

De Koninklijke kapel voor de Arc de Triomphe.

Op Vrijdagmorgen 30 Juni bloemlegging bij den „Soldat inconnu”.

Terwijl de muziekkorpsen in een wijden kring opgesteld stonden langs den Arc de Triomphe kwamen de chefs gezamenlijk naar voren en legden ieder een bloemstuk, terwijl het „signal aux morts” geblazen werd. Na twee minuten stilte klonk het signaal „aux champs” en de Marseillaise. Daarna een militaire wandeling door alle muziekkorpsen langs de Champs Elysées, Place de la Concorde, Rue Royale, Boulevard de la Madeleine, Opéra. De Fransche couranten schreven, dat sedert den intocht in 1918 niet zoo'n mensenmenigte bijeen was gezien als nu op de marschroute stond. De menigte was in een stemming van laaiend enthousiasme. Bij de ontbinding liep het publiek met de geuniformde étrangers mede en begeleidde hen tot de hotels. Een bescheiden Hollander ontmoette den aldus geëscorteerden Directeur van de Kon. Mil. Kapel, nam zijn hoed af, uitte zacht zijn enthousiasme met een „Leve de Koningin” en verdween snel. Een oud vrouwtje, Nederlandsche, doch al lang te Parijs wonend, kwam in de zaal Pleyel den Nederlandschen Directeur een toegangskaart vragen. Zij kreeg die en heeft verder een deel der feesten bij kunnen wonen, doordat de muzikanten bij de verplaatsingen haar in hun auto-car medenamem.

De tweede plechtigheid had denzelfden dag plaats: er werd gedefileerd voor den Président van den Senaat, waarbij ook Senaatsleden met hun dames aanwezig waren.

Dienzelfden dag hadden concerten plaats in de Jardin du Luxembourg en in het Palais des Sports, waar onder leiding van Majoor DUPONT door allen gezamenlijk 2 marschen gespeeld zijn.

Na recepties op het bureau van L'Intransigeant en door het Gemeentebestuur en den Préfet van Parijs in het Stadhuis, stonden de muziekkorpsen 1 Juli te 2 uur opgesteld in de Jardin des Tuilleries. De President van de republiek liep langs ieder korps, dat dan de Marseillaise speelde. Toen de President op zijn tribune stond, naderde iedere kapel en speelde voor de tribune het volkslied van zijn land. Allen speelden daarop gezamenlijk den marsch „Sambre et Meuse”. Daarop volgde een defileeren voor den President,

die bij het verlaten van den tuin groetend langs ieder muziekkorps kwam. De kapelmeesters werden allen aan den President voorgesteld.

De Zaterdagavond was bestemd voor concerten in de Salle Pleyel en het Trocadéro. Op den laatsten feestdag (Zondag 2 Juli) concerten in de Jardin d'acclimatation en 's avonds in het park van Versailles, waarbij de beroemde waterwerken en een schitterende illuminatie en vuurwerk vertoond werden.

Hoezeer de publieke belangstelling getrokken werd, moge o.m. blijken uit eenige gegevens omtrent het bezoek. Het Palais des Sports verkocht 17000 plaatsen en weigerde eenige duizenden. Het bezoek aan de Jardin d'acclimatation overschreed 's Zondags tusschen 2 en 6 uur de 100.000 betalenden. Des avonds te Versailles was de drang binnen te komen zoo groot, dat de omheining van het park dreigde geforceerd te worden en ten slotte de contrôle moest worden opgeheven.

De militaire muziek heeft wel wederom een bewijs geleverd van haar onschatbare waarde en weer mogen ervaren hoezeer zij als populaire kunst in den besten zin van het woord gewaardeerd wordt.

C. L. WALTHER BOER.

DE MARSCH VAN 6 R.V.A. NAAR DE LEGERPLAATS BIJ OLDEBROEK, OVER DEN AFSLUITDIJK EN VOORTS DOOR FRIESLAND, DRENTHE EN OVERIJSEL.

Afb. 1. Tocht over den afsluitdijk, bij de sluizen bij Den Oever.

Het Regiment, onder bevel van Luitenant-Kolonel HAITSMA MULIER, was samengesteld uit: de regimentsstaf, 2 batterijen van 7 veld en 1 batterij van 15 hw. 1. 17.

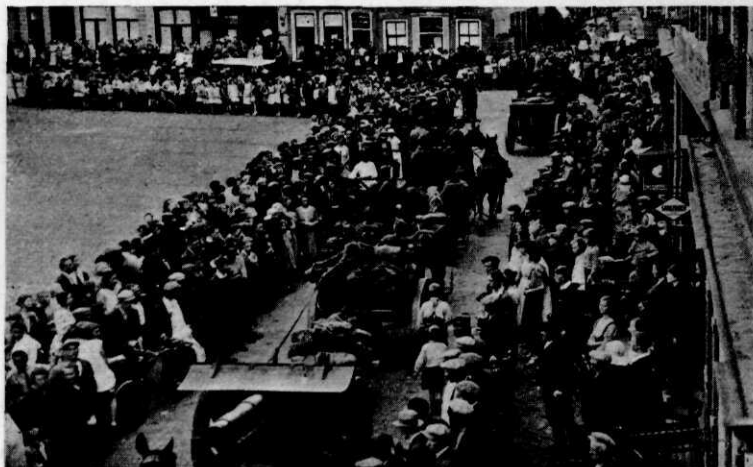
Elke batterij bestond uit 4 vuurmonden, 1 caisson, 1 bevelsmiddelenwagen, 1 keukenwagen, 1 goederenwagen, terwijl voor het geheel een proviandwagen meeding.

In den vroegen morgen van 12 Juni 1933, werden het personeel en de paarden met een extra-trein naar Schagen vervoerd. Vele regenbuien deden voor de tocht niet veel goeds verwachten, doch het weer klaarde den eersten dag op, zoodat het regiment zich bij den verderen tocht mocht verheugen in meerendeels goed weer.

Na in Schagen te zijn uitgeladen begon 6 R.V.A. de marsch in Oostelijke richting, naar Kolhorn en werden hier de eerste militaire schreden gezet, in het nieuw gewonnen land van den Wieringermeer-polder.

Reeds bij de aankomst op het eiland Wieringen bleek welke belangstelling er was voor een militaire colonne, omdat dit de eerste maal was, dat troepen en dan nog wel een bereden wapen, bij de ingezetenen werden ingekwartierd. De ontvangst was dan ook zeer hartelijk.

Twee batterijen werden, ieder in zijn geheel, ondergebracht in kampschuren van den Wieringermeer-polder, elke schuur (36 × 22 m) herbergde 65 paarden en 65 manschappen en kader.

Afb. 2. Opmarsch op de markt te Steenwijk.

Den 13en Juni werd vroeg afgemarcheerd en na een tocht over het eiland Wieringen ging bij *den Oever*, te 8.47 de eerste militaire colonne den marsch over den afsluitdijk aanvaarden. Het mooie betonnen wegdek maakte, dat de paarden niet te veel moeite hadden de zware vuurmonden over de 31 km lange afsluitdijk te trekken (zie afb. 1). De groote sluizen en het breede dijklichaam maakten op den troep een overweldigenden indruk.

Was de belangstelling in Noordholland groot, het bleek dat deze in de N.O. provinciën nog overtroffen zou worden. Bij het overschrijden van de Friesche grens op den afsluitdijk, kwam de districtscommandant van de Koninklijke Maréchaussée in Friesland, de 1e Luitenant VAN DER KROON, het 6e Veld ter verwelkoming tegemoet en waren twee Rijksveldwachters uit Bolsward aanwezig om den troep daarheen te begeleiden.

De Veldprediker Ds. NAUTA, zelf uit Friesland afkomstig, had verzocht, den troep te mogen vergezellen. Toen de troep nabij het dorpje *Kornwerd* rustte op een vlakte aan den voet van den voormaligen zeedijk, hield Ds. NAUTA een rede, die door allen goed kon worden gevolgd. In gloedvolle bewoordingen herdacht hij hier het betreden van Friesland's bodem, met vreedzame bedoelingen, door een militaire colonne uit Holland gekomen, in tegenstelling met het feit, dat eenige honderden jaren geleden graaf WILLEM van Holland in dezelfde streek een inval deed in Friesland, die toen echter door de Friezen werd afgeslagen.

Over *Makkum* en *Wons* werd gemarcheerd naar *Bolsward* en uit deze en andere op eenigen afstand gelegen plaatsen was de bevolking uitgelopen, om toch maar niets te missen van de militaire colonne, welke, met een 8-tal trompetters aan het hoofd, doortrok. Reeds van verre was te zien, dat ook Bolsward zich verheugde in de komst van militairen; de Nederlandsche driekleur wapperde de colonne van den toren tegemoet. Van andere officieele gebouwen was de vlag eveneens uitgestoken. Ook hier was de bevolking uitgelopen en moesten de Rijksveldwachters en de 4 bereden maréchaussées, die den troep begeleidden, ruim baan maken. Meerdere rijen dik stonden dan ook de belangstellenden aaneengesloten den intocht van het 6e Veld gade te slaan.

Op het stadhuis hadden zich opgesteld de Burgemeester, de heer PRAAMSMA, met de leden van het dagelijksch Bestuur, die het voorbijtrekken gadesloegen. Aan den Commandant met de officieren van den Staf bood de Burgemeester den eerewijn aan; hij zeide, het een verheugend feit te noemen, dat militairen zich thans in de provincie Friesland vertoonden. Hij betreunde ten zeerste, dat de provincie geen enkel garnizoen meer had, en hoopte dat meer regimenten hun weg over den afsluitdijk zouden vinden om het contact tusschen burgerij en leger levendig te houden.

Van Bolsward werd op 14 Juni de tocht voortgezet over *Sneek* en *Wollegaast* naar *St. Nicolaasga*.

Afb. 3. 6 R.V.A. op de heide bij de Hunnebedden bij Havelte.

Aan het einde van den marsch werd een Afdeulings-oefening gehouden op het landgoed „Boschoord” van Professor Jhr. Mr. VAN EIJSINGA. Ook deze oefening had de volle belangstelling van de burgerij, zoodat de maréchaussées en gemeentepolitie voor voldoende afzetting moesten zorgen, van welke taak zij zich zeer goed hebben gekweten.

Over *Joure* en *Heevenveen* marcheerde het Regiment op 15 Juni door *Wolvega* naar *Steenwijk*. Bij Willemsoord werd van den grooten weg afgeweken en op het landgoed „de Eeze”, dat welwillend door den Minister van Staat Jhr. Mr. Dr. VAN KARNEBEEK, Commissaris der Koningin in de provincie Zuid-Holland, was beschikbaar gesteld, een Afdeulings-oefening gehouden. Toen de troep na een marsch van 46 km in Steenwijk aankwam, was ook hier de bevolking te hoop geloopt en gaf op de markt, het parkeerterrein met zijn vele paarden en voertuigen en dampende keukenwagens, den bewoners vele nieuwe indrukken (zie afb. 2).

Tusschen *Steenwijk* en *Havelte* werd wederom een Afdeulings-oefening gehouden, op een terrein met hooge heide nabij de Hunnebedden (zie afb. 3).

Langs *Havelte* ging de marsch door *Meppel* en *Staphorst* naar *Zwolle*. Door de zorg van het Gemeentebestuur waren op dezen warmen dag in een der buitenwijken van Meppel volle kuipen water klaar gezet om de paarden te drenken en deze kuipen werden door brandslangen steeds vol gehouden, waardoor het drenken van de ongeveer 250 paarden een zeer vlot verloop kon hebben.

Staphorst heeft zich voor dezen dag op zijn mooist laten zien. In dit uitgestrekte dorp waren mannen en vrouwen overal uitgelopen. De laatsten gaven, met hun roode en blauwe doeken en zilveren helmen, een kleurrijk beeld aan het toch reeds zoo mooie landschap.

Door het warme weer was niet zoo snel gemarcheerd en kwam de troep iets later dan verwacht was, te Zwolle aan. De belangstelling bleek door dit wachten echter niet gedaald. Het zag langs den marschweg zwart van de menschen. Door het gemeentebestuur werd aan het Regiment een concert aangeboden.

Zaterdagmorgen werd reeds vroeg afgemarcheerd naar de Legerplaats bij Oldebroek. Deze marsch en de opvolgende schietoefening, werden onder stroomenden regen gehouden. De schietoefening had plaats vanuit Wezep, in de richting Oldebroek. Drijfnat kwam de troep dan ook in de Legerplaats aan.

Gedurende den marsch is de geest in den troep bijzonder goed geweest en ook in de kwartieren is menige band tusschen de burgerij en de militairen gesloten. Er was geen enkele uitvaller onder de manschappen. Deze tocht is zeer nuttig geweest als propaganda voor het Leger. Het houden van dergelijke marsch- en gevechtsoefeningen zal zeker het aanzien van de weermacht verhoogen, want in dit opzicht ligt veel waars in het spreekwoord „Onbekend maakt onbemind”.

VIERDAAGSCHE MARSCH- EN PIONIEROEFENING VAN EEN COMPAGNIE PIONIERS.

Afb. 1. Overzetveer over de Lek.

Afb. 2. Schipbrug over de Linge.

Afb. 3. Het maken van een uitwijkplaats voor voertuigen.

Van 12 tot en met 15 Juni werd door de op oorlogsterkte gebrachte Ie Pionier compagnie van het Regiment Genietroepen een vierdaagsche marsch- en pionieroefening gehouden.

Op 12 Juni werd van Utrecht gemarcheerd naar Schalkwijk, waar in de Lek een vlot met een draagvermogen van 10 ton werd samengesteld, dat door de sleepboot „De Pionier” naar de Culemborgsche zijde van de Lek werd gesleept. Afb. 1 toont het vlot, waarop

Afb. 4. Grachtsovergang door middel van aanvalsvonder.

juist een sectie met gereedschapswagen en paarden het vlot aan den Culemborgsche wal verlaten.

De compagnie werd ingekwartierd te Culemborg, waar in den avond aan de burgerij een concert der Geniemuziek werd aangeboden.

Op 13 Juni werd met veiligheidsmaatregelen en onder verontrusting door een tegenpartij, gemarcheerd naar Asperen, waar in den namiddag werden gemaakt:

1e. een schipbrug met uitvaarbaar vak, geschikt voor 5-tons verkeer over de Linge (afb. 2);

2e. een overhaalvlot voor troepen en voertuigen, geschikt voor 5-tons verkeer, eveneens over de Linge;

3e. een uitwijkplaats voor voertuigen in den toegangsweg van den Noorder-Lingedijk naar het Werk bij Asperen.

Het maken van deze uitwijkplaats is afgebeeld in afb. 3, waarin men tevens ziet Luitenant-Generaal Jhr. W. RÖELL, Commandant van het Veldleger en Generaal-majoor M. RAAIJMAAKERS, Inspecteur der Genie, die op dezen dag de oefeningen inspecteerden.

Voorts werden eenige in het Werk bij Asperen verscholen Roode partijgangers door een aanval, waarbij grachtoverschrijding door middel van een aanvalsvonder plaats had, uit dat Werk verdreven (afb. 4).

De troep werd dezen nacht in het Werk bij Asperen gelegerd en marcheerde op 14 Juni, wederom met veiligheidsmaatregelen en onder optreden van een tegenpartij, naar Vianen, waar inkwartiering plaats vond. In den nacht van 14 op 15 Juni werden over het Zederik-kanaal een schipbrug, geschikt voor 5 ton-verkeer, alsmede een veerdienst voor voetgangers gemaakt. Na slechts enkele uren rust keerde de compagnie, welke door middel van een keukenwagen in eigen voeding voorzag, in den namiddag naar Utrecht terug.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de Lichte troepen.

Bevorderingen.

tot reserve-eerste-luitenant:
reserve-tweede-luitenants Mr. C. L. F. CROMMELIN en H. H. BRANDT, beiden van I R.H. (1 Juli).

Overplaatsingen.

Reserve-eerste-luitenant Mr. H. S. GOLDSCHMIDT, van II R.H., overgeplaatst als waarnemer bij de Luchtvaartafdeeling (29 Juni).

Bij de overige wapens en dienstvakken.**Benoemingen.**

tot officier van gezondheid der tweede klasse:

E. L. NAUTA, (19 Juni).

H. STIGTER, (28 Juni).

Bevorderingen.

tot kolonel, commandant VI I. Brig.: luitenant-kolonel W. F. A. HACKSTROH, van den Generalen Staf, (5 Juli).

tot majoor der infanterie, commandant van de schoolcompagnie van den motordienst: kapitein A. M. M. VAN LOON, (5 Juli).

tot reserve-paardenarts der eerste klasse:

reserve-paardenarts der tweede klasse J. A. DE WOLF, (3 Juli).

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:

officieren van gezondheid der tweede klasse J. VAN DER BLINK (4 Juli), H. C. SAUER (4 Juli), J. BRUNT (10 Juli), H. E. HAZEWINKEL (18 Juli), L. DOOREN (21 Juli), Dr. E. A. H. IMMINK (30 Juli), Dr. A. BAKKER (1 Aug.), G. T. M. VAN HELLEMONDT (8 Aug.), en Dr. K. L. E. LAMERS (8 Aug.).

tot eerste-luitenant:

tweede-luitenants M. H. G. TEN CATE, van 9 R.I., J. J. A. HARBRINK NUMAN, van S.R.O.O.A., en A. J. F. M. EGTER VAN WISSEKERKE, van K.R.A. (allen 28 Juli).

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Majoor der infanterie L. J. SCHMIDT, commandant van de schoolcompagnie van den motordienst, overgeplaatst bij den Generalen Staf en benoemd tot Chef van den Staf van de Vesting Holland, (5 Juli).

Eerste-luitenant B. C. MANTE, van 6 R.I. benoemd tot leeraar bij de Koninklijke militaire academie en overgeplaatst bij den Staf der infanterie (1 Juni).

Eerste-luitenant J. J. VAN HAALLEN, eervol ontheven als leeraar bij de Koninklijke militaire academie en overgeplaatst bij 6 R.I. (15 Sept.).

Eerste-luitenant C. WALRAVEN, van den Staf der infanterie, overgeplaatst bij 5 R.I. (31 Mei), blijft gedetacheerd bij een der Regimenten Grenadiers of Jagers.

Tweede-luitenant H. C. KREMER, van K.Lu.A., overgeplaatst bij R.K.A. (12 Juni).

Tweede-luitenant J. J. W. BERKHOUDT, van 3 R.I., overgeplaatst bij 6 R.I. (1 Aug.).

Kapitein P. H. OUDT, van 21 R.I., overgeplaatst naar het garnizoen Assen (16 Aug.).

Reserve-luitenant-kolonel J. P. ENKLAAR, van Staf III A. Brig., overgeplaatst bij Staf IV A. Brig. (13 Juni).

Eervol ontslagen.

Reserve-officier van gezondheid der eerste klasse A. J. CRUCQ (1 Sept.).

Reserve-kapiteins voor spec. diensten H. B. F. J. DE ROO en J. S. WURFBAIN, van het Vrijw. landstormkorps motordienst (1 Juli).

Reserve-luitenant-kolonel Jhr. H. J. REPELAER van DRIEL, van Staf III I. Brig. (30 Juli).

Reserve-kapitein A. VIS, van 20 R.I. (15 Juli).

Toegelaten tot de Hoogere Krijgsschool.

(Cursus voor alg. krijgsk. studiën).

Eerste-luitenants A. C. J. VAN DER VEN, van 6 R.I.,

I. H. BOLMAN, van R.Gr.

C. WALRAVEN, van 5 R.I.,

A. F. J. PENDERS, van S.R.O.I.,

S. J. VAN ROYEN, van 16 R.I.,

J. H. GROTE, van S.R.O.I.,

C. D. TOET, van 2 R.V.A.,

J. D. SCHEPERS, van 6 R.V.A.

(Cursus voor intendance).

Eerste-luitenant J. G. SUTHERLAND, van 18 R.I.

Eerste-luitenant der milit. adm. J. H. L. Bos, van S.R.O.I.

Op nonactiviteit gesteld.

bij terugkeer uit Nederlandsch-Indië:
Eerste-luitenant J. F. VAN KERVEL (22 Juni).
bij terugkeer van Curaçao:
Kapitein W. ANTHEUNISSEN (14 Juni).

In actieven dienst hersteld.

Majoor S. H. SMITS, als hoofdinstructeur, commandant van de regimentsschool bij 2 R.I. (1 Juli).

Overleden.

Reserve-Kapitein F. C. W. VAN ENGELENBURG, van 3 R.V.A. 3 April te *de Bill.*

Decoratiën.

Majoor R. BOOMSMA, van 15 R.I. ridder 1e klasse in de Orde van het Zwaard (Zweden).
Reserve-luitenant-kolonel L. A. ANTHING VOGEL, commandeur in de Kroonorde van Rumenië.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN**VOORSCHRIFT INRICHTEN STELLINGEN****V.I.S. IV. Vernielingen.**

Teneinde den vijand bij diens opmarsch zooveel doenlijk oponthoud te geven, is het noodig hem het gebruik van kunstwerken als bruggen, wegen e. d. zooveel mogelijk te ontzeggen, door deze werken tijdig te vernielen. Vernieling van dergelijke voorwerpen zal in een later stadium van den strijd evenzeer noodig kunnen zijn, om te voorkomen, dat, wanneer het eigen leger zich in meer achterwaarts gelegen liniën en stellingen terugtrekt, de vijand in het ongestoord bezit van, voor hem belangrijke, objecten geraakt.

In verband met den zeer verschillende aard van de werken, welke voor vernieling in aanmerking kunnen komen, zullen de wijzen, waarop de vernielingen moeten worden uitgevoerd, sterk uiteenloopen.

De belangrijkste objecten, welker vernieling in dit voorschrift wordt behandeld, zijn: verschillende soorten wegen (waaronder spoor-, tram- en waterwegen), stationsemplacemen ten, bruggen, telegraaf en telefoongeleidingen, steigers, vaartuigen, pompen, machines, e. d., ijsdek, mitrailleurs en vuurmonden.

In het *eerste gedeelte* van het voorschrift zijn algemeene aanwijzingen gegeven, op welke manieren verschillende *vernielingen, uitsluitend gebruik makend van handenarbeid*, kunnen worden uitgevoerd.

Uiteraard is het niet mogelijk alle te verwachten soorten van vernielingen in een voorschrift op te nemen. De beschreven wijzen van onbruikbaar maken van de meest voorkomende objecten kunnen als leidraad dienen voor te velde te volgen methoden, doch in elk geval zal het gezond verstand van den met de vernieling belasten leider, den te volgen weg moeten aangeven.

Aangezien vernielingen met handenarbeid in het algemeen zeer veel tijd en arbeidskrachten zullen vorderen, terwijl de omstandigheden veelal zullen eischen, dat deze in den *kortst mogelijken tijd* geschieden, zal voor de vernielingen in oorlogstijd bij voorkeur gebruik worden gemaakt van het zeer krachtadig hulpmiddel, hetwelk in de toepassing van *springmiddelen* wordt gevonden.

Uit dien hoofde wordt in het voorschrift dan ook in het *tweede gedeelte het gebruik en de toepassing van springmiddelen voor vernielingen* behandeld.

Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tusschen de meer *eenvoudige vernielingen*, voor welke uitvoering de cavalerie en de wielrijders in vreedstijd zijn geoefend en in oorlogstijd zijn uitgerust en de meer *uitgebreide vernielingen*, welke slechts door de pioniers, die over belangrijke hoeveelheden springmiddelen en over een groote geoefendheid in het gebruik daarvan beschikken, kunnen worden uitgevoerd.

Teneinde het gebruik van de springmiddelen voor de lichte troepen zooveel mogelijk te vereenvoudigen, beschikken de cavalerie en wielrijders over bijzondere hulpmiddelen als slagsnoerleidingen, aan beide uiteinden voorzien van een vastgewurgd slagpijpje, welke voorafgereedgemaakte ontstekingsmiddelen voor de pioniers overbodig en zelfs niet wenschelijk moeten worden geacht.

Anderzijds beschikken de pioniers over electrische ontstekingsmiddelen, ontstekingspatronen en andere hulpmiddelen, welke in verband met de beperkte vernielingstaak van de lichte troepen, niet tot de uitrusting van die troepen behooren.

De aanwijzingen voor het gebruik van springmiddelen moesten uit dien hoofde dus gesplitst worden in 2 afdeelingen en wel *a*) die voor eenvoudige vernielingen en *b*) die voor meer uitgebreide vernielingen. De sub *b* genoemde aanwijzingen zijn verzameld in het reeds verschenen *Aanhangsel A* van het V. I. S. „*Gebruik en toepassing van Springmiddelen*” (voor pioniers), in de boekenlijst voorkomende onder No. 77 k; de sub *a* vermelde aanwijzingen zijn in deel IV opgenomen.

Aangezien de pionierwerkzaamheden, welke buiten de toepassing van springmiddelen in boekwerk no. 141 (*Pioniervoorschrift voor de Cavalerie*) zijn vermeld, in de overige deelen van het V. I. S. zijn of zullen worden opgenomen, terwijl de in boekwerk No. 141 vervatte gegevens nopens uitrusting en bekapping, in andere voorschriften zijn of zullen worden vermeld, kan genoemd boekwerk eerlang komen te vervallen.

V.I.S. V. Opruimingen

Met het oog op het verkrijgen van een voldoende vuuruitwerking en waarneming, zal het in vele gevallen noodig zijn om bepaalde terreinvoorwerpen geheel of gedeeltelijk op te ruimen.

Deze opruimingen, kunnen worden onderscheiden in:

1°. *Opruimingen*, welke ten doel hebben het schootsveld en de waarneming te verbeteren ten behoeve van de afsluitingsvuren der infanterie, welke *onmiddellijk vóór een weerstandstrook* zijn gelegen.

Met het oog op de gevaren, welke deze opruimingen opleveren voor de maskeering en mede in verband met den omvangrijken arbeid, welke deze opruimingen vereischen, moeten zij beperkt blijven tot de meest noodzakelijke.

2°. *Opruimingen op grooten afstand vóór de hoofdweerstandstrook*, welke ten doel hebben het wegnemen van enkele terreinvoorwerpen of terreindekkingen, welke de uitwerking van de op grooten afstand vóór de weerstandstrook gelegen vuren zouden kunnen belemmeren.

Deze laatste plaatselijke opruimingen zullen in den regel alleen voorkomen bij het inrichten van stellingen op grooten afstand van den vijand. De omvang zal afhankelijk zijn van den beschikbaren tijd en van de beschikbare arbeidskrachten.

Terwijl de onder 1° bedoelde opruimingen worden verricht door de troepen zelf, zal bij de onder 2° genoemde, waar dit mogelijk is, ook van burgerwerkkrachten moeten worden gebruik gemaakt.

Van beide groepen van opruimingen is in dit voorschrift de wijze van uitvoering uiteengezet.

V.I.S. VI. Gevecht- en Afwachtingdekkingen

De noodzakelijkheid, om bij het inrichten van stellingen een doelmatig gebruik te maken van alle voordeelen, die het terrein voor het voeren van het gevecht biedt, en om elke mogelijkheid tot maskeering ten nutte te maken, is oorzaak, dat bij den aanleg van gevechts- en afwachtingsdekkingen zeer uiteenlopende technische oplossingen in toepassing komen.

Veel minder dan voorheen kunnen zóódanige eenheidstypen voor die dekkingen worden vastgesteld, dat men met de toepassing daarvan voor de meeste gevallen gereed zou zijn. In elk concreet geval, waarbij een gevechts- of een afwachtingsdekking moet worden ingericht, ziet men zich gesteld voor een bepaald probleem, waarbij een technische oplossing dient te worden gevonden, die aan talrijke eischen van verschillenden aard moet voldoen, eischen die bovendien dikwijls min of meer met elkander in strijd zijn. De voornaamste *iactoren*, die daarbij hun invloed doen gelden, zijn: de tactische bestemming van de aan te leggen dekking; de tactische keuze van het terreinpunt, waar de dekking moet worden ingericht; de terreingesteldheid; de toe te passen methode voor de maskeering; de grondwaterstand; de bodemgesteldheid; de beschikbare tijd, arbeidskrachten, gereedschappen, hulpmiddelen en materialen; het stadium, waarin de ontwikkeling van 's vijands verkennings- en waarnemingsmiddelen (in het bijzonder diens fotografische luchtverkenning) verkeert, alsmede de kracht van 's vijands artillerievuur ten tijde van den aanleg; de afstand van de bouwplaats tot 's vijands meest voortuitgeschoven waarnemingsorganen; de mate, waarin deze bouwplaats onttrokken is aan 's vijands grondwaarneming; de eigen outillage voor het bijeenbrengen, aanvoeren en voorbereken van materialen.

De inrichting en versterking van het terrein is aan voortdurende wijziging onderhevig, naarmate de verdediging langer duurt. De in te richten gevechts- en afwachtingsdekkingen doorloopen elk voor zich verschillende ontwikkelingsvormen. Het samenstel der versterkingskunstige werken in elk versterkt terreingedeelte ontwikkelt zich eveneens in opvolgende fasen, waarbij telkens onder sterk gewijzigde omstandigheden nieuwe dekkingen, schijnwerken, enz. moeten worden ingericht.

Het behoeft geen betoog, dat tegenwoordig een groote vindingrijkheid is vereischt om onder de verschillende omstandigheden technische oplossingen te vinden, die aan de tactische eischen voldoen, zich goed aan het terrein aanpassen en de beste maskeeringen waarborgen. Het is niet mogelijk voorschriften te geven, welke al die uiteenloopende oplossingen omvatten.

Het V. I. S. Deel VI, heeft ten doel om — niettegenstaande bedoelde onmogelijkheid tot het geven van aanwijzingen voor *alle* voorkomende gevallen — de moderne technische oplossingen, welke bij het inrichten van gevechts- en afwachtingsdekkingen worden toegepast, op zoodanige wijze te behandelen, dat men daarmede op de meest voorkomende gevallen volledig is voorbereid en daaraan voor mogelijke bijzondere gevallen, zij het met wijzigingen in details, voldoende gegevens kan ontleenen om de meest geschikte toepassing te ontwerpen.

Het voorschrift vormt een aaneenschakeling van ná elkander behandelde, afzonderlijke toepassingen, waarbij er naar is gestreefd, met de elementaire gevechts- en afwachtingsdekkingen te beginnen en de meer ingewikkelde of uit elementaire grondvormen samengestelde terreinversterkingen het laatst te behandelen.

Voor wat de gevechtsdekkingen betreft, zijn talrijke voorbeelden gegeven, bij welke de vereischte maskeering min of meer volledig is behandeld; dit was noodzakelijk, omdat die maskeering de verdere technische inrichting in sterke mate beïnvloedt. Waar mogelijk is echter, voor wat de *maskeering* betreft, verwezen naar de desbetreffende bepalingen in V. I. S. IX.

Aangezien h. t. l. *gemineerde schuilplaatsen* slechts in geringe mate kunnen worden toegepast, is de behandeling daarvan overgelaten aan het V. I. S. *Aanhangsel B, Mineeren en Sappeeren (voor pioniers)*. De afwachtingsdekkingen, welke in het Voorschrift zijn behandeld, omvatten dus uitsluitend oppervlakte-schuilplaatsen.

De bouw van *zware gewapend beton-schuilplaatsen*, is afzonderlijk behandeld in het reeds verschenen V. I. S. VII, dat dus feitelijk is te beschouwen als een afzonderlijk uitgegeven hoofdstuk van het onderwerpelijk deel.

In het V. I. S. VI is bij de behandeling van samengestelde versterkingskunstige werken — zooals geweernesten, mitrailleurnesten, gevechts- en afwachtingsdekkingen voor sectiën zware mitrailleurs en voor artillerie, commandoposten — aangegeven, welke typen zware gewapend beton-schuilplaatsen, in aanmerking komen in gevallen waarbij men tot toepassing van dat soort granaatvrije schuilplaatsen overgaat.

Voor wat de constructieve details van de in dit deel behandelde gevechts- en afwachtingsdekkingen betreft, is naar den grootst mogelijken eenvoud gestreefd. Intusschen is in beginsel naast de eenvoudige oplossing, waar mogelijk, ook een betere oplossing gegeven, die voor toepassing in aanmerking komt, indien over veel tijd en arbeidskrachten wordt beschikt, of wel als in timmerparken centrale aanmaak van voorbereikte onderdeelen kan plaats vinden.

Terrein met hoogen grondwaterstand brengt groote bezwaren mede bij het inrichten van gevechts- en afwachtingsdekkingen, in het bijzonder, omdat maskeering in zulk terrein bijzonder moeilijk is, en het verkrijgen van dekking tegen vuur zeer veel arbeid en tijd eischt, indien daartoe grondwerken moeten worden opgeworpen. In het voorschrift zijn daarom vele aanwijzingen opgenomen voor de toepassing van gevechts- en afwachtingsdekkingen in zulk terrein, waarbij verschillende kunstgrepen zijn aangegeven, die beperking van het relief der werken mogelijk maken, en daardoor tot besparing van arbeid en tijd en het scheppen van de mogelijkheid tot maskeering kunnen leiden.

V.I.S. VIII. Hindernissen.

In dit voorschrift is een overzicht gegeven van de meest gebruikelijke hindernissen, met behulp waarvan wordt getracht een aanvaller op het gevechtveld op te houden, teneinde hem onder krachtig gericht vuur te kunnen nemen, of — indien het niet mogelijk of noodzakelijk wordt geacht om den vijand onder vuur te nemen (b.v. bij hindernissen van groote diepte tegen pantserwagens) — zijn opmarsch te vertragen en door bewaking en tijdige waarschuwing de eigen troepen tijdig met 's vijands bewegingen op de hoogte te brengen.

Daarbij is onderscheid gemaakt tusschen:

1°. Natuurlijke hindernissen, dit zijn hindernissen welke in het terrein aanwezig zijn, en welke waarde als hindernis nog op verschillende wijzen kan worden vergroot. Hiertoe behooren o.m. rivieren, kanalen, beeken, meren, moerassen, dichte bosschen, steile hellingen, enz.

2°. Kunstmatige hindernissen, dit zijn hindernissen welke op het gevechtveld worden aangelegd.

Deze kunstmatige hindernissen zijn onderscheiden in:

a. Lichte hindernissen, welke in het algemeen geen of nagenoeg geen bescherming geven tegen vechtwagens. Hiertoe behooren prikkeldraadversperringen, struikeldraden, strikken, eenvoudige verhakkingen, enz.

b. Zware hindernissen, als inundatiën, mijnevelden, puntgrachten, valkuilen, verhakkingen van zware boomen, zware hekken, zware door rails of staaldraadkabels verbonden gewapendbetonblokken, railversperringen, enz.

Van de verschillende soorten hindernissen zijn de samenstelling en de wijze van vervaardiging beschreven, waarbij rekening is gehouden met de ervaringen, welke in dit opzicht in den laatsten oorlog werden verkregen.

Uiteraard is hierbij een belangrijke plaats toegekend aan de vechtwagenhindernissen, welke zijn ingedeeld in hindernissen:

a. over groote frontbreedte in voor vechtwagens begaanbaar, onbedekt terrein;

b. over groote frontbreedte in of nabij bosschen;

c. over kleine frontbreedte op weinig of niet bedekte défilé's;

d. over kleine frontbreedte in of nabij bosschen;

e. over zeer kleine frontbreedte tusschen bestaande gebouwen.

De ijsopruiming is opgenomen in dit deel van het V.I.S., aangezien door deze opruiming een hindernis ontstaat.

Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan de verschillende wijzen, waarop hindernissen kunnen worden opgeruimd of overwonnen. Met opzet is hierbij buiten beschouwing gelaten het overschrijden van hindernissen tegen vechtwagens. Het gebruik van vechtwagens toch zal in de Nederlandsche polderterreinen gepaard gaan met groote moeilijkheden, welke nog in belangrijke mate zullen toenemen, wanneer de noodige hindernissen tegen vechtwagens zijn aangebracht. In verband hiermede werd het minder gewenscht geoordeeld om in een Nederlandsch voorschrift aanwijzingen te geven, betreffende de wijze, waarop de moeilijkheden, welke de Nederlandsche terreinen en daarin geplaatste hindernissen aan vijandelijke vechtwagens kunnen opleveren, zouden kunnen worden overwonnen.

UIT DE LEGERORDERS.

L.O. 1933, Nr. 190. Kennisgeving van 22 Juni 1933, VIIIste Afd., nr. 165 (in uittreksel).

VERVOER VAN BAGAGE.

Reserve-personeel heeft bij opkomst in werkelijken dienst en bij vertrek met groot verlof, geen aanspraak op vervoer van bagage voor rijksrekening.

Hierop bestaat slechts één uitzondering, n.l. voor den *veldkoffer*, welke, volgens de bestaande voorschriften, in het bezit van het reserve-personeel is. Deze veldkoffer kan voor rijksrekening worden medegevoerd, indien het medenemen daarvan voor de uitoefening van den dienst *bepaald noodig* is.

Bewijzen voor vervoer op crediet van bagage zullen derhalve slechts worden toegezonden of afgegeven, indien de *veldkoffer moet worden medegevoerd*. Het is derhalve niet geoorloofd mail-, hand- of andere modellen van koffers, benevens pakjes e.d. te doen vervoeren ter vervanging van den veldkoffer, terwijl bijschrijving van bedoelde voorwerpen op het bewijs voor vervoer op crediet evenmin is toegelaten.

UIT DE VAKPERS

DE NADERINGSMARSCH

In 1932 verscheen in de *Militärwissenschaftliche Mitteilungen* een belangrijke serie artikelen betreffende den aanval volgens Oostenrijksche (en Duitsche) inzichten van de hand van Luitenant-kolonel RENDULIC (zie referaat *De Militaire Spectator* 1932, blz. 884). Een goede tegenhanger hiervan vormt, althans voor wat betreft den naderingsmarsch, een studie omtrent dit onderwerp van den Franschen Generaal BROSSÉ in de *Revue Militaire Française*.

Generaal BROSSÉ geeft een duidelijke uiteenzetting van de Fransche inzichten ter zake, welke in hoofdzaak ook bij ons worden gehuldigd. Tegenover de uitspraak van Overste RENDULIC: „Er moet naar worden gestreefd in den kortst mogelijken tijd tot den aanval over te gaan, want in het ontmoetingsgevecht komt elk tijdverlies aan den tegenstander ten goede”, staan de woorden van Generaal BROSSÉ: „pour gagner du temps, il ne s'agit plus d'aller vite, mais d'éviter des échecs, toujours coûteux et longs à réparer”. Het is leerzaam de uitwerking van deze inzichten, voor wat betreft enkele kernpunten en ons bepalende tot het *ontmoetingsgevecht*, naast elkaar te stellen:

RENDULIC (*Oostenrijk*).

Aanvang naderingsmarsch op 12—16 km van den vijand, de divisie blijft in één colonne, met vergroote afstanden, gedekt door een voorhoede. Deze moet sterk zijn om de hoofdmacht te kunnen dekken, indien zij wordt genoopt tot het gevecht op te marcheeren, waarvoor 6—8 uur noodig zijn.

Op omstreeks 8 km van den vijand splitst de divisie zich in twee marschgroepen. Daartoe wordt niet halt gehouden, de hoofden van de marschgroepen zijn dus aanvankelijk niet op gelijke hoogte, dit wordt eerst later hersteld. Elke marschgroep beveiligd zich door een eigen voorhoede. De artillerie wordt verdeeld in groepen, welke tot elk taak hebben een marschgroep rechtstreeks te steunen (terwijl z.m. nog een groep voor algemeene opdrachten wordt afgezonderd) en gaat tijdig naar voren, gedekt door de voorhoede en z.n. door speciaal daartoe aangewezen troepen.

De *voordivisie* heeft tot taak in den kortst mogelijken tijd tot den aanval over te gaan. De aanval op 's vijands voorhoede

BROSSÉ (*Frankrijk*).

Aanvang naderingsmarsch op \pm 20 km van den vijand, de troepen verlaten de groote wegen, de divisie ontplooit zich tot in bataljons en later compagnieën, welke elk een eigen vak krijgen en de landwegen volgen. De onderdeelen der divisie zijn gegroepeerd in marschgroepen, elk met een eigen voorhoede. In elke marschgroep verplaatsen hoofdmacht en voorhoede zich gelijktijdig met groote sprongen. Artillerieverkenneren volgen de voorhoede, de artillerie houdt zich gereed om een eerste batterij echelon in stelling te brengen.

Op omstreeks 12 km van den vijand voltooit de divisie haar ontplooiing. De nadering geschiedt nu verder zeer methodisch. De hoofdmacht van de divisie verplaatst zich, volgens de bevelen van den D.C., van gevechtveld naar gevechtveld (d.w.z. van de eene lijn gunstig om den strijd op te nemen naar de andere). De verplaatsing van de hoofdmacht geschiedt telkenmale eerst nadat de voorhoedes een lijn hebben bereikt, waarin zij deze verplaatsing kunnen dekken en niet dan nadat de gesloten slagorde is hersteld. De artillerie verplaatst zich echelonsgewijze, ter hoogte van — en gedekt door de hoofdmacht.

De *voordivisie* heeft tot taak 's vijands voorhoede terug te werpen, de gevechtsaanraking op te nemen met 's vijands

en op zijn hoofdmacht zijn daarbij niet scherp onderscheiden, doch de eerste gaat in de tweede over. Zijn de omstandigheden hiertoe gunstig, dan kan de aanval uit den naderingsmarsch geschieden, anders na een gereedstelling op betrekkelijk grooten afstand onder dekking van de verstrekte voorhoede.

Voor *den aanval* wordt de divisie gegroepeerd in *gevechtsgroepen*, voortkomende uit de marschgroepen, elk rechtstreeks gesteund door een gedeelte van de artillerie. Deze groepen vormen weder *ondergroepen*. Elk der groepen en ondergroepen heeft een eigen opdracht. De aanval wordt bij elke groep ingezet, zoodra vuurbasis en rechtstreeks steunende artillerie gereed zijn tot vuren. De aanval geschiedt dus *gedecentraliseerd*, teneinde vóór alles te streven naar *snelheid*. De D.C. coördineert echter de handelingen door middel van de opdrachten, welke hij verstrekt.

Een *aanval* (wel te verstaan in het ontmoetinggevecht) door een divisie met 9 batterijen wordt mogelijk geacht.

Vermelden wij tenslotte, dat Generaal BROSSÉ — al gaat hij in dit opzicht lang niet zoo ver als Overste RENDULIC — er tegen waarschuwt te vroeg de wegen te verlaten en met instemming de volgende woorden aanhaalt uit een circulaire, welke het Fransche legerbestuur onlangs uitgaf: „Ce qu'il faut éviter avant tout, c'est le déploiement prémature et systématique des unités, qui provoque la lenteur et l'ataxie dans la manoeuvre et l'usure des troupes avant le combat”.

Militär Wissenschaftliche Mitteilungen 1932.
Revue Militaire Française, April en Mei 1933.

C.

HET 6e FRANSCH LEGERKORPS TIJDENS DE GRENSSLAGEN. (22 AUGUSTUS '14).

De Luitenant-Kolonel THIERRY D'ARGENLIEU geeft een belangwekkend overzicht over de gebeurtenissen, welke zich op 22 Aug. 1914 afspeelden op het front van bovengenoemd Legerkorps.

Het 6e korps, onder bevel van generaal SARRAIL, maakte deel uit van het 3e Fransche Leger onder generaal RUFFEY en was geplaatst op den rechter (Zuidel.) vleugel van dit Leger.

Zooals bekend vormde het 3e Leger de verbinding tusschen het Elzasleger (1e en 2e Fransche Leger) en het 4e Fransche Leger, dat op 22 Augustus bij Neufchateau de nederlaag zou lijden in het gevecht met het IVe Duitsche Leger.

Het 3e Leger zou de Oostflank van het 4e Leger dekken en het hoofd bieden aan elken aanval, welke uit Noordelijke of Oostelijke richting zou worden ondernomen.

Het is uiteraard ondoenlijk in een kort bestek, zonder schetsen, een overzicht van dit gebeuren te geven. Wij volstaan met eenige algemeene punten.

Het 6e korps bestond uit 3 Divisiën, een cavaleriebrigade en werd op 20 Aug. met 18 batterijen zware artillerie versterkt. Het was een der beste korpsen van het Fransche Leger. Als artilleriecommandant trad op de bekende artilleriegeneraal HERR. Deze had

hoofdmacht en een gunstige uitgangstelling te vermeesteren. De aanval op 's vijands hoofdmacht vormt een tweede phase van den strijd en wordt uitgevoerd door divisiën in tweede lijn, samenge trokken op een betrekkelijk smal front, gesteund door een krachtige artillerie en z.m. mede door vechtwagens.

De divisie vormt bij *den aanval* één geheel in handen van den divisiecommandant, de aanval wordt pas ingezet als de geheele divisie daartoe gereed is. De aanval geschiedt dus *gecentraliseerd*, teneinde voor alles te streven naar *kracht*.

Een *aanval* door een divisie met de organieke artillerie (15 batterijen) wordt niet mogelijk geacht. „Une attaque est, avant tout, affaire d'artillerie”.

uit zijn reis naar den Balkan de overtuiging medegebracht, dat het noodzakelijk was veldversterkingen aan te leggen.

Ingevolge de ontvangen bevelen marcheert het 6e korps op 21 Augustus, sterk naar het Z. geëchelonneerd op en heeft op dien dag reeds aanraking met den vijand op den N. en Z. vleugel.

Op het einde van dien dag neemt het 6e korps een front in van ± 20 km en is op den Noordvleugel aangeleund aan het eveneens tot het 3e Leger behorende 5e korps.

Op 21 Augustus 15.00 geeft Generaal RUFFEY de bevelen voor 22 Aug. En hoewel in het bezit van vliegerberichten, welke de aanwezigheid van vrij sterke vijandelijke troepen van alle wapens op minder dan een dagmarsch afstand van zijn front melden, is hij van oordeel, dat op 22 Augustus geen ernstige ontmoeting met den vijand behoeft te worden gevreesd.

De C. van het 3e Leger regelt tot in details de bewegingen van het 6e korps. Het 6e korps zal optreden over een front van ± 20 km, 2 Divisiën in het Noorden, één Divisie in het Zuiden, beide groepen gescheiden door een opening van ± 8 km.

Geen enkel bevel bevat een aanwijzing omtrent den vijand, noch omtrent het optreden van de Divisiën bij een mogelijke ontmoeting.

In den nacht van 21 op 22 Augustus ontvangt Generaal RUFFEY het bericht, dat het 5e korps in nauw contact met den vijand is en op 22 Augustus 5.00 op het geheele front zal aanvallen.

Ondanks deze ernstige waarschuwing blijft het legercommando vasthouden aan de vooropgezette meening, dat 22 Augustus geen ernstige ontmoeting met den vijand zal te zien geven.

Door de bevelen, welke Generaal SARRAIL geeft, wordt het 6e korps nog meer uiteengerukt en zal het een front van ± 24 km innemen, waarbij ook tusschen de middelste en de Noordelijke Divisie een gat van aanzienlijke breedte zal ontstaan.

Deze groote tusschenruimten tusschen de Divisiën zijn vooral in dit heuvelachtige en boschrijke terrein uiterst gevaarlijk.

Opmerking verdient dat twee van de drie Divisiën in één colonne zullen marcheerden, terwijl — behoudens de aan de voorhoeden toebedeelde eskadrons van de Divisiën — geen enkel verkenningsorgaan wordt uitgezonden.

De 7e cavaleriedivisie zal den Zuidvleugel van het leger dekken, terwijl de rol van de brigade korps cavalerie niet duidelijk is aangegeven.

Op 22 Augustus 7.00 staan de Divisiën voor den afmarsch gereed. Er heerscht een dichte mist, welke eerst tegen 9.00 zou optrekken.

De Noordelijkste (12e) Divisie komt in contact met een Divisie van het 5e korps en hoort toen eerst, dat dit korps in gevecht met den vijand is, erger, dat de aanvallen zijn mislukt.

De Divisiecommandant geeft bevelen „uit den zadel” volgens welke de Divisie op een front van ± 5 km breedte naar het N.O. zal worden ingezet. 3 Regimenten in front, één in reserve. De drie regimenten in front krijgen ieder een vrijwel zelfstandige opdracht. Een afdeling Divisie artillerie wordt in stelling gebracht ter bestrijding van 's vijands artillerie, de twee andere afdelingen zullen, gedekt, nadere bevelen afwachten.

Ongelukkig voor den Divisiecommandant is de vijand er in geslaagd om op één punt tot den marschweg van de Divisie onbemerkt door te dringen. Het gevolg is, dat het 3e regiment in de marschcolonne blootgesteld wordt aan een vuuroverval van infanterievuur.

De Divisiecommandant is volslagen gescheiden van 2 regimenten van zijn divisie, terwijl de open ruimte van ± 5 km tusschen deze divisie en de nevendivisie slechts wordt gedekt door een regiment infanterie, later versterkt met een groot deel van de korpsartillerie.

Maar genoeg voor dit overzicht. Bij het geheele 6e korps doet zich op 22 Augustus vrijwel hetzelfde beeld voor als hierboven is geschetst.

Het gevolg is niet moeilijk te raden. In den avond van 22 Augustus en in den nacht van 22 op 23 Augustus gaat het 6e korps terug, welke terugtocht tot veel verwarring aanleiding geeft.

Wij teekenen nog aan, dat in een volgend nummer de 12e Divisie in haar optreden op 22 Augustus zal worden behandeld.

DE SOLDAAT VAN DE OUDHEID.

Over bovenstaand onderwerp geeft de commandant DE GAULLE een kort, maar interessant artikel, dat uiteraard niet alle vraagstukken, verband houdende met de positie van het Leger in de klassieke Staten, uitvoerig behandelt, maar waarin de belangstellende lezer voldoende aanknoopingspunten vindt voor een verdere studie over dit onderwerp. De schr. stelt voorop, dat in de Oude Staten de verschillende rechten — politieke, sociale en religieuze — alleen voor bepaalde klassen waren gereserveerd. Hieraan was echter onafscheidelijk verbonden, dat ook de plichten — w.o. de militaire — aan deze klassen toevielen.

De burgers zijn tegelijk soldaten. Hun persoonlijke belangen zijn dermate samen-gevoegd met die van den Staat, dat voor dezen Staat, d.i. ook voor hun persoonlijk belang, het offer van den militairen dienst niet alleen gaarne wordt gebracht, maar integendeel dit een eer werd. Het niet-soldaat zijn wees op sociale en politieke minderwaardigheid.

Intusschen brachten de talrijke oorlogen en de vele hiermede gepaard gaande verliezen vele Staten er toe hun legers uit te breiden en werden ook de lagere volksklassen bij het leger ingedeeld, waarmede steeds het toekennen van burgerrecht gepaard ging.

De jonge man, die werd ingelijfd, stond niet geheel vreemd tegenover de militaire oefeningen en discipline. Zijn geheele opvoeding was o.m. gericht op de vervulling van den militairen dienst.

Ieder burger wist precies waarom een oorlog werd gevoerd, omdat hij rechtstreeks deel nam aan de beslissing over deze en andere zaken. In sommige Staten bekleedde de opperbevelhebber tevens een priesterlijk ambt, waardoor aan het vervullen van den militairen plicht tevens een religieuze kleur werd gegeven.

De generaals en hogere officieren werden gekozen. De hieruit voor de discipline voortvloeiende nadeelen werden opgeheven hetzij door de priesterlijke functie van den opperbevelhebber (SPARTA) hetzij door strenge straffen tegen vergrijpen (ROME).

Lafaards verloren het burgerrecht, dapperen werden rijkelijk beloond.

Deze volkslegers waren in het algemeen niet of minder bruikbaar voor langdurige en verre expedities. Eerst toen de legervorming een principieele verandering had ondergaan en de burger-soldaat plaats had gemaakt voor den beroepssoldaat, gelukte het aan de veldheeren ALEXANDER DE GROOTE, HANNIBAL, CAESAR e.a. hun beroemde, langdurige veldtochten te ondernemen.

Als vanzelfsprekend wijst de schrijver op de figuren van ALEXANDER DE GROOTE en CAESAR, waarbij hij betoogt — en met reden — dat deze hun succes niet in de eerste plaats danken aan hun groote strategische of tactische gaven, maar vooral aan het onbegrensde vertrouwen, dat hun ondergeschikten in hen stelden, waardoor deze zich volledig overgaven aan de leiding van hun grooten leider.

Revue d'Infanterie, April 1933.

B.

ARTILLERIE IN HET GEVECHT VAN NABIJ

De artillerie is het wapen voor den strijd op groote afstanden. Hierover is een ieder het eens. De omstandigheden kunnen de artillerie er echter toe dwingen zich uit noodweer in het gevecht van nabij te begeven. Een tweetal voorbeelden, ontleend aan de „Kriegsgeschichte des F.A.R. 6", mogen zulks bewijzen.

15 September 1914 staat het Deutsche 6 R.A. als divisieartillerie van de XIe Div. in stelling in een heuvelachtige beboschte streek van Noord-Frankrijk. De 1e batterij (6 stukken) bevindt zich achter den niet aangeleunden linkervleugel van de divisie, met het linkerstuk ongeveer 250 m verwijderd van een bosch, daarvan gescheiden door een heuvelrug. Deze rug is bezet door een Deutsche compagnie, belast met de dekking van de artillerie.

Tegen den avond doen de Franschen een omvattenden aanval.

Om 17 uur knettert geweervuur uit den boschrand, dat door de Deutsche compagnie wordt beantwoord. De batterijcommandant doet eerst één sectie en vervolgens de beide andere sectiën front maken naar den boschrand. De voorwagens worden voorzichtig-halve tot op 100 m aangetrokken. De Franschen zetten echter niet door, doch om 18.15 weerklinkt wederom een heftig geweervuur en blijkt, dat de Franschen nog verder hebben omgehaald en thans de batterij en de haar dekkende compagnie overvleugelen. De compagnie gaat, geheel in den geest dier dagen, tot den aanval over, doch wordt al vechtende teruggedrongen. De toestand is dus uiterst critiek! De batterij-

commandant neemt echter de eenig juiste beslissing: „Voorwaarts van stelling veranderen. Rechts afmarcheeren. Voorwagens vóór!”

In den grootsten haast en met de uiterste inspanning van menschen en paarden gelukt het, dwars door de terugvluchtende eigen infanterie, op den heuvelrug in stelling te komen en op 100 m afstand het vuur te openen op Fransche Jagers, die in dichte drommen uit het bosch komen. De Duitsche infanterie herstelt zich door dit voorbeeld en vormt tusschen en ter weerszijden van de stukken een tirailleurlinie. Een tweede Duitsche batterij nadert in galop en komt eveneens in stelling. Binnen enkele minuten is de Fransche aanval met zeer zware verliezen afgeslagen.

In bijna nog benarder omstandigheden geraakten twee batterijen van 6 R.A. den volgenden dag.

Onder den druk van een Fransche omvatting moet de XIe Div. haar vleugel terugbuigen. Eén der drie batterijen van II — 6 R.A. gaat eerst terug, tegen den avond volgt de infanterie, doch de beide andere batterijen van genoemde afdeeling blijven staan en de infanterie komt *achter* deze batterijen opnieuw in stelling. Eén van die haperingen in het bevelsapparaat, zooals de werkelijkheid er zooveel te zien geeft! De beide batterijcommandanten zetten posten uit en bewapenen de kanonniers zooveel mogelijk met geweren, welke op het gevechtveld liggen. (Onze kanonniers hebben gelukkig nog karabijnen! C.). De Franschen zenden in den nacht sterke patrouilles uit, welke op de batterijen stuiten, doch telkenmale in een gevecht van man tegen man terug worden gedreven. Tegen den morgen bemerkt de Duitsche gevechtsleiding de gemaakte fout en doet de infanterie een meer naar voren gelegen stelling bezetten, welke de batterijen dekt.

Deze voorbeelden uit 1914 behouden n.o.m. hun waarde, aangezien ook bij een toekomstoorlog — waarin de vijandelijke infanterie veelvuldig zal worden vervoerd op auto's en wellicht in verkeersvliegtuigen — artillerie in dergelijke omstandigheden kan komen te verkeeren. Bovendien zal zij dan rekening moeten houden met overvalingen door vijandelijke pantser- en vechtwagens.

„Militär Wochenblatt”, 25 April 1933.

C.

DE EISCHEN VAN DEN „MATERIALENOORLOG”.

In de Mei-afl levering is een artikel van den Generaal DEBENEY opgenomen, dat in het Maart-nummer van de Revue des Deux-Mondes was gepubliceerd.

Dit artikel geeft o.m. een duidelijk inzicht in de geestesgesteldheid van de Fransche militairen en geeft een indruk van de tegenstelling Frankrijk—Duitschland, welke op het oogenblik eigenlijk de geheele Europeesche politiek beheerscht.

De geest van het artikel spreekt al uit de eerste alinea, waarin de schr. aangeeft het noodig te vinden de grondslagen van de Fransche nationale verdediging uiteen te zetten, nu te Genève en elders(!) een methodische aanval op deze grondslagen wordt doorgevoerd.

Deze grondslagen zijn naar het oordeel van den generaal DEBENEY:

- a. Potentieel de guerre et matériel stocké;
- b. de geoefende reserves.

ad a. Helder en duidelijk zet de schr. uiteen hoe de oorlog 1914—'18 is geworden een „materialen oorlog”, waarin ten slotte de overwinning bleef aan hen, die in staat waren de grootste hoeveelheid materieel (materieel in den ruimsten zin genomen) bijeen te brengen.

Een van de eerste voorwaarden voor een succes in een toekomst-oorlog zal dus zijn het snel en volledig omzetten van de vredesindustrie in een oorlogsindustrie.

Intusschen kan niet worden verwacht, dat deze oorlogsindustrie, zelfs na zorgvuldige voorbereiding, onmiddellijk na het uitbreken van een oorlog, onmiddellijk op volle capaciteit zal kunnen werken. Wel zal het mogelijk zijn, dat reeds spoedig na het uitbreken van de vijandelikheden de eerste producten van de in dienst van de nationale verdediging gestelde industrie zullen worden afgeleverd, echter zal eerst geruimen tijd later aan de behoeften van het leger kunnen worden voldaan (de schr. geeft aan \pm 12 mnd.).

Het is derhalve noodzakelijk reeds in vreedetijd een zoodanige hoeveelheid materieel in voorraad te hebben, dat althans in de eerste behoeften kan worden voorzien.

Deze hoeveelheid materieel is het „materiel stocké”.

Beide factoren: industriele mobilisatie en materieel stocké vullen elkaar aan. Het laatste is noodzakelijk om het eerste volledig te kunnen doorvoeren.

Slechts terloops wijzen wij er op, dat de schr. zich huiverig toont voor wat hij noemt „den oorlog op een verval dag”, waarbij een geschil voor een bepaalden tijd wordt opge-

schort om den Volkenbond gelegenheid te geven in te grijpen, doch waarbij de in geschil zijnde Staten volledig gelegenheid krijgen om de omzetting van vredes- tot oorlogs-industrie door te voeren op een wijze, welke vrijwel aan iedere contrôle ontsnapt.

Bovendien vestigen wij de aandacht op de consequenties van strategischen aard. Immers volgens de schr. zou een oorlog gaan bestaan uit een „voorbereidende actie”, waarin de Staten trachten hunne oorlogsindustrie te organiseren om eerst daarna in het „beslissende stadium” te komen.

De mogelijkheid, dat in de „voorbereidende actie” door 's vijands luchtstrijdkrachten of door een inval van snelle gemotoriseerde eenheden deze industrieele mobilisatie wordt verstoord, wellicht onmogelijk gemaakt, wordt niet behandeld. Naar ons oordeel verdient dit wel degelijk een ernstige, nauwgezette bestudeering.

ad b. Ondanks de allesoverheerschende beteekenis van het materieel, kan de mankracht van het leger niet worden verminderd.

Een vliegtuig, een vechtwagen, enz. eischt — behalve de wellicht kleine bemanning — een vrij aanzienlijke hoeveelheid manschappen voor allerlei diensten, welke onontbeerlijk zijn om deze strijdmiddelen hun taak te doen vervullen.

Wel zal het vermoedelijk blijken, dat de manschappen anders moeten worden gegroepeerd.

Het zal dus noodig zijn de oorlogsterkte op peil te houden, hetgeen alleen mogelijk is, wanneer men de beschikking heeft over geoefende reserves.

Voor Frankrijk komt het er dus op aan bij de Ontwapeningsconferentie te strijden voor het behoud van deze geoefende reserves en zich te keeren tegen elke poging om deze te verminderen.

De aan Duitschland opgelegde legerorganisatie was er juist op berekend, dit land te verhinderen geoefende reserves te vormen.

Verder wijst de schr. op enkele verschijnselen, welke naar zijn oordeel de ontwikkeling van de moderne legers bepalen. Zoo ziet de schr. in de toekomst het onderscheid tusschen de verschillende wapens vervallen. Het leger zal bestaan uit bedieningen van allerlei soorten materieel, welke steeds meer in elkaar zullen overgaan, terwijl de reserves niet meer zullen bestaan uit „troepeneenheden” maar uit georganiseerde voorraden materieel met bedieningsmanschappen.

De schr. besluit dit zeer leerrijke artikel met een beschouwing over de organisatie van de nationale verdediging.

Revue d'Infanterie, Mei '33.

B.

N.V. VEREENIGDE JAVASCHE HOUTHANDEL MAATSCHAPPIJEN

Heerengracht 272 - AMSTERDAM

DJATIHOUT (JAVATEAK)

(Tectona Grandis)

IN ALLE GEWENSCHTE MATEN, BEKAPT, GEZAAGD EN GESCHAAFD

KWATTA'S MANOEUVREREPEEN

(PUUR EN MELK)

met geldige Kwatta Soldaatjes - slechts 5 cent per reep